



Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.





Pris: 1 krona.

731

1894.



IDUNS JULNUMMER







## Julbref till Iduns läsarinnaor!

**Ärade läsarinnaor!** Om vi nu som rubrik öfver dessa rader satte det högtidliga ordet »Anmälan» eller den icke vidare muntrande inledningen »Idun år 1895», frukta vi nästan, att många af Eder genast skulle hoppa öfver denna sida och gå vidare i texten med den tysta och kanske icke alldeles ogrundade reflektionen att roligare kan man ha än att läsa tidningsanmälningar — vore det ock själfva Iduns. »De äro sig då egentligen fasligt lika, år från år, och vi kunna dem sedan länge utantill!»

Stopp där, kära läsarinna! För ett så klennt utbyte vilja vi ändå icke gärna offra en hel sida af vårt nya vackra julnummersomslag. Därför välja vi försiktigtvis en mera diplomatisk öfverskrift, och ha vi bara fått Eder så långt som

**hit,**

så vilja vi hoppas, om vi bedja Eder vackert, att Ni också visar oss den artigheten läsa vårt lilla julbref till slut, **riktigt till slutet!** Ty visserligen är det sant, att det nog kommer att innehålla åtskilligt, som är gammalt och bekant, men vi våga tro, att detta gamla och bekanta nu skall vara Eder en smula kärt, sedan det under många år välvilligt pröfvats och i det hela godt befunnits af så talrika svenska kvinnor. Och dessutom ha vi verkligen äfven **flere nyheter** att meddela Eder, hvilka säkerligen böra kunna påräkna edert lifliga intresse.

För att emellertid börja med något riktigt gammalt och godt, så begagna vi först af allt våra läsarinnaors välvilliga uppmärksamhet för att tillönska dem samtliga

*en god jul och ett hjärtligt tack för det gångna året.*

Det förtroende och det öfverseende, som under detta liksom under de föregående åren kommit oss till del, ha varit vår högsta glädje och uppmuntran och skola för framtiden sporra oss att icke anse någon möda för stor vid vår sträfvan att allt vidare utveckla **IDUN** till de svenska kvinnorna, de svenska hemmens speciella organ.

I hufvudsak blir tidningens plan äfven under år 1895 oförändrad. Vår gamla medarbetarstab, som har att uppvisa ett flertal af våra bästa inhemska pennor, blir vår läsekrets trogen och kommer alltjämt att rekryteras med friska krafter. Liksom hittills komma vi hvarje vecka igen med ett 16-å 20-sidigt nummer; i vårt bildergalleri skola vi till föredöme och uppmuntran hugfästa kvinnlig gärning och förtjänst inom alla lifvets områden, i främsta hand genom svenska porträtt, men äfven genom mera intressanta utländska; alla intressen, som beröra kvinnan och hennes verksamhet i och utom hemmet, skola i vår tidning uppmärksammas och mångsidigt behandlas — vi vilja vara **praktiska** framför allt. Men dessutom skola vi äfven bjuda värdefull och odlade förströelseläsning, berättelser, kulturbilder, skisser och poem, en underhållande gåtadelning, notiser från kvinnovärlden, från litteratur och konst m. m. Bilagan skall allt fortfarande rymma den så högt värderade »Iduns Hjälpreda», hvilken under årets lopp omfattar hundratals anvisningar och rön för hus och hem på alla områden samt med sitt fullständiga sakregister utgör en oskattbar »fråga mig om allting», en upp-

slagsbok och rådgifvare för kvinnan i alla möjliga förhållanden. Fru **Mathilda Langlet** leder fortfarande Hjälpredans redaktion. Dessutom ingå fortfarande i bilagan kostnadsfria läkarråd, de lifligt gouterade afdelningarna för frågor och svar samt matsedlar för hvarje dag året om med talrika matlagningsrecept.

Och nu till det nya, främst en nyhet, hvilken, som vi tro, bör kunna påräkna **alla kvinnors synnerliga intresse**. För att göra myten om Idunsäpplenas hälsobringande kraft till en faktisk verklighet för våra läsarinnaor ha vi träffat aftal med

*flere af hufvudstadens mera framstående läkare,*

**enhvar specialist på sitt område,**

om en serie artiklar i hälsovård, populärt affattade och särskildt afsedda för hemmen. Denna serie kommer alltså att omfatta bidrag af:

**D:r A. Afzelius**, hudsjukdomar; **d:r C. Flensburg**, barnsjukdomar; **prof. A. Key-Åberg**, örats, näsans och svalgets sjukdomar; **prof. F. Lennmalm**, nervsjukdomar; **d:r A. Levertin**, badbehandling; **d:r Astley Lewin**, sjukgymnastik och massage; **d:r E. Nordenson**, ögonsjukdomar; **d:r E. S. Perman**, olycksfall och kirurgiska sjukdomar; **d:r O. Sandberg**, magsjukdomar; **prof. R. Tigerstedt**, våra näringsämnen; **d:r F. W. Warfvinge**, infektions- och bröstsjukdomar; **d:r O. G. Wetterstrand**, hypnotism; **d:r A. Wide**, kroppsliga missbildningar och snedheter; **d:r Karolina Widerström**, fruntimmerssjukdomar.

*Denna synnerligt värdefulla artikelserie*

införes under årets lopp, och äro vi öfvertygade, att densamma i de vidaste kretsar skall framkalla lifligt och välförtjänt intresse.

En annan nyhet för det kommande året, som bör äga betydelse att i hög grad fängsla, är

**den med 2,000 kronor prisbelönade romanen**

**»FRU HOLMFRID»**

af Mathilda Lönnberg,

hvilken i den af oss anordnade vittra täflingen enhälligt tilldömdes priset, och hvilken från det nya årets början, försedd med ypperliga illustrationer af **Viktor Andrén**, införes i **Iduns illustrerade romanbibliotek**.

»Fru Holmfrid» är en i klara och friska färger utförd skildring från Sveriges medeltid, en ypperlig tidsbild, där den om verklig sakkunskap vittnande historiska dräkten dock på intet vis bortskymmer intrycket af personernas och handlingens **levande lif**. Helt visst kommer den ovanliga och fängslande romanen att i hög grad intressera vår läsekrets.

Iduns illustrerade romanbibliotek har för öfrigt flere intressanta nyheter i beredskap och lämnar under årets lopp 800 boksidor med omkring 50 helsidesillustrationer samt måste **ensamt**





1894

JULNUMMER

1894

# JULSTÄMNING

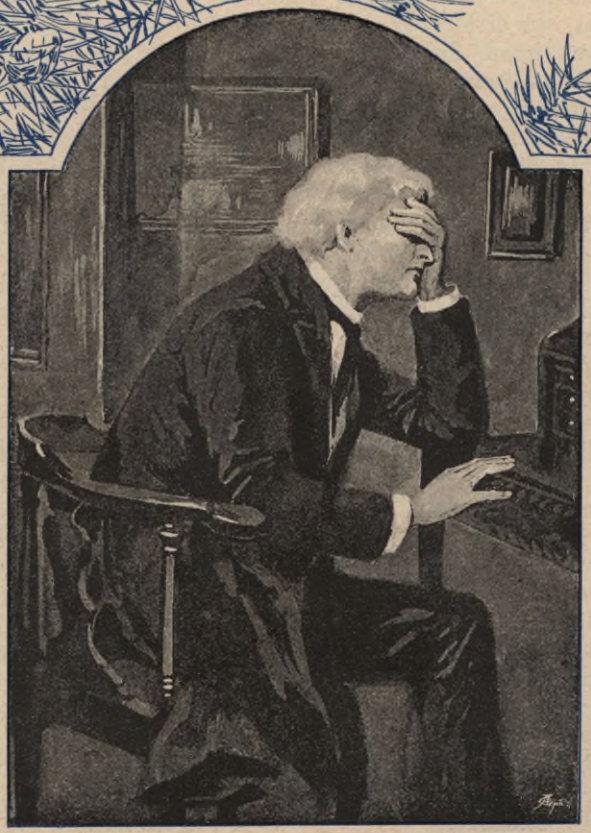
Har du ifrån barnåren  
 Något kärt och gammalt minne,  
 Som, om ock de gråna håren,  
 Ännu värmer upp ditt sinne  
 Ack, nog minns du, hur det kändes,  
 När i granen ljusen tändes,  
 Hvar gång julens kväll var inne!

Det är länge, länge sedan,  
 Är och dagar liksom skena,  
 Far och mor ha nu gått hädan  
 Och ha lämnat dig allena.  
 Tröttsam är nu lefnadsvägen,  
 Där du sträfvar, trött och trägen,  
 Allt ett dagligt bröd förtjäna.

Tidigt vaken, sen att blunda,  
 Gick du då i väntansruset,  
 Barnakinder, röda, runda,  
 Logo, då man tände ljuset,  
 Fadershanden gåfvan redde,  
 Modershanden ömt dig ledde,  
 Allt var godt i fadershuset.

Låt dock hjärtat ej förfrysa  
 Ut i öknen, ödsligt nakna,  
 Snart skall julens stjärna lysa,  
 Må då goda minnen vakna!  
 Många kära här vi miste,  
 Blijf nu när oss, Jesu Kriste!  
 Dig får julen aldrig sakna.

Josef Rosenius.





## Äkta?

När kvinnor ägna sig åt det framför allt kvinnliga nöjet att — mönstra hvarandras kläder, finner man bland andra synpunkter ofta också den, om de föremål äro äkta, hvilka man ömsesidigt beundrar. Från plymen i hatten och sköldpaddskammen i håret, till spetsarne på klädningen och stenarne, som blixtra i smyckena, bedömes allt ur denna synpunkt. Och man får därunder ej sällan höra, huru ett tvifvel i en eller annan riktning afvisas med yttrandet: »Inte skulle hon, som är en så verkligt fin kvinna, vilja bära något oäkta!»

Det finnes verkligen också ett sammanhang mellan sann förfining och afsky för lånad eller låtsad grannlåt; en afsky, genom hvilken en bildad kvinna, i sin klädsel och sitt hem, visar sin känslighet för det verkligt utsökta på dessa, den fina smakens mest allmängiltiga, områden. Det är därför, i yttre mening, en alldeles riktig värderingsgrund för en kvinnas finhet, att hon söker det äkta i hvad hon bär eller omger sig med, att hon föraktar att verka genom det blott skenbara, att hon afstår från den lyx, som hon icke har råd att göra gedigen.

Egendomligt är däremot, att man ännu endast söker kännetecknen för en fin kvinna i de yttre ting, som hon väljer till sin egen eller hemmets prydnad. Det anses däremot icke nedsättande för en fin kvinna, om hela hennes andliga klädnad är oäkta; om hon dekorerar sina samtal med lånade omdömen, om hon möblerar sitt hufvud med eftergjorda åsikter!

Om vi värdesätta de andliga intryck, vi t. ex. under en vinter erhållit från de kvinnor, med hvilka vi sammanträffat, så finna vi, huru mycket mera sällan vi rönt en inre fröjd genom en frisk, själf-tänkt tanke, en varm, omedelbar känsla, än vi haft en ögonfröjd genom äkta spetsar och ädelstenar. Vi hafva hört talas om människor, om dagens händelser, om konst och litteratur. Men vi ha icke fått höra hvad de talande själfva läst, sett och pröfvat. Vi ha fått höra deras väns vänners meddelanden om den »alldeles sanna» sista skandalen. Vi ha fått veta deras faders eller mäns tankar om försvar, tullar och rösträtt. Vi ha fått referat af den eller den tidningens konst-, teater- och litteratur-kritik. Om vi fråga: »Känner ni de personer, hvilkas ömtåligaste förhållanden ni meddelar, hvilkas innersta känslor ni bedömer?» — så få vi vanligen till svar: »Nej, lyckligtvis inte, men . . .» Och så följer en ström af meddelanden ur idel grumlige källor. Om vi invända: »Har ni själf studerat frågan?» blir oftast svaret: »Nej, men min man säger . . .» Om man undrar, i fall den dömande själf läst boken hon underkänner, utbrister hon: »Det kan inte falla mig in, när en så ansedd granskare som D. E. W. sagt, att den är omoralisk.» Om man undrar, i fall den lofordande själf sett taflan hon prisar, får man ej sällan veta, att hon icke ännu gjort det, men att hon helt litat på sin bästa väns man, som förstår konstfrågor i grund, och som sagt, att taflan är alldeles utmärkt.

Och så går det eftersägande sladdret från samkväm till samkväm, från krets till krets. Allt tätare fylles luften af osjälfständiga omdömen, och stundom växa fingorna till en snöstorm, under hvilken en människas rykte eller framtid begrafves.

Det är emellertid icke de sålunda offrade, som blifva de enda beklagansvärda.

De eftersägande själfva gå också under. Ty individuell utveckling och själfständighet äro märket på en personlighet, och i andlig mening går därför den under som personlighet, hvilken icke sträfvar att nå den rikast möjliga individuella utveckling och själfständighet.

Det är inifrån vi utvecklas. Våra studier, våra iakttagelser, våra intryck af andras verk, af andras tankar och känslor blifva för oss närande allenast i den mån vi genom vårt eget arbete, vår egen pröfning, vår egen kärlek komma i förhållanden till dessa verk och tankar. Endast hvad vi genom egna mödor och strider vunnit, endast hvad vi själfva sett, hört, läst, tänkt, känt, njutit, älskat, hatat, lidit — endast detta blir en organisk del af vår andliga personlighet, blir lifskraft i vår utveckling.

Om vi också kunna få ägna en lång lefnad till denna utveckling, kunna vi dock icke hinna att själfva tillägna oss mer än en ringa del af kulturens resultat, att mer än i några fall bilda oss egna omdömen. Men låt oss då börja att anse det som ett af tecknen på bildning, att vi afstå från att fälla omdömen i ämnen, dem vi icke känna. Låt den goda smaken stadga, att man, lika väl som man afstår att bära falska juveler, när man ej äger äkta, afstår att låtsas sig äga omdömen, utan helt enkelt säger: »Om detta har jag icke haft tillfälle eller förmåga att bilda mig en egen åsikt.» När en sådan ärlighet anses oumbärlig, för att man skall äga andlig förmåhet och förfining, då skall kulturen nästan hafva tagit ett lika stort steg framåt, som när man började bli allmänt läskunnig. Ty näst efter möjligheten att skaffa sig de insikter, man finner önskvärda, står i kulturvärde förmågan att se och modet att erkänna, hvilka de insikter äro, som man icke äger!

Vi kunna ej hoppas på en skönare mänsklig tillvaro, förrän hvarje människa blir djupt medveten om, att så länge hon lyser med hopradsade, eftergjorda andliga prydnader, sänker hon sin egen personlighet, försvagar sin intellektuella och moraliska karaktär, förfular och förfuskar tillvaron.

Ty allt hänger samman. Ingen lever någonsin ostraffadt i andra hand, i hvad afseende det vara må. Vi kunna icke intellektuellt draga oss fram på lån, utan att vi också moraliskt bli mindre samvetsgranna. Vi äro i dag orättvisa mot en bok, en taffa, ett drama genom att döma dem efter andras ord, innan vi själfva pröfvat dem, eller genom att icke våga visa den glädje de gjort oss, ifall icke kritiken tillätit oss att glädjas, eller genom att låtsas en ovilja, vi icke känna, men andra af oss kräfva i smakens eller sedlighetens namn. Vi blifva i morgon, på liknande sätt, orättvisa eller oärliga mot en människa eller mot vår egen känsla — en orättvisa, en oärlighet,

som kanske få inflytande på ett helt lifs öde.

Tillvarons summa af andlig rikedom, af andliga värden förringas genom att vi icke lämna vårt egnaste till det hela. Detta vårt egnaste må vara stort eller litet, rikt eller ringa — när vi själfva känt eller tänkt det, är det betydelsefullare för andra än hvad vi blott eftersäga, om också vår auktoritet är den allra yppersta. Och när vi nödgas stöda oss på auktoriteter, kunna vi dock inlägga personlighet i vårt val af dem och ärlighet i erkännandet af vår skuld till dem.

I intet fall har man tills vidare mindre följt Honom, kring hvars jordelifs begynnelse jultankarne samlas, än i maningen att låta allt tal vara ja, ja, nej, nej. Detta fullkomligt tveklösa, otvetydiga sanningskraf har en och annan tagit till regel i fråga om uppgifter rörande sin handel och vandel. Men huru få af oss känna detta sanningskraf förbindande, när det gäller att svara för våra omdömen och tycken, våra tankar och känslor!

Ett fullt sig gifvande, en fitalighetens lidelse, en hel ärlighet, ett hänsynslöst mod, detta kännetecknar Jesu enhetliga väsen. Världslighet är detta väsens motsats. Att också i intellektuell mening försaka världens väsen är att i anda och sanning följa julens ljus.

Ellen Key.



## Fint folk och inte fint folk.

Skiss af Anna Wahlenberg.

Det knackade på köksdörren, och knackningen besvarades genast af ett ilsket morrande.

Tom, den präktiga, tigerfärgade bullterriern, hade för vana att på detta sätt yttra sitt misshag öfver att bli störd af visiter, och knackningar retade honom alltid värre än ringningar, ty han hade afgjorda öfverklassinstinkter, och hans goda uppfattning sade honom, att fint folk aldrig knackar. Genom en enda nosning skilde hans aristokratiska näsa fint folk från icke fint folk, och hans antipatier mot de senare uppenbarade sig på ett så närgånget sätt, att man aldrig vågade släppa in någon af dem, då Tom befann sig i närheten.

Kokerskan, som just var sysselsatt med att skura sina kastruller, blef förargad öfver att bli hindrad i sitt arbete, torkade sig vårdslöst om händerna, tryckte ned läsvredet med handlofven och tittade ut för att se, hvem det var.

Där stod en fattig skärslipare i slitna kläder och med ett ljusst, beskedligt ansikte. »Finns det några knifvar och saxar att sli . . .»

Längre hann han icke, ty Tom, som inte ens gillade, att man konverserade med mindre fint folk ute i förstugan, hade knuffat upp dörren, som kokerskans handlof icke höll alltför fast, och med ett hätskt, ursinnigt tjut högg han sig fast i den stackars mannens ena ben, hvars tunna beklädnad icke lämnade mycket skydd.





Det blef ett hemskt oväsen. Karlen gaf upp jämmerrop, kokerskan gallskek, hunden morrade, slet och skällde. Alla dörrar öppnades både från grannarne och inifrån våningen, och frun i huset kom utspringande.

På en half minut fick hon Tom kringrappad och instängd i en garderob, skärsliparen indragen i köket och dörren stängd bakom honom. Sedan blef det undersökning, och det visade sig, att mannen lyckligtvis blifvit mera skrämmd än egentligen illa medfaren. Benkläderna voro visserligen genombitna, men rispan var icke mer än tumslång. Och ett sår hade han fått, men det bestod i ett par tämligen obetydliga märken efter Toms tänder och blödde nästan icke alls.

Det blef emellertid tvättadt, pålagdt med aseptinkompress och förbundet af Toms ängsliga matmor, under det hon ideligen jämrade sig öfver olyckshändelsen. Skärsliparen själf, som snart hämtat sig efter det obehagliga äfventyret, var den ende, som hade lugn och besinning, och det var han, som försökte trösta henne på sitt enkla godmodiga sätt.

»Åh, kära frun, inte ska frun bry sig om det, inte. Det gör ingenting. Det är ju rakt ingenting att tala om, vet jag.»

Och när frun tog fram och gaf honom en stor, blank tvåkrona, då sken hans ansikte riktigt upp, och han sade om och om igen, att det var alldeles för mycket, och bockade sig så många gånger, innan han kom till dörren, att Toms matmor gick in till sig igen med ett godt samvete och känslan af att hon gjort allt, som kunde begäras af matmodern till en hund, som är så välupfostrad, att han endast biter små hål.

Och skärsliparen, han vände belåten sin vackra slant i handen, medan han gick nedåt gatan. Han fann det vara ganska inkomstbringande att låta hundbita sig. I alla händelser var det en mera lönande sysselsättning än att gå omkring gatorna och slipa knifvar och saxar och på hela förmiddagen kanske inte förtjäna mera än femtio öre.

Han köpte öl och fläskkorf nere på magasinet, innan han gick hem till sin hustru. De skulle ha sig ett godt kalas på de lätt förtjänta pengarna.

Då han steg in till sig, gjorde han också tillbörligt uppseende. Hans fru, en liten kavat människa, som betraktade sitt äktenskap som en mesallians, all den stund hon i sin tidigare ungdom lefvat i finare kretsar såsom upppasserska på en ångbåt, spärade upp sina ögon och tog ett säkert tag om korfven.

»Hvar i alla dar, Eriksson, har du fått det här ifrån?»

Det var verkligen mindre vanligt, att han drog till huset på detta sätt, allra helst nu under vintermånaderna, då det var så klen om förtjänsten. Eriksson var nämligen egentligen murare, men yrket var dåligt under halfva året, och det var därför han hade hyrt sig en slipsten och försökte förtjäna sig åtminstone till salt och bröd.

Men den här gången var han lika säker i sitt sätt som hon. Han kastade mösan på bordet och sig själf på en stol. Medvetandet att ha gjort en god affär ger alltid en viss värdighet.

Och så berättade han om sin tur att ha blifvit hundbiten.

Han satt och väntade på, att äfven hon skulle lyckönska sig till frukterna af hans väl använda arbetsdag. Men däraf blef intet. Hon bara teg, tittade på såret och sade, att det såg otäckt ut.

»Prat,» sade han. — »Det ä' läkt i morgon.»

»Jo, jag tackar! Vet du inte, att hundbett ä' farliga?»

»Det här lilla! Han kan väl inte ha vattskräcken på vintern heller.»

Fru Eriksson kastade en föraktfull blick på sin man, tog korfven och började skära den.

»Du är då en jöns,» sade hon.

Men midt under det hon skar, höll hon upp. Hon funderade på någonting, som sysselsatte henne mer än den stundande måltiden, ty hon var en kvinna, som kunde se längre än till blotta handen framför sig. Hon kunde också tänka på morgondagen, och hon visste, att sedan man användt skalet på en citron, kan man också göra sig nytta med saften.

Hos Toms husbondfolk hade emellertid redan ett streck strukits öfver förmiddagens händelser.

Frun hade berättat historien för sin man med många loford öfver den hyggelige skärsliparen. Om han velat bråka, hade man allt kunnat råka illa ut, ty det lär ju vara lagstadgad, att hundar icke få bitas annat än inomhus, det vill säga i den våning, som bebos af husbondfolket, och Tom gjorde nu gunås icke tillräcklig skillnad på tambur och förstuga.

Så hade jungfrun fått snubbor, för att hon inte bättre sett efter hunden. Och så hade Toms koppel blifvit fastslaget vid vägen i herrns rum och förordning utfärdats, att han skulle bindas, när han var hemma.

Alla lärdomar, som kunde dragas af det

passerade, hade blifvit dragna, och sedan herrn gått ut och gått med Tom, för att denne icke skulle känna sin ovana fångenskap för hårdt, satt frun i sitt soffhörn och läste en roman i lugn och ro.

Plötsligt ringde det, och hon gick själf att öppna, eftersom jungfrurna också voro utgångna. Innan hon hann se, hvem det var, frågade en kvinnlig röst i dörrspringan:

»Ä' hund' lös?»

Men vid underrättelsen att hunden var ute och gick blef den främmande genast frimodig och steg på utan krus ända in i salen. Det var ett litet fruntimmer, klädt med ett visst försök till elegans. Den något grofva dolmakappan var besatt med snörmakerier, och den svarta sammets hatten pryddes af två små, korta plymer, en gul och en blå.

Hon presenterade sig strax som fru Eriksson.

»Det var rysligt tråkigt det där, som hände här i förmiddags, både för herrskapet och min man,» började hon.

Frun i huset såg litet frågande och förvirrad ut. Hon hade något besvär, innan hon kunde få klart för sig, hvad det var för »rysligt tråkigt», som händt dem på förmiddagen, och att fru Eriksson var den fattige skärsliparens fina fru.

Men var fru Eriksson fin, så förstod hon också att skicka sig fint. Hon ställde sig helt och hållet på Toms husbondfolks sida och såg saken endast och allenast från deras synpunkt. Hon hade tänkt som så. Aktningssärdade personer i så god samhällsställning som de skulle naturligtvis vara mycket ledsna, om de inte finge godtgöra all skada, som ofrivilligt skett genom deras förvällande, och därför hade hon kommit hit för att säga dem allt som det var.

Och det var nu så, att först och främst så var hennes man inte någon skärslipare, utan han hade bara för ro skull hjälpt en fattig bekant för den dagen, medan han väntade på en anställning, som han skulle tillträda i morgon, en mycket lönande och bra anställning. Men nu gick han miste om den, för doktorn hade sagt, att han måste hålla sig inne en hel vecka för sårets skull. Och de finge tacka Gud, om det blefve bra ändå.

»Så'na där sår ä' så farliga, sa' doktorn.»

Och så tänkte hon, att herrskapet skulle bli glada att få veta, hur det var, för det kan ju aldrig vara trefligt att vara orsaken till kostnader och ledsamheter för andra, utan att bli i tillfälle att få godtgöra dem.

Märkvärdigt nog såg det likväl inte ut, som om Toms matmor blifvit så strålande glad öfver dessa nyheter, som fru Eriksson trodde hon skulle bli. Men däremot gissade hon alldeles rätt, då hon förmodade, att den unga frun icke ville undandraga sig sin skyldighet att söka godtgöra alla de olyckor, som den välsignade hunden dragit öfver så många oskyldiga hufvuden.





Hon hade blifvit alldeles röd af ängslan, frågade efter alla detaljer i sårets utseende och skötsel, lämnade genast fem kronor till medikamenter och begärde fru Erikssons adress. Hon skulle tala med sin man, så skulle det bli vidare uppgörelse i morgon.

Fru Eriksson tackade, men med bibehållen värdighet. Det var ju ingen allmosa hon fick.

Och så skildes fruarna åt som två belevade personer, som veta hvad de äro skyldiga sig själfva och hvarandra.

Toms matmor var emellertid så upprörd öfver olyckan, att klockan inte var mer än nio följande dag, då hon gick för att göra sjukbesök hos den stackars skärsliparen.

Hon knackade flere gånger på den låga dörren, utan att någon kom och öppnade. Men slutligen hördes tunga, långsamma steg därinnanför, och hon trodde sig få se det arma linkande offret själf i dörröppningen. Men i stället stod där en gammal gumma, som frågade, hvem som söktes.

»Kan jag få tala med herr eller fru Eriksson?»

»Ne-nej. De ä' utgångna bägge två.»

»Bägge två,» utbrast den unga frun. »Men herr Eriksson måste ju hålla sig hemma för sitt sjuka ben?»

»Jaså, det har jag inte hört talas om. Men nog gick han ut med slipsten i morse som vanligt.»

Och så vandrade då den människoälskande lilla frun hem igen med betydligt mindre oro och samvetsqual, än när hon gått ut. Och sedan hon vid middagsbordet fått uppbara åtskilligt med smälek af sin man, för att hon var så tacksam att lura, trodde hon ännu en gång, att det var satt punkt för skärsliparens saga, ty nu skulle man väl ändå inte våga låta höra af sig vidare.

Men de hade knappt hunnit sluta sitt kaffe, förrän jungfrun kommer in och anmäler, att det sitter ett fruntimmer inne i herrns rum och väntar. Och då frun kommer ut, hvad får hon se, om inte den snörmakeriprydda dolman och de blå och gula plymerna.

I dag var fru Eriksson icke lika lugn och värdig som dagen förut. Den gamla frun, som var inackorderad hemma hos dem, hade alldeles bragt henne ur jämnvikten genom berättelsen om sitt dumma uppförande.

Kan man tänka sig, att hon kunnat säga, att Eriksson var ute med slipstenen, då han bara hade varit hos doktorn, eftersom doktorn omöjligt hade tid att komma hem till dem. Det var bestämdt bara elakhet af den gamla inackorderade frun, därför att man inte tog henne till förtrogen i allt hvad som hände och skedde. Men hon hoppades i alla fall, att herrskapet, som hade så godt förstånd, inte skulle fästa sig vid hvad en gammal fnoskig gumma pratade.

Herrn i huset hade under tiden kommit in och stod småleende och betraktade sitt främmande. »Ja visst,» sade han, »det är ju alldeles klart. Nog ska man väl tro mera på er, lilla fru Eriksson.»

Fru Eriksson måtte likväl inte ha blifvit alldeles belåten med hans vänliga ord, ty hon fick med ens en mycket sträng min.

»För resten så är det detsamma hvad herrskapet tror,» sade hon, »för Törnkvistens där hemma bredvid oss sa' just: »Stäm dem bara,» sa' de, »så får de betala femtio kronor och göra sig af med hund' på kö-

pet.» Och det är förstas det rättaste att göra sak af det, för en annan gång så biter han en annan människa och gör honom olycklig för hela lifvet.»

»Jaså, lilla fru Eriksson,» sade Toms hustru, som tagit upp plånboken och stod och knäppte på den, »efter som ni är så där ädel och rättänkande och ifrar för det allmänna bästa, så är det väl inte värdt, att jag försöker hindra rättvisans gång med tjugu kronor.»

Den ädla och rättänkande lilla fru Eriksson tittade på honom och såg nästan lika ond ut, som Tom kunde göra, då han betraktade icke fint folk.

»Ja, se det är så med mig,» sade hon slutligen, »att jag inte tycker om att bråka, så om herrn vill göra upp, så...»

Hon sträckte redan ut handen, men han viftade den tillbaka.

»Nej, lilla fru Eriksson,» sade hon, »ni ska inte ha så brådtom. Om jag nu gaf er de här pengarna, så kunde ni, som är så mån om det allmänna bästa, kanske ångra er en vacker dag och i alla fall draga saken för rätta. Ne-nej, eftersom er man är så bra, att han kan gå ut, så ska han själf komma hit och göra upp affären och ha ett papper med sig, hvare han tillstår, att vi ä' kvitt.»

Det var icke med fullt ut lika mycken värdighet fru Eriksson gjorde sin sortie i kväll, som hon gjorde den kvällen förut. Hon hade hetsiga flammor i ansiktet, och all den afskedshälsning hon bestod var en liten knyck på nacken. Men det var en liten stolt knyck. Hon hade ju i alla fall segrat och fått saken uppgjord på ganska goda villkor. —

Följande förmiddag stod åter den fattige skärsliparen i köket. Han ringde inte på tamburdörren, han, som hans fina hustru.

Då frun kom ut, såg han knappast på henne, utan stod med nedböjdt hufvud hela tiden, medan hon talade till honom. Han var så tafatt och generad, att han tappade kvittot två gånger, då han skulle lämna det, och när han fick pengarna, mumlade han något in i munnen, som troligtvis skulle föreställa tack, men lika väl kunde vara något annat.

»Nå, då är det klart nu,» sade frun, be-

redd att aflägsna sig, då han bara stod där menande och tummande på sedlarna, utan att göra min af att vilja gå.

Men då såg han plötsligt upp.

»Det var någonting jag tänkte fråga frun om,» sade han. »Har inte frun några knifvar och saxar, som jag kunde få slipa för... för ingenting?»

Det var ett par ärliga, blå ögon han hade.

»För ingenting,» upprepade hon.

»Jag kunde ju komma hit hvar fjortonde dag och höra, om här finns nå'nting att slipa. Snälla, goda frun, låt mig få göra det...»

Tonen var ifrig och bedjande. Han gjorde ett underligt intryck, den där fattige mannen. Det var någonting i dessa ärliga, klara ögon midt i det simpla, beskedliga, litet slappa ansiktet, som rörde henne. Om han fallit på knä, skulle han inte tydligare kunnat be henne om förlåtelse för den roll han nyss varit tvungen att spela.

»Tack, herr Eriksson, visst får ni komma, om ni vill,» sade hon vänligt och räckte honom sin hand.

Hans ansikte ljusnade till, som om han blifvit riktigt själagläd, och han höll hennes hand, utan att våga trycka den, men utan att heller släppa den så fort.

»Ja, ser frun, det vill jag så gärna, om jag får...»

Nu tittade han inte under lugg längre. Han stoppade ner pengarne och tog mössan från vedlårskanten med en viss fart, och då han väl var ute, gläntade han på dörren igen.

»Frun kan lita på, att jag kommer,» sade han. »Det kan frun.»

Och det gjorde hon också. Hon gick genom rummen med ett leende på läpparna. Det grämde henne inte längre, att hon blifvit lurad, och det hade hon ju inte heller blifvit. Hvar fjortonde dag skulle hon ju få sina knifvar och saxar slipade, och de skulle rista in hos henne det angenäma minnet, att om det finns skärsliparfruar, som äro så fina, att de ha dolmor med snörmakerier och blå och gula plymer i hatten, så finns det också fattiga skärslipare, som ha någonting fint i sina ärliga, blå ögon.

(Illustrator: Jenny Nyström.)





# STJÄRNÖGA

Re'n vältrar decembernatten  
Från frostig saltsjöstrand  
Med tunga böljor af mörker  
In öfver hufvudstaden.  
Det suckar doft ifrån djupen,  
Det knakar i isens band,  
Och dagens bränd  
Nyss släckte sin sista gnista  
Vid slottsfasaden.

Kristina, kungamodern,  
Nu sitter vid piltens bädd,  
För drömmar och framtidsfrågor  
Är mörkret som vore det gifvet.  
I stigande skymnings skuggor  
Är modersaningen klädd,  
Och darrande rädd  
Går bönnens suck: »Gud skydde  
Det späda lifvet!»

Då brytes plötsligt en stråle  
Mot isig rutas bly  
In i den skumma kammar  
Med skär och mystisk ljusning.  
I kvalda modershjärtat  
Den väcker en stämning ny,  
Och hastigt fly  
De tunga tankarne hän  
För sällsam tjusning.

Förvisst var det julens stjärna,  
Som steg vid fästets rand,  
Ty den allena förmådde  
Så mäktigt tygla natten!  
Förvisst en ljuflig hälsning  
Ifrån en fjärran strand,  
Från himlens land  
Ett heligt sändningabåd  
Öfver mörka vatten!

Och se: som piltens öga  
Hon möter i samma stund  
Fullvaket mot sig glimma  
I blåa stjärneglansen —  
Ej förr hon såg det sådant...

(Illustratör: Jenny Nyström.)



Och rörd till hjärtats grund,  
Med skälfvande münd  
På knä hon trycker en kyss  
Mot örngåttsfransen:

»Stjärnöga, hvilka skiften  
Din framtid innebär,  
Det känner blott Han, som råder  
För spröda mänskoöden.  
Men fuller tycks jag förnimma,  
Att Herrans kraft är när,  
Hans stjärna skär  
Månd lysa alltjämt din väg  
I lifvet och döden!»

\* \* \*

I kväll står Betlehemslyset  
På nytt vid fästets rand  
I klarhet, ofördunklad  
Af trenne sekelnätter.  
Det lyser ett folk, förenadt  
Till fest i nordanland  
Af minnets band  
Kring hjälten, som göt sitt blod  
På Lützens slätter.

Du svaga modershjärta!  
Nog stark var dock din bön  
Att tända i skyhög flamma  
De andligen förtryckta;  
En häpnande värld omsveptes  
Utaf dess vinges dön,  
Och stjärnan skön  
Gick piltens före alltjämt,  
Hans fötters lykta —

Nog stark att ännu tona  
Med fulla fröjdeljud  
I gröna granarnas skugga  
Kring svenska juleborden,  
När vinterdrifvorna breda  
Sin hvita högtidsskrud  
Och änglarnes bud  
Hugsvalar från Österland  
Den bidande jorden.

Johan Nordling



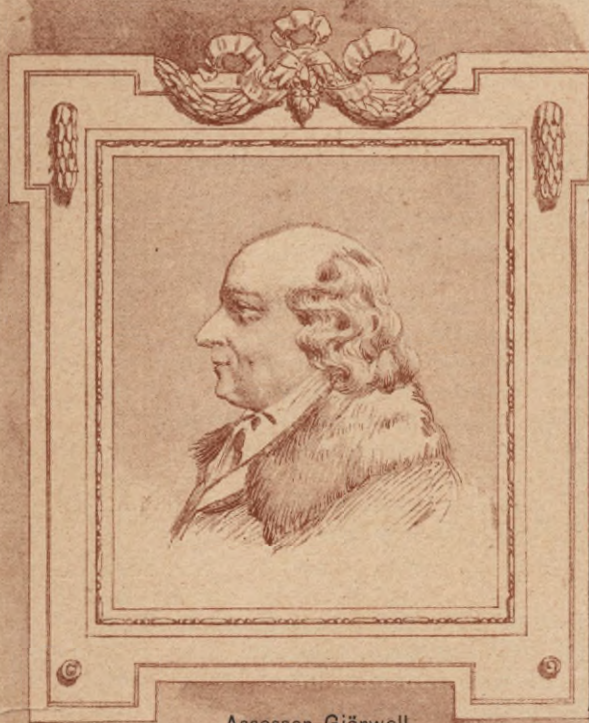
DECEMBER





## Ett hem under Gustavianska tiden.

Några drag, upptecknade af **Georg Nordensvan.**



Assessor Gjørwell.

När man studerar urkunder från förra århundradet — upplysningens, dygdesökandets och de lätta sedernas århundrade — så är det med en känsla af verklig lättanad, man vid sidan af de nöjeslystna kavaljererna och de galanta damerna från »den stora och granna världen», med dess tusen skvallerhistorier och dess otaliga kärleksintriger, träffar på enkla, sunda, okonstlade människor, som äro hvarken spirituella eller frivola. De göra intet väsen af sig, dessa stilla i landena, de lefva sitt dagliga lif, sprida glädje och trefnad hvar i sin krets, fylla sina plikter och sin plats i lifvet, och vi skulle ej veta någonting om dem, om ej en skrifhågad anhörig berättat ett eller annat om en och annan af dem i anteckningar, som blifvit bevarade åt eftervärlden, eller om ej en kärleksfull hand samlat några af deras bref, där de okonstladt gifvit uttryck åt sina känslor och tankar.

I den gustavianska tidens historia — såväl i den politiska historien som i hofkrönikan och i l'histoire scandaleuse — lysa många klingande namn med mer och mindre ren glans. Bland dem, som gifvit åt eftervärlden detta skedes intima historia, som genom anteckningar och bref bidragit till att belysa dess karaktär och dess mera framskjutna personligheter, intages en aktningvärd plats af kunglige bibliotekarien, assessor Gjørwell, sin tids flitigaste samlare och mest outtröttlige brefskrifvare, också han en typ för en 1700-talsmänniska och en hedersman, men minst af allt för en hoffjärl och ett kvickhufvud.

Han är den oförvitlige medborgaren och den lojale undersåten, som förblir sin »oförliknelige» konung orubbligt trogen, fast denne ej skänker hans nitiska arbete någon egentlig uppmuntran, utan tvärtom tyckes hysa en viss misstro till honom, fruktan

för hans allt för stora sanningskärlek i de uppgifter ur samtidens historia han lämnar åt eftervärlden. Han är den anspråkslöse och tålmodige arbetsträlen, och han är den gode och belätne familjefadren, som i sitt hemlif har en aldrig sviktande motvikt mot alla motigheter och nedslående intryck från den yttre världen.

I sina bref till gamla vänner skildrar han — vid sidan af allt annat — rätt ofta sitt hem och sin familj, målar hvardagslifvets och landtlifvets sällhet för en dygdens och naturens dyrkare och uttrycker sin belåtenhet öfver att i studier och omgifven af de sina få lefva i lä af tidens stormilar och fjärran från dess blindskär.

Det är ingen historia, jag har att berätta om denna familj, endast ett par smådrag, jag vill lägga fram. De belysa, också de, en fas — en tämligen obeaktad — af stockholmslifvet under kung Gustafs dagar.

I många år bodde Gjørwell utanför Stockholm, på Kaptensudden invid Djurgårdsbron. Där hade assessorn sitt stora bibliotek, sin trädgård, Djurgården som sin promenadplats och de härligaste utsikter från fönstren och från terrassen såväl åt staden till som inåt Djurgårdsbrunnsviken. »Stockholms hela härlighet och ett det skönaste landskap mötas här för att sätta mitt öga på en gång i förundran och förtjusning,» yttrar han i ett bref. Han kan ej nog prisa sitt »torp», och den titel, han helst ger sig själf, är den af »torparen på Kaptensudden».

Han hade gift sig vid 34 års ålder. Intill dess hade bokmalen tyckt, att han hellre kunde vara utan en hustru än en bok, och han hade undrat, om hustrun skulle vara »så beskedlig som böckerna». Men år 1765 ingår han ett kristligt äkta förbund med Brita Nera Müllern och erkänner för en af sina vänner, att »det kostar på en 30 års gammal karl att lära sig något så alldeles nytt.»

Han hyser likväl de bästa förhoppningar om framtiden. Hans äktenskap är bygd på ordning och helighet till bevarande af godt samvete och en ärlig sammanlefnad, »saker som nu så föga aktas». »Vår förbindelse» — yttrar han längre fram — »har varit å ömse sidor så enfaldig, så oskyldig, utan all annan afsikt än att äga hvarandras hjärtan och under dagligt bemödande på inbördes förbättring.»

Mer än tjugu år senare (1789) omtalar han sin hustru, »fru Brita Nora» — ibland för korthetens skull »Bribri» kallad — på följande sätt: »Hon har ett sundt och skäligent uppodlat människovett, värderar tänkesätt, egenskaper och dygder hos människor mer än stånd, namn och fullmakt. Hon känner sig icke förnedrad genom vördnad och lydnad för koungen, hvilken hon tror på sin bondska vara satt af Gud till vår öfverhet, men vi andra icke berättigade att kasta oss upp till hans herrar.» (Detta en snärt åt de efter 1789 års riksdag oppositionella adelsdamerna.) »Hennes naturliga skick är att vara glad och god.» Hon är »en respektabel fru, icke modern». Hon trifs godt i unga människors krets, har en stor förmåga att lifva upp ett trumpet sällskap, deltagar gärna i utflykter i det gröna om sommaren och har alls ingenting emot att en och annan gång om vintern slå sig lös och gå på operan — där man satt »insvept i päls» — eller att skämta med maskerna på en *redoute*. Hon var också med om

den olyckliga maskeraden den 16 mars 1792, då Gustaf den tredje träffades af det mördande skottet, och hon fick där bland de efter ogärningen demaskerade återse kapten Anckarström, som förr varit en trägen gäst i Gjørwells hus, och som där lärt känna den fröken von Löwen, som blifvit hans hustru. — —

»Inom detta mitt hus hyser jag en kär och vacker familj samt ett bibliotek af mer än ett tusen band,» har Gjørwell belåtet berättat.

Den »vackra» familjen bestod förutom af fru Bribri af en son, som i breffen oftast får heta don Carlos — han blef med tiden arkitekt och professor — och af »två däjeliga döttrar», Brita-Lovisa och Gustava. Flickorna voro enligt den lycklige faderns utsago vackra och glada som en vårdag, »pryddes dock bäst af sina år, medan det nöjda hjärtat lyste ur ögonen». De hade vackra manér och god smak, bråddes äfven i detta afseende på »sin söta och glada mor». »De äro dygdiga och nöjda, således lyckliga.»

Lycklig är ock deras fader, fastän hans liksom andras lefnad ej var utan sina motigheter. Samlifvet med familjen och med dess lilla »cercle» af goda och vittra vänner är hans vederkvickelse efter arbetet. När han sitter vid skrifbordet, hör han väfstolens buller från rummet utanför. Det är flickorna, som väfva nya kjortlar åt sig, »hvilket lilla pastorala slammer låter allt för godt i mina patriarkaliska öron». Efter slutadt arbete händer det, att den ena »till belöning» kopierar »en suite basreliefer från herr Masreliez, den andra öfvar sig på cittran.»

Om sommaren promenerar man gärna ut åt Djurgården. Man går på förmiddagen ut till surbrunnen (Djurgårdsbrunn) för att se på brunnsällskapet eller beger man sig till Manilla, till »den kinesiska malmgården». I förbifarten slår man sig ner hos Lindberg och består sig en landtlig frukost af färskt smör, ägg och nybakadt bröd, det hela kostar 8 skillingar specie. Eller går man om söndagarne ut för att se på de lustvandrande eller ror man ut på viken, hvarvid »herden Alexis» spelar på sin pipa.

Midsommardagen 1789 skildras på följande sätt: Fru Brita Nora och rektor Björkgren, en af familjens intima vänner, hade byggt en löfsal nere vid stranden på det allra sötaste ställe, hvarifrån man kunde åse de lustvandrandes glädje på land och vatten. Under detta låga, men gröna tak åt man frukost »en familie» — tjänstfolket hade »sin billiga frihet» att roa sig hela dagen, vi serverade oss själfva och slöto gårdsporten till stora vägen. Middagen njöts måttlig och sund, en skål föreslogs för fru Brita Nora, och till henne öfverräcktes en bukett med en krans Vergiss mein nicht...



Gustava Gjørwell.



Enkla och flärdlösa människor äro dessa lyckliga inbyggare på torpet. Döttrarna äro okonstlade, minst af allt uppfostrade till att lysa i salongerna. »Mina flickor», berättar fadern, då de båda redan äro förvandlade till fruar, »hafva endast fått sin education, sedan den hos fru Plagemann upphörde, af deras mor, de ha växt upp afsides på den skönaste landt gård utmed Stockholm, de ha aldrig synt på assembléer och baler, varit af ingen orden, ej en gång den så kallade *l'innocence de Kungsholm*\*, kort sagdt besökt inga af de ställen, hvar våra unga damer vanligtvis etalera sina gracer och hvar våra kavaljerer täfla om eröfringen af dessa gracer. Inom ett och samma år få dessa mina landtflickor unga, förmögna och hederlige män. Skulle jag då ej vara glad och tacksam!»

Redan ett par år förut har gud Amor trängt sig in i djurgårdsidyllen. Om en ung herre har fadern berättat, att »han håller af min yngsta dotter Gustava med en förtjusning, som vore hon redan hans herdinna, men också med en respekt, som vore hon en liten Guds ängel. Denna oskyldiga kärlek håller det unga begäret i ordning, och af denna grund må detta pastoral galanteri äga rum. Gud gifve goda tider!»

»Flickorna» — heter det en annan gång — »äro icke utan sina så kallade adoratörer, efter de äga vackra egenskaper, men då de icke äga de ändå vackrare penningarne, så står det till tiden och lyckona, huruvida de komma att uppstiga i fruståndet eller försänkas uti något jungfrustift af ofrälse rasen.»

Till en af dem friar en herre, »klanderlös, lärd och dygdig, men flickans hjärta kunde ej vinnas.»

Men så kommer en dag en stor och glad nyhet:

»Himlens konung har låtit nedfalla på mitt torp en svåra rik, ganska vitt och genomskeddlig grosshandlare från Norrköping, herr Johan Niklas Lindahl, som ändtligen ville anamma min dotter, skäligen vacker flicka, Gustava, till sin hustru samt för hvilka ock redan lyst är.»

I maj 1791 stod bröllopet på torpet i all enkelhet eller, som det på den tiden hette, incognito: »Ingen var klädd en forme, utom bruden, alla andra i habit de gout, själfva brudgummen *en frac*, ty allt skedde i dju-paste incognito.»

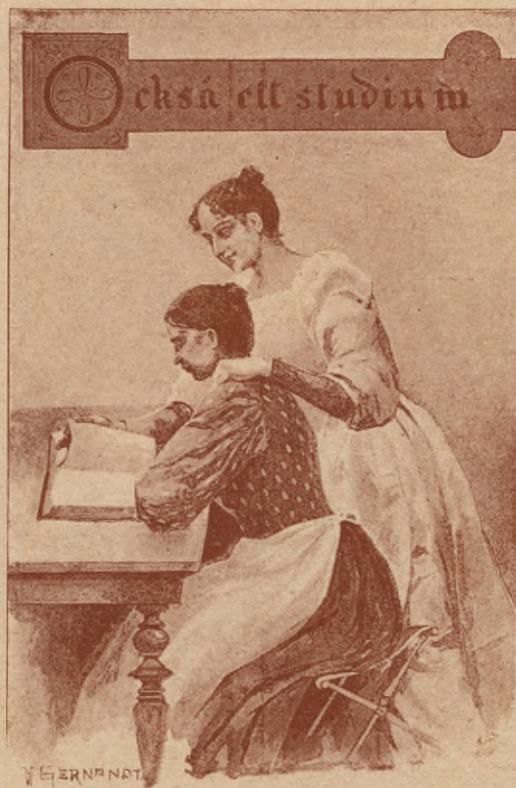
Och med okonstlad känsla skildrar fadern sin dotters afsked från det hem, där hon dittills glädt alla med sin barnliga oskuld och sin ungdomliga grace, huru sorgen öfver att skiljas från ömma föräldrar blandade sig med sällheten att få följa sitt hjärtas kung till eget hem, hur de alla följde henne genom staden till Liljeholmen, där man för sista gången omfamnade hvarandra, och där de kvarblifvande stodo viftande vid väggkanten, då vagnen förde bort den unga bruden.

Samma år på själfva julaften stod lilla Louises bröllop med kommissarien C. G. Almquist på Haga. Naivt och trohjärtadt skriva de unga fruarna bref till söta far, bref, dem han besvarar lika omsorgsfullt som hans öfriga korrespondenters uttalanden i politiska eller vittra frågor.

Familjebanden äro alls ej lösta, för det att »flickorna» flugit in i nya bon. De

gamle lefva fortfarande i största förtrohet med de unga familjerna. Under våren och sommaren 1792, då den allmänna upphetsningen inom samhället och de märkliga nyheterna om den allt mera omkring sig gripande revolutionen i Frankrike upprörde en hvar tänkande, då finner han en motvikt mot alla dessa styggelser i tanke på barnens lycka och på barnbarnen, som nu väntas. Och en sommarkväll, då den gamle i sällskap med ett par vänner rest ut till Skanstull, där de varit uppe på galgbacken och sett Anckarströms i fyra delar styckade kropp, som hängde där på stegel, då sätter han sig på hemvägen att hvila i Kungsträdgården, och där förjagar han de nedstämmande reflexionerna öfver människornas ondska och blindhet och öfver de sällsamma händelser, som fylla denna märkvärdiga epok, genom att låta sina tankar hvila ut i den stillande friden och lugnet inom hemmets väggar. Och han tänker tacksam på sin lyckliga ålderdom vid fru Brita Noras sida, på sina glada barn och på de ännu ofödda, som redan äga allas kärlek.

(Illustrator: Victor André.)



»Mamma, hvad är det där för en bok, som du nu igen sitter och gör dina anteckningar i, och hvarför håller du alltid handen för, när jag kommer nära skrifbordet,» sade Lilly Brun, i det hon med ett på samma gång komiskt hotande och skälmaktigt uttryck betraktade sin mor.

»Åh, det är ingenting, som kan intressera dig för närvarande,» sade modern med en lätt rodnad.

»Har du hemligheter för mig, mamma?» sade Lilly och lade mjukt armen om moderns hals. »Och jag, som trodde att vi meddelade alla känslor och alla tankar åt hvarandra.»

Och med en skämtsamt trotsig, ehuru mild rörelse förde hon undan moderns halft motsträfviga hand, som låg öfver bokens blad,

böjde fram hufvudet öfver hennes axel och läste: *Konsten att bli gammal*.

»Nå,» utbrast Lilly skrattande, »den konsten har du god tid att studera, lilla mor. Alla tro ju, att vi äro systrar. Jag kan knappast tänka mig den tid, då du skall likna en af dessa skrynkliga, krokiga, hop-torkade, hvassnästa, tandlösa — jag höll på att säga käringar, som jag ibland möter på gatan, och som jag ryser åt, då jag går förbi dem.»

»Ser du,» sade modern med en suck, »ser du, hvilket intryck ålderdomen gör på dig. Äfven öfver min Lillys läppar kan det där öknamnet, som i allmänna meningen innefattar allt motbjudande och till och med elakt, bana sig väg. Det synes nog, att konsten att bli gammal är en svårlärd konst, och att man behöfver börja i tid att studera den.»

»Men, mamma, hvarför skall man fördystra medelåldern (eftersom du ville dölja det för mig, så skall jag väl icke säga ungdomen) med det? Kanske man aldrig blir gammal.»

»Då har det ändå haft den nyttan med sig, att man lärt sig att ha medkänsla för de åldriga. Jag vill icke säga »vörda», ty det är icke ålderdomen ensam, som gör en människa vördnadsvärd. Man kan åldras i synd, i ovanor, i pretentioner, i alla möjliga slags obehagliga egenskaper.»

»Ja, det är då alldeles visst och säkert. Som till exempel...»

»Vi ska inte nämna några namn, Lilly. Jag skrifver bara för mig själf, inte om andra.»

»Får jag läsa litet, mamma,» sade Lilly med någonting varmt i sina vackra ögon.

»Nå ja, läs, om inte för annat, så för att du aldrig skall begagna ordet käring mera. Det både smärtar och sårar mig, det må vara yttradt om hög eller låg. Är det den benämningen vi skola skörda för ett långt lif?»

Lilly fäste ett ögonblick sina nu helt allvarsamma ögon på modern. »Ack, du lilla morsgumma,» sade hon, »du är den sötaste mor på jorden.»

»Än så länge,» sade fru Brun sakta.

Lilly hotade henne med fingret och började läsa.

#### *Konsten att bli gammal.*

»Påminnelser till mig själf.

Att bli gammal innebär, att lifskraften aftar, att synen försvagas, att hörseln blir klen, att lederna bli stela, att krämporna infinna sig. Alla dessa saker äro icke blott till plåga för en själf, utan också för andra. Måtte jag alltid komma ihåg detta sista. Jag blir nödsakad att be om hjälp att träda på nålen, när jag syr, att fråga om, när man talar till mig, att stödja mig på någon, när jag promenerar ute. Efter som det är så mycket, hvarmed det blir mig nödvändigt att besvara andra, bör jag således söka att undvika allt, som skulle göra onödigt besvär. Med ett ord ha så få fordringar som möjligt.»

»O, lilla mor,» sade Lilly med strålande ögon, »jag skall trä på ett dussin nålar i sender, och du skall alltid stödja dig på mig, och aldrig kan du fråga för ofta.»

»Fortsätt,» sade fru Brun.

»En af ålderdomens ganska påkostande verkningar är den, att vi bli så fula. Från det att dess första tecken, några små rynko, under hakan, visa sig, går det alltjämt

\* Den ännu fortlevande Innocencen.



framåt mot förstörelsen. Ögonen förlora sin glans...»

»Jag hoppar öfver den där beskrifningen,» sade Lilly.

»Ja, du gjorde den nyss själf tillräckligt drastisk,» sade fru Brun.

»Så här slutar det där långa stycket, som beskriver den hemska förvandlingen: och det värsta är, att alla dessa skarpa linier och streck, dessa hvassa drag komma oss att se elaka ut, vi förlora ansiktets uttryck af godhet och mildhet.»

»Aldrig,» ropade Lilly, »jag kastar den här boken i kakelugnen. Aldrig kommer min egen lilla mor att se elak ut. Men jag tror, jag vill se ändå, hur du skall bära dig åt med din elakhet,» tillade hon skrattande. Och hon fortsatte:

»Detta bör lära oss att befitta oss om en mildhet, ett tålmod och en fördragsamhet, som något kan motverka det intryck vi göra med vårt yttre. Vi böra också som motvikt befitta oss om att alltid bibehålla en värdig prydlighet i vår klädsel. Det är så lätt att förfalla i likgiltighet för det yttre, när vi själfva icke längre pryda kläderna. En gammal människa bör ägna stor noggrannhet åt sin toalett, först och främst med afseende på snygghet och därnäst med afseende på lämplig och klädande dräkt, dock alltid med uppmärksamheten fäst vid det för åldersgraden passande. Jag skulle önska, att gamla kvinnor begagnade hvita mössor och hvita kragar (men aldrig halfsmutsiga), ty det pryder åldriga ansikten.»

»Jag skall hålla dem snöhvita åt dig,» sade Lilly leende och nickade åt henne.

»Jag vill påminna mig själf och lära mig redan nu att kunna vara ensam. Ingenting är mer tröttande och besvärligt än gamla, som icke kunna vara allena. Jag vill redan nu börja att öfva mig i att ej alltid vara med om de samtal, som föras omkring mig, att kunna sitta tyst utan surmulenhet, att kunna se människor tala i rummet utan nyfikenhet. Jag vill påminna mig, när jag blir gammal, att icke trötta andra med mina ungdomshistorier, att, utom vid sällsynta tillfällen, behålla mina minnen för mig själf, och framför allt att icke upprepa samma historier många gånger. Jag vill försöka att icke tala om och beskrifva mina krämpor. Sjukdomsbeskrifningar äro alltid ointressanta, och de förlösa medlidandet i stället för att öka detsamma. Om de personer, som då omge mig, skulle önska att ibland se mig med i en större vän eller familjekrets, så bör jag icke draga mig helt och hållet undan, utan någon gång vara med, äfven om det skulle kosta mig någon ansträngning. Jag vill redan nu öfva mig i att icke sätta mig själf i främsta rummet, och om, på grund af mina år, man sedermera skulle vilja gifva mig det, så vill jag bjuda till att intaga det med ödmjukhet. Och hvad jag alltid vill befitta mig om är ett deltagande hjärta och ett samvetsgrant och fullkomligt bevarande af andras hemligheter, då de blifvit mig anförtrodda. Har jag dessa båda egenskaper, verkligt deltagande och fullt pålitligt förmåga att tåga, så skall jag aldrig bli fullkomligt ensam, ty det skall alltid i världen finnas lidande människor, som behöfva deltagande, sorger som bli lättare att bära, då de få utgjuta sig i ett annat fullt pålitligt människohjärta.

Och nu kommer jag till det svåraste af alltsammans: ålderdomen skall veta sin tid att draga sig tillbaka och öfverlämna rege-

mentet åt yngre krafter. Man skall förstå den tidpunkten, då man måste bli till föga nytta, man skall förstå utan afund och mistroende, och man skall utbedja sig att kunna bära medvetandet att i viss mån vara en börda utan någon sinnets bitterhet. Ålderdomen skall vara fridstiftande, den skall hämta dagligen ur den fridens källa, som är fördold för världen i allmänhet. Men ack, oaktadt allt hvad jag säger mig själf, så är konsten att bli gammal en större konst än mången tror, och jag får nog göra sorgliga erfarenheter om, hur lätt det är att teoretisera, och hur svårt det är att i lifvet dag för dag utföra sina egna teorier.

Det finns en företrädesrätt, som ungdomen äger och ålderdomen saknar. Det är den att bli tillrättavisad och med kärlek uppmärksam på sina fel. För den senare någon tillrättavisning, så är det ofta i form af en snäsa eller en pik, hvilka båda sätt icke verka till godo, utan till ondo. Man anser sig af naturliga skäl icke ha rätt att uppträda uppfostrande gent emot ålderdomen. Detta har utan tvifvel en ädel grund, men dess mer noggrann bör därför hvarje åldring vara att uppfostra och tillrättavisa sig själf. Jag vill dagligen söka påminna mig att icke låta själfviskheten få något öfvertag öfver mig, att icke bli bortskämd, därför att jag måste låta betjäna mig, och att betrakta mänskligheten med kärlek, fastän jag själf

alltmer glider ur dess kretsar. Ålderdomen är förlusternas tid. Barndomsvännerna ryckas småningom bort, och en ny generation med andra åsikter växer upp omkring mig, åsikter som jag ofta icke förstår, och som jag ännu oftare känner mig böjd att ogilla. Må jag dock afhålla mig från förmaningar, som börja med: »I min ungdom, då...»

Men skulle i min närvaro det som är svart förklaras för hvitt, skulle den evigt gällande samvetsmoralen kränkas, då må jag icke, därför att jag är svag, gammal och skröplig, frukta att höja min röst med det lugn och det saktmod, som lifvet bör ha lärt mig, till försvar för hvad jag anser rätt. Men för öfrigt skall jag veta att utan misströstan helt trygg och lugn lägga mänsklighetens utveckling genom mörker och ljus, blod, strider, misstag och eldsdop i Hans hand, som nog vet att styra efter sin outgrundliga vishets lagar.»

Lilly slog ihop boken och satt tyst med nedslagna ögon.

»Mamma,» sade hon slutligen, i det hon reste sig upp och lutade sitt hufvud mot moderns, »måtte Gud låta oss behålla dig, till dess du blir hundra år, men den här boken skall du ge mig till arf — fast nej — jag vill hellre studera det alltsammans på dig själf, du lilla hjärtemor.»

Amanda Kerfstedt.

(Illustratör: V. Gernandt.)

## Lyktan.

En julberättelse

af

Selma Lagerlöf.



Är det icke riktigt underbart, om man rätt tänker på det? Dagarna före jul, då är det ett stök och ett fläng och en brådska och en oro. Dammet flyger, kvastarna rusa öfver golven, viskor och trasor rasa bland möblerna, brodernålarna gnissla och köken fyllas af baktråg och plåtar. Och det är detsamma både ute och inne; bråk och strid på gator och torg. Men så kommer då julen.

Och det blir stilla som genom ett trollslag. Man vet ej, hvar det blef af allt detta, som störde och väsnades och arbetade och larmade.

Det ligger mer i detta än först kan synas, ty det gäller ej bara om våra rum och våra gator. Julen har nu sitt eget sätt att också komma in i hjärtat och ställa till rätta. Du skulle bara ge akt på den. Det är ting

därinne, som synas vara alldeles på tok, så kommer julen, och så blir det som det bör vara.

När en gång julens stora och härliga krönika blir skriven, så lär det komma fram många historier om, hur den vridit rätt hvad som varit skeft eller snedt. Till dess må en hvar prisa den, så godt han kan med att tala om, hvad han hört om den, och icke fördölja det. Och se här en af de sägner, som man förtalt mig om julen.

Det var på den tiden, då ungt folk läste Tegnér och läste honom så väl, att de kunde utantill såväl Axel som Frithiof och flere af småstyckena. Då, som nu, funnos där människor, som bara ville grubbla och grubbla och kunde hålla på med det, tills de visste hvarken ut eller in. Då, som nu, funnos där sådana, som, då de voro riktigt i farten, kunde grubbla bort både kärlek och lilslycka.

Och unge herr Leonard, han var riktigt i farten. Han hade grubblat ut, att han var sin fästmo ovärdig, att han ej längre kunde hålla henne bunden till att gå och vänta på en fattig karl som han, att han ej ville göra henne så olycklig som hon nödvändigt måste bli, om hon skulle gifta sig med honom.

Känner ni någon resande från det landet Ångest och den staden Betänksamhet? Se, därifrån var herr Leonard kommen, och dess vanor behöll han. När han kom i sikte af målet, som han jagat, vek han af från det, och den fyllda bågaren flyttade han undan sina läppar, innan han fuktat dem.

Den kära, gamla tösen med det ärliga ansiktet och det godmodiga lynnet, som varit hans barndoms käresta redan, höll af



honom lika fullt och troget som någonsin. Men nu hade hon ej fått råka honom på väl ett år. Hon var guvernant söderut i landet, och han gick i Stockholm som extra i ämbetsverken. Då det nu låg räddhåga bakom hvarje rad, som herr Leonard skref, och tvifvel i hvarje kärleksbön, så började hon undra, om han ännu älskade henne som förr. Hufvudstadslifvet kunde ju hafva förändrat honom.

Ty hon kunde ej förstå, att den riktiga kärleken skulle kunna förmå sig att i hvarje bref bjuda henne friheten och ej heller, att den kunde vara så rädd för att föra henne hän till ett lif af fattigdom och arbete.

Hon förstod honom delvis, men ej helt. Hon märkte, att han ofta sadlade, utan att rida, och gjorde sådd, där han ej gitte bärga in skörd. Men hon trodde detta höra till hans yttre väsen och ej till det djupast bestämmande hos honom. Se, han var en stor, stark karl med en präktig manlig röst och ett förnämt, litet förbehållsamt sätt. Det var ej lätt att misstänka, att hans beslutsamhet alltid trampade ned i en dy af hänsyn och ovisshet, att han var en körsven, som ej tordes sätta vagnen i gång, därför att den då också kunde komma att välta.

Hade hon vetat detta riktigt, så skulle hon bara skrattat åt hans oroliga bref. Men nu, fastän hon visste, att han var en trogen människa i andra förhållanden, så tänkte hon, att kärleken var en sak för sig. Det var säkert så, att han önskade sig fri från henne, fast han ej sade det öppet.

Och så höllo de på att glida ifrån hvarandra, dessa två, som just tycktes skapade så, att de skulle uppväga hvarandra och jämna ut lifvet för hvarandra.

Det var just strax före jul, som det började se ut, som om hon lämpat sig efter hans idéer och upptagit tanken på att skiljas, och det hade hon gjort, den stackars, ömma varelsen, bara för att behaga honom. Då stormade herr Leonard af som i sken. Ty det låg riktigt för honom att få göra sig olycklig, det var hans lisa att få offra sig.

Och han tänkte: jag måste ge henne anledning att slå upp, jag måste slå ett raskt slag och befria henne ifrån mig.

Han gick på bal en kväll, strax efter det han fått ett dylikt litet försakelsebref, och i stället för att kyssa det och förstå, att det hetaste kärleksbref hon skrivit ej innehöll så mycken värme som dessa fattiga förfrusna rader, så blef han retad af dem. Och då han kommit på balen, började han göra en af skönheterne sin kur.

Därvid valde han för sig den yppersta

vill dock försöka att lämpa mig. Lifvet borde ju vara lätt förtjänadt bland en sådan rikedom. Man måste söka det bästa i denna värld, om det än icke är det roligaste.»

Men då han uppvaktat den fina blomman en stund, märkte han till sin stora förvåning, att hon liksom gaf efter för honom, att hon ville låta sig vinnas och kufvas.

Då blef äfven han litet yr af leken. Hon var rent förföriskt vacker, och det var eggande att se, att hon liksom kom honom närmare och närmare, att hon blef honom allt mer underdånig.

Den kvällen kom han dock ej längre än till att kyssa hennes arm, just där handsken slutade. Han var ju icke fri, så han kunde icke tala om kärlek.

Då han kom hem från balen och riktigt kände, hur motbjudande hela denna kurtis var honom, så blef han först fullt öfvertygad, att han gick på den rätta vägen. När han tänkte på, att han ämnade gifta sig med en rik, bortskämd, nöjeslysten kvinna, för att hon, som skulle beredt honom ett varmt och enkelt hem, skulle få frihet att öfvergifva honom, då kände han, att han en gång verkligen uppoffrade något för tösen och var nöjd med sig själf.

Så skref han uppsägelsebrevet till henne, så litet sårande och ändå så bestämdt, som han kunde. Han berättade om balen och kyssen och gjorde ett stort nummer af detta. Han hade komprometterat den unga damen, måste åtminstone fria till henne för att se, om hon ville hafva honom, men på samma gång var han förtviflad öfver att nödgas lämna henne, hans lefnads bästa vän. Och han afbröt sig med utrop af ånger och tirader öfver sin fördömliga ombytthet.

Han grät, medan han skref, han tänkte sig som en rik hustrus fattige man, och han var olycklig nog för att en gång känna, att han handlade rätt.

Han hade kommit hem från balen vid fyratiden, och brevet med dess omskrifningar och utstrykningar, med dess utrop och halfsagda sanningar och milslånga omsägningar och kloka grymheter och fördolda smek-



af dem alla, hon, som var både rikast och förnämast och mest omfladdrad. Ty han hade dock ett hemligt hopp, att han icke skulle få någon lön för riddartjänsten hos detta fina balblomster. Det fanns ännu något inom honom, som kom honom att vilja misslyckas i försöket, ty gick det inte, så skulle han liksom ha rätt att hålla fast vid den kära, gamla tösen. Det var som då skogsfjäriln kommer in i en trädgård. »Kära, stora, ståtliga blommor,» säger den, »det var ej här jag skulle vara, men jag



ningar, det tog sina tre timmar att skriva. Då det var färdigt, brydde han sig ej om att gå till sängs, utan han tog sig en promenad och bar på samma gång sitt bref på posten.

Han var rädd för att sova, ty han visste ej i hvad lynne han kunde vakna. Ännu hade han det bra, ty han ångrade sig ej. Han var rädd för ångern.

Hela dagen kom han nu att gå som i en dvala. Han afhöll sig från allt redigt tänkande. I stället för att besinna hvad han gjort, lät han hjärnan tumla om med alla möjliga lösa hugskott. Han gick och betraktade dem, som man betraktar städer i molnen eller figurerna, som bildas af fallande glöd. Tänka fick han ej, förr än han friat till den andra och gjort skilsmässan oåterkallelig.

Han sof ej heller nästa natt. Tankar stego upp mot medvetandets tröskel, men rycktes genast ned af andra, som också ville upp. Ingen kunde komma riktigt fram, utan de bara trängdes och trängdes. Han låg och blef trött och uttråkad af det, men han höll det ändå för bättre än att tänka riktigt och ångra.

Nästa dag var det julafton.

När han drog upp gardinen på morgonen, såg han en stor karl med snöig päls fara fram längs gatan. Han hade sin stora släde högt lastad med varor och öfverst på lasset ett par julgranar. Karlen satt och skrattade, två pigga hästar hade han att köra, bjällror hade han, så det skrallade om honom, och i brusande fart gick det.

»Det är julen,» sade herr Leonard småleende. »Det är den käre fader Jul, som åker rundt med sina gåfvor. Skulle just vilja veta, om han för något med åt mig?»

Så undrade han, hvad han för sin del skulle önska sig af julen.

»Gamle fader Jul,» sade herr Leonard, »du borde dock vara trött på att utdela sypåsar och rökmössor. Du skulle ej brodera flere tofflor, det är ej sådant vi begära af dig. Men om du kunde komma med en liten lykta, i hvilken det brunne visdom, och som hjälpte oss att se in i våra egna själar och i våra grannars! Då, Jul, skulle du bli välkommen vid många dörrar.»

Och han tänkte på, hvilken frid detta skulle medföra till jorden! Människoviljan, som vräker världen upp och ned likt ett haf i storm, skulle se sin litenhet och lägga sig till ro. Och den maktlystna kärleken skulle se, att den dock aldrig fullt kan bli herre i en annans hjärta, och fälla hop sina vingar till hvila.

»O fader Jul,» utbrast han helt högt, »om jag bara, bara kunde se in i tösens hjärta, så att jag visste, hvad jag skulle tro!»

Längre fram på dagen gick herr Leonard ut och såg på julmarknaden. På vägen dit såg han åter bonden med de två julgranarna. Han svängde förbi i ett hörn, lika brådtom hade han, och lika raskt klingade bjällrorna. Herr Leonard nästan ryckte till, när han såg honom. Han blef allt mer benägen att tro, att bonden var gamle fader Jul.

Då han kom fram till marknaden, var bonden redan där. Han hade hängt stora täcken öfver hästarna, vräkt granarna af lasset och packade nu upp sina varor. Herr Leonard ryckte till än en gång, då han såg varorna. Mannen var lykthandlare.

Det kom en egen, mystisk stämning öfver

herr Leonard. Alldeles så som om en högre makt vakade öfver honom och styrde honom. Han kände sig ej själfständig, utan förd och fånglad. Ingenting kunde vara honom angenämare.

Bonden var en känd figur på julmarknaden. Folk samlade sig genast om honom. Han gaf skämt i växel och jämnade ut alla fel hos sina lyktor med lustigheter.

»Jag skall ha en god lykta,» sade herr Leonard.

»Bäst att vara sitt eget ljus,» sade bonden, »men eftersom herrn är så dum och vill ha en, så skall jag inte neka.»

»Det skulle inte vara en vanlig lykta heller,» sade herr Leonard, »utan en sådan, du vet, som man hade i gamla tider för att finna människor.»

»Förstår,» sade bonden, »den skall lysa längre än till håren och tänderna.»

»Ända in i hjärtat,» sade herr Leonard och trodde nästan, att bonden på ett magiskt sätt förstått hvad han önskade sig.

»Kära hjärtandes, herrn, skaffa sig först en, som lyser upp hans eget förstånd,» sade bonden och räckte honom en lykta.

I samma ögonblick som herr Leonard hade lyktan i sin hand, erfor han en stark lust att sova. Det var ingenting underligt, eftersom han ej på tvänne nätter slutit sina ögon till sömn, men för honom var det, som om det utgått från lyktan. Han gick också genast hem och kastade sig på sin soffa. Han såg, att det låg ett bref på hans skrifbord, men han var så trött, att han ej orkade bryta det.

Så somnade han och drömde:

Det var mörk natt, och han gick ute på gatan med sin lykta i handen. Han var i stor brådska, det var något han skulle söka reda på, men han kunde icke rätt minnas hvad. Han bara kände en mörkdande oro och ångest.

Han tyckte sig gå öfver torget framemot Norrebro. Just då han steg upp på bron, såg han, att något hvitt och ljust kom honom till mötes från brons andra sida. Då detta ljus kom nära honom, såg han, att det var hans fästmö. Men det var, som om tösen blifvit på något sätt förklarad. Hon var större, och det strålade om henne.

Som hon kom där i natten, låg det en hög mildhet och en nästan majestätisk sorg öfver henne. Han, som gick där med lyktan, tänkte, att han aldrig trott, att tösen skulle kunna se så ståtlig ut. I detsamma påminde han sig, att han gått ut med lyktan för att läsa i människors själar, och förstod, att han här ej såg sin jordiska fästmö, utan hennes andliga jag. Och han genombäfvades af salighet vid att se på henne.

Men hon gick emot honom med en förebrående blick och sade, just som hon stod framför honom:

»Om du med din lykta söker  
Rundt om hela vida jorden,  
Aldrig skall du någon finna,  
Som dig älskar så som jag.»

Strax därpå var han vaken.

Så sprang han upp och visste, att han aldrig skulle öfverge henne, den ärliga, goda, gamla tösen, som älskade honom.

Ty han och hans folk äro ett besynnerligt släkte. Han kunde aldrig tro på den påtagligaste verklighet, men han kunde vaga sin salighet på en dröm.

Och brevet, som han skrivit . . . Han stod och funderade. Detta kunde ej hjälpas

med att skriva. Nu fick han resa själf och tigga om att bli tagen till nåder. Han fick brådtom. Han måste åstad genast, utan uppskof.

I rummet var mörkt, men ute på gatan var det ljus och rörelse. Då han fick ljus tändt, såg han, att hans klocka stannat på fyra. Han förstod nu, att han sofvit bort hela julkvällen och julnatten, att det var morgon, och att folket drog till julottan.

Nu bröt han brevet, som han ej orkat läsa förra dagen. Det var en skrivelse från den andra flickans far med en inbjudan att tillbringa julaftonen hos dem.

Den bjudningen hade han sofvit sig ifrån, men hvad hade ej kunnat ske, om han kommit att gå! Och han kände sig åter under en stor och vänlig makts beskydd. »Det måtte vara gamle fader Jul, som vakar öfver mig,» sade han. Aldrig hade han känt sig så liten, och aldrig hade han känt sig så nöjd.

Genast hörde han ett muntert bjällrande ute på gatan och sprang fram till fönstret. Jo riktigt, lykthandlaren kom körande med sin vanliga fart, men nu stannade han utanför hans port.

Strax därefter knackade det på dörren, och värdinnan kom in. »Åh, se herrn är uppe . . . I går sof herrn så, att ingen kunde väcka herrn. Men här är en bonde.»

Bakom henne stod mannen med lyktorna och framförde sitt ärende med vanlig talförhet. Han var från Småland och från den socken, herrn vet, där herrn hade sin fästmö, för se han måtte väl tala med rätt herre. Och nu hade han gjort sin lilla affärsresa och skulle fara hem, och då han for hemifrån, hade herremannen, som var hans granne, sagt till honom, att om han kunde få fatt i guvernantens fästman och föra honom med dit ned, så kunde det vara roligt, för de tyckte om guvernanten, och hon gick visst och längtade, ty hon var inte glad af sig. Ja, och så var meningen den, att han skulle bjuda på skjuts, om herrn ej ville försmå och kunde bli snart färdig.

I sanning man skulle kunna tro, att herr Leonard hade gissat rätt, och att det var gamle fader Jul i egen hög person, som var kommen för att ställa om frid och lycka öfver hela jorden.

(Illustrator: Viktor Andren.)





## Kraft.



Sätta morgonstrålar leka  
vårgladt vid min fönster-  
karm;

krukväxtskotten, spädgrönt veka,  
ge de mången solkyss varm.

Agapantus' blåa krona  
glimtar från sin stängel fram,  
dräkt af knoppar syn's försona  
rosens vinternakna stam.

Käckt Aralian öppnar bladen,  
Ficusskotten svälla ut,  
snart de stå där, hela raden,  
mera stolta än förut.

Men fast ögonfröjd mig skänkes  
utaf denna rikedom,  
ljusast likväl blicken sänkes  
till en kruka, nästan tom.

Ty jag måste djupt mig böja  
för att se det lilla skott,  
som till lif sig vågar höja,  
som af längtan styrka fått.

Redan första vinterfrosken  
död ått hoppfull stängel gaf.  
Nu vid första solskensposten,  
står den upp utur sin graf.

Kan du undret mig förklara,  
att det finns så mycken kraft  
att mot ondo sig försvara  
endast i en plantas saft?

Att ej blytung köld kan tvinga  
det, som ut i sol vill slå?  
Att, fast gnistan var så ringa,  
den fick lif till sist ändå?

Sigrid Elmlblad (Toivo).

(Illustrator: Viktor Andréén.)

## Två gånger två är — fem!

Proverb i en akt af *Frans Hedberg*.

## PERSONER:

LÖJTNANT STERNER.  
LYDIA, hans fru.  
HÄRADSHÖFDING HULT.  
ADA, hans fästnö.  
ARTISTEN HALVAR HALL.

Scenen hos löjtnantens.

(Elegant salong med portierer för öppna dörrar i fön-  
den och stängda till sidorummen. Modern inredning.  
Flygel på ena sidan. På den andra staffli af eben-  
holts med Lydias porträtt i olja, vänt till hälften utåt.  
Små soffor och ateniener, hvilstolar och kåsöser här  
och där.)

Lydia sitter vid flygeln och fantiserar sakta öfver  
en melodi ur Faust. Sterner halfligger i en soffa till  
vänster och håller på att somna öfver en bok. Vid ett  
starkare ackord af Lydia rycker han till och ser sig  
omkring litet förvirrad.)

STERNER. Sa' du något, min vän?

LYDIA. Nej.

STERNER. Jaså — jag tyckte precis — —

LYDIA (spetsigt). Kära du, det var bara flygeln.

STERNER (kväfver en gäspning). Den tiger nog —  
om inte du klinkar på den!

LYDIA. Klinkar? Tackar så mycket!

STERNER. Ja, vet du, Lyddan lilla, du får ur-  
säkta; men man blir verkligen nervös af det där — —

LYDIA. Jaså, du sover, när du blir nervös?  
Annars brukar man — —

STERNER. Jag har visst inte sofvit!

LYDIA. Långt ifrån var det nog inte, tror jag.

STERNER. Näja, när man skall hänga på baler  
och supéer hvarenda natt.

LYDIA. Dansa litet flitigare, så slipper du »hänga».

STERNER. Den, som finge vara hemma en kväll  
— riktigt i fred — riktigt för oss själfva!

LYDIA (ser på honom förvånad). Vilde du det?

STERNER. Ja, hvarför skulle jag inte vilja det?

LYDIA. Jo — jag tänkte bara — — hvad skulle  
vi då göra?

STERNER. Kors! Prata — spela litet piket eller  
ecarté — dricka en kopp te — —

LYDIA. Så poetiskt!

STERNER (fortsätter). Och lägga oss tidigt!

LYDIA. Sofva, ja, det förstås! Du tänker då  
inte på annat nu mera! Under vår förlofnings-  
tid — —

STERNER. Ja, då kunde jag inte sofva af oro!

LYDIA. Nej, då kunde du dansa hela natten!

STERNER. Ja, hvarför? För att jag inte kunde  
få rå om dig på andra villkor! Tänk dig bara ett  
sådant år! Och därför är det nu bara en helt nat-  
urlig reaktion efter all oron — alla ansträngnin-  
garna.

LYDIA. Att du inte gör annat än vill ha' ro?

STERNER. Åh, förlåt mig! — (stiger upp och går  
till henne) Du vet själf mycket väl, att — —

LYDIA. Låt mig vara!

STERNER. Seså, »Lyddan» lilla!

LYDIA (vänder sig hastigt om på pianostolen och  
slår armarna om hans hals). Acek! Du älskar mig  
inte mera!

STERNER. Gör inte jag? Jo, så — —!

LYDIA. Inte som förut!

STERNER. Nej, mycket, mycket mera! Det har  
du rätt i!

LYDIA. Mycket, mycket mindre! Aldrig skrif-  
ver du vers mer — aldrig ligger du på knä —  
aldrig bär du mig.

STERNER. Gör inte jag?

LYDIA. Nej, det gör du visst inte!

STERNER. Ja men, »Lyddan» lilla, nu när du  
är min hustru, så behöfver jag ju inte hålla ett  
sådant där vådligt rej som förut, innan du var det.  
För resten narras du! Skref jag inte vers i förra  
veckan på din födelsedag? Och i natt, när vi kom  
hem, låg jag då inte på knä för dig och tog af  
dig din skor?

LYDIA. Ja, var det för mycket, det — när jag  
var så trött, och när Anna hade gått och lagt sig?  
Och dina verser, de va' ju så dumma!

STERNER. Åh, förlåt! —

»Den bästa skatten i min hydda  
Är du, min egen lilla Lydda!»

LYDIA. Åja, den versen gick väl an — men  
sedan — —

STERNER. Herre gud, det är väl inte bara poe-  
terna, som ha rättighet att vara dumma heller —  
en annan syndare kan väl också få försöka?

LYDIA. Och så att allt oupphörligt rimmar på  
»Lydda».

STERNER. Ja, men det är just det fina! Som den  
här versen — den är, ta' mig tusan, riktigt stilig:

»För mig stå lifvets gåtor tydda  
Af dig, af dig, min lilla Lydda!»

LYDIA. Åja, det säger jag ingenting om; men  
sedan —

STERNER. Jaså, du menar väl tredje strofen?  
Och den, som jag tycker är riktigt storstyf:

»För mig är lifvets bästa krydda  
En kyss utaf min lilla Lydda!»

LYDIA. Ja gudbevars, den är nog inte så illa —  
för oss! Men hvarför rimmade du inte på Lydia  
i stället?

STERNER. Lydia kan man ju inte få rim på, och  
därför är det orimligt af dig att begära —

LYDIA (häfvt). Jaså, är jag nu orimlig?

STERNER. Inte du, Lydia lilla, men ditt namn!  
Det får lof att bli »Lyddan», annars får man hvar-  
ken fram hyddan eller kryddan!

LYDIA. Åh, om du älskade mig som förut,  
så — —

STERNER. Det är våra föräldrars fel — för det  
är alldeles på samma sätt med mitt! Ingen män-  
niska kan rimma på Axel — men säger man Acek,  
då går det tvärt! Då kan man till exempel säga  
så här:

»I lifvets branta uppforsbacke  
Du stödes af din trogne Acek.»

LYDIA (ömt). Ack Acek!

STERNER (likaså). Lyddan lilla! Eller också  
så här:

»Med lilla foten på hans nacke,  
Hon styrde lätt sin trogna Acek!»

men det gör du inte? Eller hur, Lyddan lilla?

LYDIA. Aldrig, Acek!

STERNER. För ser du, om du försökte, så skulle  
det kunna gå så här:

»Blir hon för stygg emot sin Acek,  
Så gör han uppror som Nils Dacke!»

LYDIA. Men det gör du inte, Acek?

STERNER. Inte, om du är snäll, Lyddan lilla!  
Det är så säkert som att två gånger två är fyra!

LYDIA (stiger upp). Ja — är det så säkert, det?

STERNER (förvånad). Hvilket?

LYDIA. Att två gånger två är fyra?

STERNER. Ja, det är ju ett axiom!

LYDIA (smeker honom). Men om jag nu säger,  
att två gånger två är fem — går du inte in på det,  
Acek lilla?

STERNER. Nej, vet du — det —

LYDIA. Åh, om jag nu ber dig!

STERNER. Något så tokigt kan du inte be' mig om!

LYDIA. Men om jag nu gör det ändå — bara  
för att se, om du inte för min skull — åh, söta  
Acek! Gör det för min skull!

STERNER. Nej, det kan jag verkligen inte!

LYDIA (går ifrån honom). När vi voro nyförlof-  
vade, hade du gjort det!

STERNER. Det tror jag inte.

LYDIA. Jo, det hade du! Du hade det be-  
stämdt!

STERNER. Ja, jag vill inte svära på det! För  
då gör man ju allt hvad galet är — på lek förstås!  
Men nu ä' vi ju gifta — nu har allvaret kommit!  
Nu är det slut på leken.

LYDIA. Ja, gånås!

STERNER. Och nu får jag en kyss, och så tala  
vi inte mera om den saken! (Till henne).

LYDIA (drar sig undan). Nej, det får du inte!

STERNER. Får jag inte! Det vill jag väl se!  
(Efter henne).

LYDIA. Pytt fick du! (Skyndar bakom flygeln).

STERNER. Tror du inte jag kan få tag i dig?

LYDIA. Nej, det tror jag inte!

(De jaga hvarandra under skvatt och nojs. Slutligen  
får han fatt i henne.)

LYDIA. Släpp mig genast!

STERNER. Nej, först skall du betala plikt! (Kysser  
hennes upprepade gånger) Två och två.

LYDIA. Är fyra! — Nu vet jag det! (Vill draga  
sig undan).

STERNER. I det här fallet kan det gärna vara  
fem! (Kysser henne en gång till.)

LYDIA. Nå, ser du det!

STERNER. Ja, på det viset!

LYDIA. Således medger du, att två gånger två  
kan vara fem?



STERNER (*tar ännu en kyss*). Nej sex! Nej — — (*aflägsen ringning utanför*).  
 Hvad nu då? Alltid skall det komma någon!  
 LYDIA. Kära du — det är bestämdt Ada!  
 STERNER. Usch då! Hvad vill hon?  
 LYDIA. Minns du inte det? Hon kommer ju för att presentera sin fästman!  
 STERNER. Hvilken?  
 LYDIA. Fy Acke! Inte vara stygg! Den sista naturligtvis.  
 STERNER. Är det säkert, det?  
 LYDIA. Tills vidare åtminstone! Häradshöfding Hult!  
 STERNER. Näja, han är då tillräckligt korkad!  
 LYDIA. Nu skall Acke vara en snäll gosse! Där ha' vi dem! (*Går emot de kommande i ytterrummet*). Nej, hvad ser jag? Åh, så roligt!  
 STERNER (*för sig*). Så hon ljuger, ni!

DE FÖRRE. HÄRADSHÖFDINGEN. ADA.

LYDIA (*kommer in med dem*). Rysligt välkomna! Å söta Ada! hvad det var snällt af dig!

ADA. Goda Lydia! Här får jag presentera min fästman, häradshöfding Hult! Fru Sterner, min bästa väninna!

LYDIA. Fägnar mig särdeles, herr häradshöfding. Har den äran att gratulera! Axel och jag sade just nyss —

ADA. Åh, nej, se löjtnanten är hemma! Kom, Hinke lilla! (*För honom fram till Sterner*). Här får jag presentera min fästman, häradshöfding Hult — löjtnant Sterner!

STERNER. Vi känna ju hvarann förut! Gratulerar, mitt herrskap!

HULT. Hm — ja! — — he he! — Tackar! — Vill minnas, att det var på Grand.

STERNER. Nej, var det inte på Hasselbacken?

ADA. Nej, då var det nog på Grand! För Hinke går aldrig på Hasselbacken — det har han sagt.

HULT. Hm! — nej — — he he! — inte om vintern just.

ADA. Nej, för då är det ju stängdt. Men inte om sommaren heller, har du sagt.

HULT. Hm! — nej — — he he! — för då sitter jag ting!

ADA. Men om våren?  
 HULT. Hm! — ja — he he! — om jag inte skriver protokoll!

ADA. Ack ja — gud! — att vara domare, hvad det måtte vara intressant! Det är det som fäst mig vid Hinke — för se, jag har alltid drömt om att bli gift med en domare! O! — och att få höra på en rättskundning i någon mordsak — åh, hvad det skulle vara pikant. — Du får snart lof att skaffa mig någon mordsak, Hinke lilla — hör du det?

HULT. Hm — ja — he he! — så fort jag kan, så —

ADA. Men nu ska' vi riktigt prata, snälla, lilla Lydia! O, om du visste — (*till Hult, som närmar sig*). Nej, Hinke lilla, du får inte höra på — du får prata med löjtnanten. — (*Hult lommar helt beskedligt af till Sterner, som tar honom med sig till en soffa på högra sidan. Ada fortfar halfhögt till Lydia*). O, om du visste, hvad han är nyfiken! Jag undrar, om alla karlar ä' så där nyfikna? Det vet nog du, som är gift! Åh, gud, ja gift! — Jag riktigt ryser, när jag tänker på det — ja, vet du, det gör jag verkligen — — och ändå, åh — — (*fortfar lyst och ifrigt*).

STERNER (*till Hult*). Får det vara en cigarett?

HULT. Nej tack — he he! — Ada tycker inte om röken.

STERNER. Det var ledsamt. Hur skall det gå?  
 HULT. Hm — ja — he he! — tycker fru Sterner om den, hon?

STERNER. Jag har vant henne vid den.

HULT. Tänker jag också — sedan, he he! — nu

röker jag bara i smyg och sköljer mig i mun med aseptin! (*Får se porträttet, som står vänt åt dem*). Nej se, he he! — Är det färglagd fotografi, det där?

STERNER. Nej, det är olja.  
 HULT. Åh — och så likt, sen! För det ska' ju vara frun?

STERNER. Ja.  
 HULT. Hm! — ja — he he! — hon är mycket vackrare än Ada.

STERNER. Tycker häradshöfdingen?  
 HULT. Ja då! Ada är inte precis vacker — men pikant! Hvasa? Tycker inte löjtnanten, att hon är pikant?

STERNER. Jo, mycket.  
 HULT. Och så — he he! — så har hon ett sätt, som — — och ett par och tretti tusen — och i dessa tider — he he! — löjtnanten förstår — för en fattig jurist —

STERNER. Ja visst  
 HULT. Hm — ja! he he! Det talar svenska, det! En domsaga kostar slantar, ska' jag säga! Jaså, det är olja! Jaha, nu ser jag — det blänker af det! Hvem har gjort det?

STERNER. Det är en artist, som heter Hall.  
 HULT (*häftigt*). Halvar Hall?



LYDIA. Ja, det är en af Axels goda vänner, som målat det.

ADA. Sedan ni blef gifta?  
 LYDIA. Ja, naturligtvis.  
 ADA. Hvarför var det så naturligt?  
 LYDIA. Pappa och mamma ville aldrig, att jag skulle låta måla mig.

ADA. Men din man ville det, han?  
 LYDIA. Ja — strax efter sen vi blifvit gifta!  
 ADA. Ja — gud! — hvad de männerna ä' härliga!  
 LYDIA. Hvad menar du?  
 ADA. Åh, just ingenting! Var det en ung artist, han som målade dig?

LYDIA. Ja — och du känner honom nog! Halvar Hall!  
 ADA. Jaså, den! (*föraktligt*). Nå, den är då inte vidare farlig!

LYDIA. Hur var det? Va' inte ni förlofvade?  
 ADA. Vi? Nej då. Han friade till mig två gånger — första gången på basaren för Skansen, när jag stod i buffeten, och andra gången på Dalarö — men han fick korgen alla fyra gångerna!

HULT (*höjer rösten i samtalet med Sterner*). Ja se, efteråt sa' hon, att hon inte brydde sig om honom, förstås! Det säga de alltid!

ADA (*tror att han talar till henne; med skärpa*). Åh förlåt, det sa' jag förut också!

HULT (*förbluffad*). Hvasa?  
 ADA. Kors, jag trodde du talte till mig, Hinke!  
 HULT. Hm — nej! — he he — A lilla!

STERNER. Hvad kallar häradshöfdingen henne?  
 HULT. Bara »A» — jag tycker det är vigare.  
 STERNER. Mycket riktigt.

HULT. Jag har bedt henne kalla mig för bara »H» — fast det vill hon inte. Men i alla fall — he he! — så säger jag A!

STERNER. Häradshöfdingen får väl säga O — sedan.

HULT. Hvad?  
 STERNER. När ni bli vigda, menar jag!

HULT. Hm! Jaså! Jaha — he he! Nu förstår jag; har man sagt a, så får man säga o! Förbaskadt kvickt! ha ha ha!

ADA. Hvad skrattar du åt, Hinke lilla?

HULT (*hastigt allvarsam*). Just ingenting — he he!

ADA (*sakta till Lydia*). Din man sa' bestämdt någonting elakt! — Men säg mig nu — — (*sänker rösten*). Är han lika kär än?

LYDIA. Ja, hvarför skulle han inte vara det?

ADA. Jo visst, lilla du — — visst skall han det — så söt som du är — — men du vet, karlarne! För dem är det där alltid öfvergående — för oss där-emot — —

LYDIA. Åh, det är nog öfvergående för somliga af oss också!

ADA. Ja gudbevars! jag förstår mycket väl piken; men att jag varit förlofvad förut, det är bara därför att jag har så godt

hjärta. Jag kan aldrig säga nej åt någon, som går och är olycklig — och Halvar Hall till exempel — (*ringning på afstånd*).

STERNER. Det är säkert Halvar! Han kommer att sluta Lydias porträtt!

ADA. Då ska' vi inte störa längre, du Hinke!

HULT (*till Sterner*). Hm — — ja — he he! — jag skulle allt bra gärna vilja se honom ändå!

STERNER. Stanna kvar därför.  
 HULT. Hm — ja — men se, A — —

ADA. Adjö lilla söta Lydia! — Det var rysligt roligt — —

LYDIA. Ska' ni verkligen gå genast?  
 ADA. Ja du förstår — — det skulle ju bara plåga honom att se, hur lyckliga vi ä', Hinke och jag! (*Halvar Hall inträder från fonden. Sterner och Lydia gå mot honom. Ada går hastigt öfver till Hult och tar honom under armen*).

STERNER. Välkommen, Halvar! Här får jag presentera häradshöfding Hult med sin fästnös.

HALL. Fästnös, har jag redan den förmån att känna — — det skall glädja mig ofantligt att få lära känna fästmannen! (*Bugar sig för Ada och räcker fram sin hand åt Hult*). Tjänare, herr häradshöfding! Lyckönskar er på det allra hjärtligaste! (*Kramar hans hand duktigt*).

HULT (*grinande*). Hm — he he! — tackar!

HALL. Ingen kan göra det mera ärligt än jag — ty jag vet bäst, hvilken ängel ni varit nog lycklig att vinna! En ängel, som — —



ADA (*sakta till Hult*). Kom nu Hinke, så gå vi!  
HULT. Nej, men hvarför det, A lilla? Han är ju riktigt hyggelig!

HALL. En ängel, som förtjänar att få en man sådan som ni, — praktisk, rangerad, med bästa utsikter till en god domsaga, en liten fin nordstjärna på fracken — och en ängel, som knyter hvita halsduken —

ADA. Adjö, söta Lydia lilla — nu få vi lof att gå, vi ha så många visiter! Hinke lilla, bocka dig för fru Sterner!

HULT. Hm — ja — he he! (*går fram till Lydia och Sterner, som stå på motsatt sida*). Mjukaste tjänare — he he! — hoppas det inte blir sista gången —

LYDIA. Nej, för all del! —

STERNER. Vi få ha' oss en liten middag någon dag —

ADA (*under tiden till Halvar*). Ni är ett odjur!

HALL (*likaså*). För att jag kallar er en ängel?

ADA. Och jag förstår mycket väl, hvarför ni går här och malar! Men var säker på, att jag skall varna mannen!

HALL. Än om jag skulle varna honom då? (*Pekar på Hult*).

ADA. Försök! Men han är för dum för att tro er! — (*Går till Sterners, medan Hult kommer tillbaka till Hall*). Adjö, herr löjtnant! Hvad jag gratulerar, för att det där porträttet är färdigt!

STERNER. Hvarför det?

ADA. För att det är så vackert, naturligtvis!

HULT (*till Hall*). När vi bli gifta, A och jag, så ska' ni komma och hälsa på oss!

HALL. Tack, men jag tror inte, att jag skulle bli välkommen hos frun!

HULT. Hm! hvarför det? He he! Man kan väl vara goda vänner, fast man varit förlofvade.

STERNER (*till Ada*). Ni menade bestämdt någonting mera.

LYDIA. Det tror jag också!

ADA. Jag menade bara, att det är roligt för Lydia, att det är slut med sittningarna — och för er också! (*Går till Hult och tar hans arm*). Kom nu, Hinke lilla! — (*Bugningar och afsked. När de komma upp till dörren, säger Ada sakta till Hult*). Hvad sa' han där, Hinke?

HULT. Han sa' ingenting! Det var jag som — he he! — bad honom komma och hälsa på oss — när vi bli gifta!

ADA. Gjorde du? Näja, då kan det så vara! (*De gå genom fonden; Lydia följer dem ut*).

HALL (*pekar efter de bortgående*). Den där är väl försörjd!

STERNER. Han vill väl inte ha' det annorlunda. — Kom du för att måla färdigt?

HALL. Ja, det var meningen — men nu kan jag inte!

STERNER. Hvarför det då?

HALL. Hon har gjort mig nervös, den där ängeln!

STERNER. Och han mig — den där korkpåsen! (*Hastigt med ett skratt*). Ha ha ha!

HALL. Hvad skrattar du åt?

STERNER. Lydia hade ett infall nyss: hon påstod att två gånger två är fem.

HALL. Nå?

STERNER. Vi va' verkligen två par nyss — och så kom du!

HALL. Som femte hjulet under vagnen, menar du?

STERNER. Nej — du, som har dina försänkningar hos bägge, menade jag.

HALL (*ser på honom*).

LYDIA (*kommer tillbaka*). Vill herr Hall, att jag skall sitta nu?

HALL. Det var verkligen därför jag kom; — men jag tror det är bättre, om vi dröja till i morgon.

LYDIA. Som ni vill.

STERNER. Jag tycker då för min del, att porträttet är färdigt.

HALL. Tycker du?

STERNER. Ja — någon liten retouche behöfs kanske — men den kan du göra sedan — längre fram.

HALL. När färgen har tagit in bättre? Hvad?

STERNER. Just det, ja!

HALL. Kanske det — — kanske det inte heller behöfs alls — och i alla fall, så — adjö så länge!

STERNER. Går du redan?

HALL. Ja — jag har litet brådtom! (*Bugar sig för Lydia*). Farväl, fru Sterner! (*Går hastigt*).

(Paus.)

LYDIA (*ser förvånad först efter honom, sedan på sin man*). Hvad gick det åt honom — — och hvad är det åt dig?

STERNER. Mig? Ingenting!

LYDIA (*till honom*). Nu narras du, Ace! Det är någonting!

STERNER. Jag bara står och tänker på en sak.

LYDIA. Hvad då?

STERNER. Två och två kan verkligen bli fem, du!

LYDIA (*triumferande*). Ja, ser du det!

STERNER (*slår armarna om henne*). Men en sak skall du lofva mig, Lyddan lilla! En och en får aldrig bli tre!

LYDIA. Nu förstår jag dig inte!

STERNER. Inte tre *lika stora*, förstår du! Annars får det gärna bli både ett och fyra — — ja, till och med —

LYDIA (*ömt, i det hon lutar sig intill honom*). Tyst, Ace lilla! — (*Hon täpper munnen på honom med en kyss*).

(Illustratör: Viktor Andrén.)

## Jag binder af hedens rödaste Ljung...



Och nu, när ljungen klipporna klär  
och hafvet suckar och klagar,  
jag binder af blommor, som hösten bär,  
ett tack för sommarens dagar.

Jag binder kransen, där ormbunken står  
förbränd och gulnad bland stenar,  
och stormen med hvin öfver näset går  
och rister i tallarnas grenar.

Och medan jag samlar så ljungens glöd,  
jag lyssnar till hafvets vågor  
och minns det löfte, »i lif och död»,  
du gaf på de skälfvande frågor.

Se, hafvet låg blankt från skär till skär,  
och vildros i snären glödde,  
och nattens speglade stjärnehår  
en himmel i djupet födde.

Hur lätt gick det icke att svärma då,  
att gifva löften så runda —  
hvem tänkte, när himlen var juniblä,  
på mörka dagar, som stunda?

Hvem tänkte, att smekande sunnanvind  
skulle bytas i isande nordan,  
att frost skulle härja drömmarnes lind  
och hösten gå i fullbordan?

Men jag binder af hedens rödaste ljung  
ett tack för allt hvad du varit —  
mina ögons ljus och mitt hjärtas kung  
i somrardagar, som farit!

Daniel Fallström.



Är det icke ljufvigt, när himmelen är blå?  
Är det ej stärkande, lugnande  
att se upp och in i detta omtåliga blå, som  
hvälfver sig, alltid lika stilla och starkt, upp-  
öfver oss?

Och att en klar somrardag ligga i gräset  
och se upp genom det gröna spetsfloret af  
björkarnas skira kronor eller sitta på en  
mossbeklädd sten i skogen och se den djupa  
blå färgen bryta sig mot furornas mörka  
kronor — kan det finnas något ljufvigare  
och vackrare?

Jag ser i andan om det medlidsamma små-  
löje, som nu spelar på så många läppar; jag  
hör de mera vänliga och artiga yttra: »ja,  
mycket vackert,» hvarvid de dock knappast  
ägna en half tanke vare sig åt hvad jag  
sagt eller hvad de själfva säga. »Så lyck-  
ligt att finna glädje och nöje i så litet!»  
infaller en annan, hvarvid jag dock helt  
visst kan fröjda mig åt, att denna min  
lycka icke väcker en gnista afund i den  
talandes själ.

Jag vet också, att med de djupa kun-  
skaper, hvarmed en nyare tids uppfostran  
utrustat ungdomen, mången skall möta mig  
med den invändningen, att himmelen hvar-  
ken »hvälfver» sig öfver oss eller är »blå»,  
att detta, som synes mig så verkligt, beror  
på — ja, hvad det beror på, kan jag verk-  
ligen inte säga: jag vet blott, att det är  
något, där orden eter, atmosfär, jordens  
rundning och åtskilligt i samma väg före-  
komma. Men oakadt alla de lyktor lär-  
domen tänder för att upplysa de olärdas  
mörka förstånd, blir detta oändliga blå för  
mig dock alltid en himmel, hvars åsyn  
verkar lugnande och ljufvigt på mitt sinne,  
och jag tackar Gud att så är.

Himmelen är icke alltid blå; lifvet är icke  
alltid gladt. Tvärtom äro kanske de mörka,  
mulna dagarne flere än de klara och ljusa,  
lifvets sorgedagar flere än glädjens korta  
stunder. Javäl, men så mycket nödvän-  
digare är det då att taga vara på dessa  
små glada stunder, dess angelägnare att  
fröjdas, när himmelen är blå, eftersom den  
ju så lätt och snart åter kan blifva mulen.

Ty det är de små glädjestunderna, som  
göra lifvets lycka, liksom det är pärlorna,  
hvar för sig små och ringa, som tillsam-  
mans blifva ett rikt och praktigt smycke,  
ett pärlband, oskattbart i värde. Och det  
bästa — eller kanske det värsta? — är att  
det beror på oss själfva att få flere eller  
färre pärlor i vårt pärlband. Det är näm-  
ligen icke alla, som bry sig om att glädjas  
öfver det lilla; det är kanhända numera en-  
dast några få, som äro nog anspråkslösa att



nöja sig med, att himmelen är blå: de flesta skulle vilja rycka ned solen från himmelens rund, frässa i dess glans och — brinna upp däri!

Det har talats mycket om, att alla människor hafva anspråk på »lifsglädje», berättigade anspråk. Men skall då lifsglädjen för alla bestå i detsamma? Skall den bestå i sådant, som, medan det pågår, smakar »såsom honung i din mun», men sedan »rifver» och slår dig »så till döds»? Skall det vara vår lefnads mål att fylla lifvet med ett så brännande, bländande solsken, att vi ej ens kunna se, om himmelen är blå, eller om denna sol, som kanske blott är ett irrsken, bryter fram mellan svarta moln, de där snart skola släcka den i förtviflans natt?

Jämlikhet är ett ord, som skulle komma som en befrielse, men människorna hafva gjort det till ett tvång. Att alla människor äro bröder och ingen högre eller bättre, såsom människa betraktad, att den enas andliga personlighet är lika dyrbar, lika mycket värd som den andras, det är den rätta jämlikheten. Men att, om några förhäfva sig och stiga högt och säga, att den rätta ståndpunkten är där *de* stå, att lifsglädjen kan fångas endast på *deras* sätt, att då alla skola äflas att få samma plats, att i yttre omständigheter likna dessa, det är den jämlikhet, som blifver icke till frihet, utan till tvång. Ty hvaruti ligger det angenäma att stå högt, om ej däruti att så många stå lägre? Och detta drager nedåt — man *måste* se ned: man ser ej upp, om också himmelen är aldrig så strålande blå.

Jag vet väl, att det är och förblir en ropandes röst i öknerna, men dock vill jag ropa! Jag ville säga, främst till de unga: glädjen eder af lifvet, af all den skönhet, som är ren, af edert ungdomsmod; glömmen ej, att glädjens pärlor äro lika äkta, fast de äro små, och att om också molnen gå mellan himmel och jord, är dock himlen alltid blå där uppe, ofvan dem. Och det är dit upp vi skola se, icke ned, och det är himlens blå, om ock blott en skynt däraf, som skall glädja oss, icke ett lysande fyrverkeri af solar, som — slockna lika hastigt, som de tändas.

Men jag vill också säga ett ord till de gamla, och jag vill bedja dem att så mycket som möjligt lära de unga att se, »när himmelen är blå». Äfven barndomen och ungdomen ha sina sorger, men det är en god lärdom, när de äldre visa på en skynt af klarblått ljus bakom mörka moln. Den mulna dagen kommer tillräckligt snart och säkert — hvarför skulle vi ej då alltid passa på att glädja oss, när himmelen är blå?

Det är de stora anspråken, som göra, att glädjen blir liten. Det jordiska har småningom blifvit det högsta. »Låtom oss äta och dricka, ty i morgon skola vi dö.» Så lyder valspråket, och det leder till ständigt nya, ständigt stegrade fordringar på den lifsglädje, som blott består i njutningslystnadens tillfredsställande. Därför skall man upp, högt upp, långt fram! Därför spejar man blott efter den röda glansen af denna strålande lyckas sol, som så ofta plötsligt går ned och lämnar himlen mörk, mörk, utan ens en liten stjärnas ljus! Det är då som det mulna stödet brister, hoppet har gått förlorat, tron är död, lifvet har blifvit en ödemark, och till sist kommer döden — nej, han *kommer* icke till människorna — de söka honom!

Och hvad är lifsglädje? Är det icke att

glädjas åt, att man lefver och andas, att solen lyser och jorden grönskar, att blomorna dofta och fåglar sjunga — med ett ord, åt att allt lefver och andas! Och så kunna vi ju fröjdas likaväl under vadmalströjan som under adelsjackan, och gudilof, vi behöfva ej stiga upp för lyckans högsta trappa för att kunna se och känna oss lyckliga, när himmelen är blå!

Mathilda Langlet.

(Illustratör: Jenny Nyström.)



## Romeo och Julia.

Berättelse af Lea.

**H**ur hjärtat klappade på den sextonåriga, där hon stod i sitt fönster och tittade ut längs den lilla stadens storgata!

Hon tyckte det låg feststämning däröfver, trots att det var rama lördagsförmiddagen, och trots att lifvet där ute — om det nu skulle kallas lif — var alldeles detsamma som på årets alla andra hvardagar.

En och annan bondvagn skramlade förbi på vägen till »kvarteret». En skomakarpojke trafvade åstad med ett par nylagade kängor i handen, dem han vårdslöst svängde fram och åter, medan han hvisslade en skärande melodi. I den öppna boddörren midt emot kastade en tjänstflicka hufvudet bakut och skrattade af full hals åt någon kvickhet, som bokhållaren sagt. Och där kom en sotarmurre med stegen öfver axeln, viskan under armen och i de svarta näfvarne en klunga körbär, dem han expedierade under gåendet, medan han siktade med kärnorna efter borgmästarens katt, som satt och reflekterade i källargluggen.

Hvad allt detta såg trefligt och märkvärdigt stämningsfullt ut: en riktig småstadsideyll.

Hur glada tycktes henne ej alla dessa välbekanta figurer (utom, förstås, katten), men allra gladast var hon själf. Om det bara ville bli kväll en gång, men hur *det* skulle gå till, begrep hon inte.

Den gamla pendylens visare rörde sig ju icke ur fläcken; de voro just två otäcka sniglar. Hon knöt sin lilla hand mot dem och log, i det hon halfhögt hvisslade: »Om ni visste hvad jag vet, så *skenade* ni i stället för att evigt stå på samma punkt, som om ni vore förtrollade. Och klockan sju skall ändå den märkvärdiga händelsen inträffa — så vida jag icke dör af oro innan dess, eller moster Betta blir sjuk, eller här blir jordbävning eller skyfall eller något annat förskräckligt. Men så grymt kan icke ödet vara.»

Ödet *var* icke så grymt. Det blef verkligen kväll. Redan klockan fem hade vår unga dam tre gånger varit inne i moster Bettas

rum för att se, om moster börjat göra sig i ordning till sitt maktpåliggande värf som förkläde, och sista gången hade moster Betta svarat: »Du ser ju, kära Anna, att jag håller på. Vi komma tids nog.»

Och klockan half sju knackade det på dörren — eller på lilla Annas hjärta, hvilket kunde komma på ett ut, ty det var naturligtvis »han», som knackade.

Ögonblicket därefter stod han inne i salen, halft förlägen, helt glad, starkt pomaderad och betydligt omogen, *men* — så lycklig!

Moster Betta var bara så där tämligen vänlig, ty »han» hade nyss fyllt tjugo år och hade ingenting annat att komma med än ett vackert studentbetyg och skyhöga förhoppningar. Hvad var det för lilla Anna, som själf ingenting hade? Moster, af hvilken hon berodde, var just heller ingen guldgrufva, så att nog var det skäl att se upp alltid.

Men för denna enda gång hade moster låtit beveka sig. »Människan», slarfven, var ju ändå ingen »utböling». Hela staden kände ju, att han var postmästarens son. Och så skulle han resa i nästa vecka, som väl var, så blef man af med den barnsligheten. Medan *han* sedan arbetade på sin framtid, skulle nog moster arbeta på annat håll för Annas. »Barndomstycke, ungdomssvärmeri — tsch, vet jag visst!» fnyste moster Betta. »Hur gick det för tretti år se'n med mig och stadsfiskalen? Tack vackert för några framtidsvyer!»

»Men det förstås, att en liten rolighet kan man ju vara med om för en gång, efter som nu de där teatermänniskorna kommit hit, och efter som Romeo och Julia ska *vara* en riktigt bra komedi. Och när nu Anna aldrig i sitt lif sett någe' tocket, så hade jag inte hjärta i mig att neka henne. Men





det lofvar jag mig själf att nog skall jag se opp, alltid.» — Och så trafvade alla tre i väg till ladan utom staden, där föreställningen skulle äga rum.

Moster höll ärligen ord.

Under balkongscenen kom hon mot sin vilja i svärmisk stämning, »såg opp» — men i kronan, tänkande på den trolöse stadsfiskalen, på deras gemensamma ungdomslycka och sitt senare ensliga lif.

De båda unga åter voro med sina hjärtan nära nog i himlen — och med händerna bak moster Bettas rygg. Tryckning på tryckning sade där lika tydligt som ord: »O, vore jag din Romeo! — Ack, vore jag din Julia!»

Så ville de evigt *lefva* för hvarandra.

Och efter scenen i grafkoret, där Romeo till den älskade skendöda deklamerar, innan han tömmer giftflaskan:

Från lifvets sällhet nu förskjutet,  
Flyr jag till dig, o graf, där Julia slumrat nyss.  
I armar, henne ömt för sista gången slutet!  
I läppar, henne gifven nu min sista kyss!

Din skål, min hulda Julia! . . .

— ja, vid denna scen kände de unga för visso, att så ville de *dö* för och med hvarandra, om ett oblidt öde skulle skilja dem åt.

Alla milda makter! *Var* man verkligen i den gamla ladan eller var man i Verona? Denne härlige Romeo med det ädla, stoppade bröstet (och de kanske äfvenledes stoppade triksåerna), kunde det vara den långskranglige, rödnäste Tillman, som bodde hos bagare Grönvalls och åt på kredit hos fru Söderström? Och hans tjugusende Julia, Capulets stolta dotter, kunde hon vara en vanlig dödlig flicka, som lade sig om kvällarne med papiljotter och pjaskade omkring om mornarne i nedkippade skor och med trasig kjolkant, som hennes värdinna, gumman Malmros, påstod att hon gjorde?

»Nämn mig en vrå, dit förtälet ej når,» deklamerade inom sig lilla Anna, och så beundrade hon af hjärtans lust allt hvad hon såg, hvilket är dens företråde, som sett litet eller intet i världen. Maskeradscenen, Capuletska »palatset» (närmast likt en gammal trädgårdspaviljong på landet), balkongen med sin repstege, den hemlighetsfulla muren i fonden, *all* syntes henne härligt, — och först och sist de älskande. Under fäktingen mellan Romeo och Tybald uppgaf hon ett halfkväfadt rop, det kunde hon ej hjälpa, och vid anblicken af Julia i grafkoret grät hon högt.

Ja, det *var* något med den »komedien,» för att tala i moster Bettas stil, något som man aldrig kunde glömma, lefde man än, tills håret blefve hvitt som snö och kinderna bleka som liljor.

Och nu skulle man gå. Det hela var slut, oåterkalleligen slut. Ridån hade gått ned för allra sista gången; de intressanta liken hade stigit upp och bugat sig för publiken; salongen började utrymmas, och den ena efter den andra af de osande lamporna släcktes. Men i lilla Annas själ strålade och flammade det; hennes bröst häfdes, medan hennes blick sänktes för allt det hvardagliga omkring henne: det halfskumma kapprummet med stadens ende krokryggige vaktmästare, madamen som ännu satt kvar vid biljettluckan, gatpojkarne, som kilade ned från ladans baksida, genom hvars springor de sökt att uppfånga en skynt af den ovana härligheten — åh hvad hon skulle funnit alltsammans ömk-



ligt, om hon orkat kasta så mycket som en enda blick därpå!

Men hon blickade i stället med stora tacksamma ögon upp till honom, som beredt henne ett så utsökt nöje. »Tack; jag är så lycklig!» viskade hon med af tårar skälfvande stämma. »Jag skall aldrig, aldrig kunna glömma denna afton.»

»Ja,» medgaf moster Betta, »det är själfva kassingen till folk, de där aktörerna. Åbåkade de sig inte, så man kunde tro, att alltihop var rena allvaret. Så han damp, den där Twyback, eller hvad han hette, och så vackert Julia skepade sig på balkongen. Men munken, som smidde ihop dem utan vidare, den hade då hin tagit här i landet. Roligt var det emellertid alltihop, och allra roligast att liken stego upp igen, så man såg att alltihop var komedi. Tack skall du ha, Nils Oskar!»

Medan moster Betta proberade portnyckeln, då de hunnit hem, skänktes de unga ett kort ögonblick, det de begagnade med älskandes vanliga fyndighet:

»Julia!» viskade Nils Oskar och tillade frågande: »*min* Julia?»

»God natt, Romeo — *min* Romeo!» svarade lilla Anna än saktare. Så gick porten upp och, efter ett formelt afsked, moster Betta och lilla Anna in, medan Nils Oskar stod utanför med hatten i hand och hjärtat i brand, fast besluten att kämpa till blods för henne, som han skulle älska intill döden.

Höstkvällens skuggor föllo täta och skymmande in genom fönstret till en liten våning vid en af hufvudstadens aflägsnare gator.

Vid fönstret satt i drömmande tankar en medelålders, ännu behagfull kvinna och stödde hufvudet mot handen, medan hennes blickar mekaniskt följde det för blåsten fladdrande skenet af gaslyktan midt emot. Grupper af bråskande vandrare aflöste hvarandra, hållande antingen fast i brättet till hatten, som hotade att flyga bort, eller kring kappor och sjalar, som svepte för vinden kring deras gestalter. Hon såg dem, och hon såg dem icke. Hennes tankar dröjde vid flydda tider, vid ungdomsdrömmar, aldrig fullt förgättna.

Hon mindes de eldiga bref hon, efter en härlig teaterafton, mottagit af den kort därpå afreste Nils Oskar. Hon log ett vemodigt löje vid tanken på alla de finter hon och han måst tillgripa för att dölja denna korrespondens för moster Betta, som

icke förstod, att hon nu mer än någonsin behöft »se opp».

Hon mindes också en annan tid, då det blef längre och längre mellan brefven, på samma gång dessa blefvo allt mindre varma, tills de slutligen alldeles uteblefvo. Och därefter tänkte hon med en ännu stickande känsla på de två långa, grämlösefulla år, hvarunder hon alls icke sport till honom, förrän en vacker dag hans förlofning med en annan stod annonserad i tidningarna. Den natten, liksom många följande, grät hon sig mätt. Den tiden och långt efter stod hennes själ på bår, liksom en gång Julias fagra gestalt i Capuletska grafkoret.

Men liksom en gång Julia, så var äfven lilla Anna bara skendöd. Hon vaknade så småningom till lif, om hon också aldrig mera blef hvad hon en gång varit.

Vidare drog förbi hennes minne, huru flere år därefter, då moster Betta redan hvilade i sin graf och lilla Anna stod ensam och värnlös i världen, hon efter lång tvekan räckte sin hand åt en äldre hederlig man, som länge hållit henne kär, och som varit henne en trofast vän till det sista.

Lycklig? Nej, det hade hon icke varit, men skyddad och älskad, och det är mycket. Hon mindes den bortgångne med uppriktig tacksamhet.

Att Nils Oskar hade blifvit änkeman ungefär samtidigt hade hon äfvenledes sett af tidningarna. Men hört något från honom sedan dess hade hon aldrig. Nå ja, hvad var det mer? En krossad illusion, sådan som tusende andra fått erfara; ett enfaldigt litet flickhjärtas första och enda dröm; några stunders oblandad lycka och en lång halfmulen, men stormfri dag.

Det ringde på tamburlockan.

Fru Anna spratt till. Gick då icke jungfrun och öppnade? Nej, det var sant: Anna hade skickat bort henne. Hon gick således själf för att se, hvem det var.

I den öppnade dörren stod en manlig figur, hvars drag skymningen dolde. Men vid hans fråga: »bor fru Wimmers här?» stack det till i Annas hjärta, och allt hennes blod rusade till kinderna. Denna röst? Ja, hon hade hört den förr, om den också nu var djupare. Hon hade hört den i lifvets vårdagar, i drömmen, i minnet tusende gånger. Och nu — »var god och stig in!» bjöd hon med icke fullt säker stämma.

(Forts. å sid. 434.)





## SÖNDERRIFNA DAGBOKSBLAD

funna af Rust Roest.

— — — inte egentligen, hvad det är, som låter mig hålla af Petra Ström. Hennes yttre är alldeles icke tilldragande, tvärtom, hon är ovanligt ful. Och hon har detta öfverspända i sitt sätt, som alltid brukar lämna mig kall och oförstående. Kan det vara möjligt, att jag låtit besticka mig af denna kärlek vid första ögonkastet, hon ägnat mig? En ung flickas kritiklösa beundran af den mognare kvinnan, och som omfattar allt, från mina ögon till den minsta småsak i mitt hem, hvart ord jag säger, hvar rörelse, jag gör. Men det är möjligt, att det kan vara endast detta! — Kanske det, att hon är svår att förstå sig på, och att upptäcktsresor alltid intresserat mig. — Det ligger något bundet öfver henne, trots all exaltation. —

30 januari. »Kunde jag blott tro på någon, skulle jag kunna bli fullkomligt lycklig,» sade Petra i dag, då hon satt på golfvet med båda armarna lagda i mitt knä och såg upp på mig.

»Du menar —»

»Ja, det menar jag. Vet du, huru många friare jag haft dessa sista två år? Minst tio! Ingen enda för min egen skull, alla penningfriare, hvarenda en!»

»Är du så säker på det?»

»Ja alldeles.» Och hon drog fram flere exempel för att låta mig döma, om hon inte gjort rätt, som varit försiktig och mistrogen.

Jag tror det. Har hon en någorlunda klar föreställning om sin yttre människa, undrar jag ej på, att hon kommit till ett nedslående resultat. Jag satt och såg på henne, medan hon talade, och försökte se henne med en mans ögon. Nej, det är omöjligt att känna sig intagen af denna

kantiga, nästan knotiga figur, de utstående blå ögonen, det linfärgade håret utan den minsta strimma af sol eller guld, den nästan tragiska lilla uppnäsan, som gör att hennes ansikte i profil förefaller näslös!

O, hvad det gör mig ondt om en sådan stackars flicka, hvars hela längtan, medveten och omedveten, står till att blifva maka och mor, och som af några rent yttre tillfälligheter, en centimeter eller möjligen blott en half centimeter för kort eller för lång näsa, några drag eller former, som ej tilltala skönhetssinnet, blir hindrad att uppfylla denna sin kallelse! Eller skulle bli det, om hon vore en fattig flicka — under det härvidlag den motsats äger rum, medvetandet om den tolerans dessa brister möta, till följd af den allt förskönande rikedom, gör denna unga flicka bitter och beröfvar henne alla ungdomliga illusioner!

Den 3 februari. Hvad naturen är grym, som nedlagt denna glödande själ i detta opoetiska omhölje! I dag har jag fått henne att tala. En bikt, aflagd med en passion, som var formligen ängslande. Hennes varmaste önskan, mest brännande åtrå är att bli älskad för sin egen skull, endast under denna förutsättning, med denna fullkomliga visshet kunde hon ingå ett äktenskap! Och hon vill gärna gifva sig. Någon annan framtid kunde hon inte tänka sig, hur mycket hon än försökte. Hon visste, att hon kunde lyckliggöra den man, som älskade henne, genom sin gränslösa hängifvenhet, sitt fullkomliga uppgående i alla hans intressen och sträfvanden. »Ser du, jag har inte mer än en begåfning, men den har jag fullt ut, och det är att älska, älska.» — Hon sträckte ut båda armarne liksom för att famna denne

drömde någon. — Eller kanske han finns i verkligheten? Hon talade om det hem, hon skulle skapa åt honom, om de små barnen.

Den 13 mars. I dag lät hon mig förstå, att hon mött denne man, som älskade henne för hennes egen skull — hon sade ej hans namn, det var också detsamma, jag känner ju ingen från hennes hembygd. Men hon beskref honom. Att det kan finnas en sådan inkarnation af all manlig fullkomlighet till i världen, fick hon mig icke ett ögonblick att tro, men har han blott hälften af de inre och yttre företräden, hon utmålade, kan hon i sanning prisa sig lycklig. —

Den 16 mars. Åh, det är han, han! Det blef mig plötsligen alldeles klart — hon förrådde sig, utan att ana det! Hvad jag önskar, att jag inte kände honom! Jag förmodar, att jag gjorde rätt i att ej omtala för henne, att jag känner honom, och hur mycket jag känner honom. Det kan ju hända, att det stannar vid blott och bart kurtis, och att han ej friar. Gör han det, hvad skall jag då göra?

Om han endast vore en flyktig och opålitlig kurtisör, ginge det väl an, han kunde det oakadt göra henne lycklig — det har man sett exempel på, — men han är till ytterlighet kall, beräknande och hänsynslös och har alltid för mig haft detta obeskrifliga något, som gör, att jag instinktligt känner, att han ej är någon bra människa. Endast det sätt, på hvilket han ser på ett fruntimmer — Och det han säger sedan! — Stackars Petra, han, denne estetiske finmakare, denne nästan besvärlige skönhetsdyrkare, älska henne för hennes egen skull! Jag kan inte räkna alla de rika flickor, till hvilka han friar, sedan han för några år sedan kom hit. Det kunde jag möjligtvis låtit Petra förstå — visst inte för att jag tror, att det skulle hjälpa — sådant hjälper aldrig — om jag inte själf hade varit ett af föremålen för hans spekulation och jag ej hade för princip att anse hemlighållandet af ett afslaget frieri för en hederssak. — Jag kan så väl förstå, att han hade användning för mina pengar, helst jag som änka har dem till min disposition och dessutom inte har någon annan att taga till råds än »mitt eget hjärta», hur många gånger har han inte sagt det? Fröken Petra däremot tycktes ha en kritisk pappa, som, efter hvad jag förstod af hennes halva förtroende, är så pass kritisk, att han ser honom med allt annat än blida ögon. Hvad henne beträffar, är det som om tron på denne man och på hans oegennyttiga kärlek blifvit det centrala i hennes lif. Hon tycks höra till de olyckliga, som när de tro på någon, göra det blindt med hvarje fiber af sin varelse, hvarje skälfvande nerv, hvarje bloddroppe. Det vore grymt att rubba denna tro.

Den 28 mars. Och ändå! Jag har hört honom tala om henne, jag hade icke behöft det för att veta, hvad han tycker och tänker — jag känner honom så väl. Naturligtvis talade han ej om för mig, att han gör henne sin kur, det vore i mer än ett hänseende ogrannlaga, samtidigt med att han försäkrar mig, att han ej vill taga mitt nej för afgörande, fast jag så många gånger sagt honom, att det var det, oåterkalleligt. I går var han ovanligt aimabel mot mig, det var nog min egen skuld. Jag brukar vanligtvis hålla honom på afstånd, nu försökte jag af intresse för Petra få lite reda på honom, se, om jag dömt honom för hårdt;



det kunde ju vara en möjlighet, att jag såge honom i ett annat ljus, om jag kunde vara fullkomligt opartisk. — Jag försökte lägga band på min aversion.

Han förde själf samtalet på henne.

»Jag råkade i går fröken Ström ifrån Norrland,» sade han. »Hon talade om er i de mest entusiastiska ordalag, och jag var nog raffinerad att låtsas, som jag ej kände er, för att få nöjet höra så mycket mer. Jag roade mig med att göra några inkast, men det var som att tala för döfva öron. »Ni kunde inte låta bli att beundra fru Kruse, om ni kände henne,» sade hon. Apropos, ni har inte talat om för fröken Ström, att ni och jag äro gamla bekanta! Hvarför har ni inte gjort det? Hvad ligger under detta! Det är alltid svårt att förstå sig på vackra fruar, men bland alla vackra kvinnoproblem är ni det svåraste att lösa.» Han försökte lägga in i sina ögon ett ömt uttryck. —

»Vi ha verkligen inte talat om er de gånger, jag råkat fröken Ström,» sade jag kallt. Det är också sant, hans namn har aldrig blifvit nämnt oss emellan.

»Nå hvad säger ni om henne,» fortsatte han försiktigt.

»Jag tycker om Petra Ström,» svarade jag genast.

»Vore jag fruntimmer, skulle jag troligen också göra det, hon är ingen konkurrent. Och det är nog en liten snäll flicka, och godt omdöme har hon, det var inte första gången jag märkte det i går.» Hans uttryck sade mig så tydligt, hvad han inte märkte första gången, att det kokade inom mig. Jag lämnade honom. Strax efter kom von Dittner fram till mig.

»Hör du, Anna,» sade han, »du vet nog, att jag aldrig brukar blanda mig i dina angelägenheter, men som nära släkting och barndomsvän tar du ju inte illa upp, om jag säger: akta dig att ha något att göra med den där herrn, det är en dålig karl.»

»Hvad vet du om honom?» frågade jag ifrigt.

»En hel del saker, som jag inte kan tala om för ett fruntimmer.»

»Vet du något, som går direkt på heder och ära?» Jag såg, att von Dittner tänkte, att jag var intresserad för egen del. —

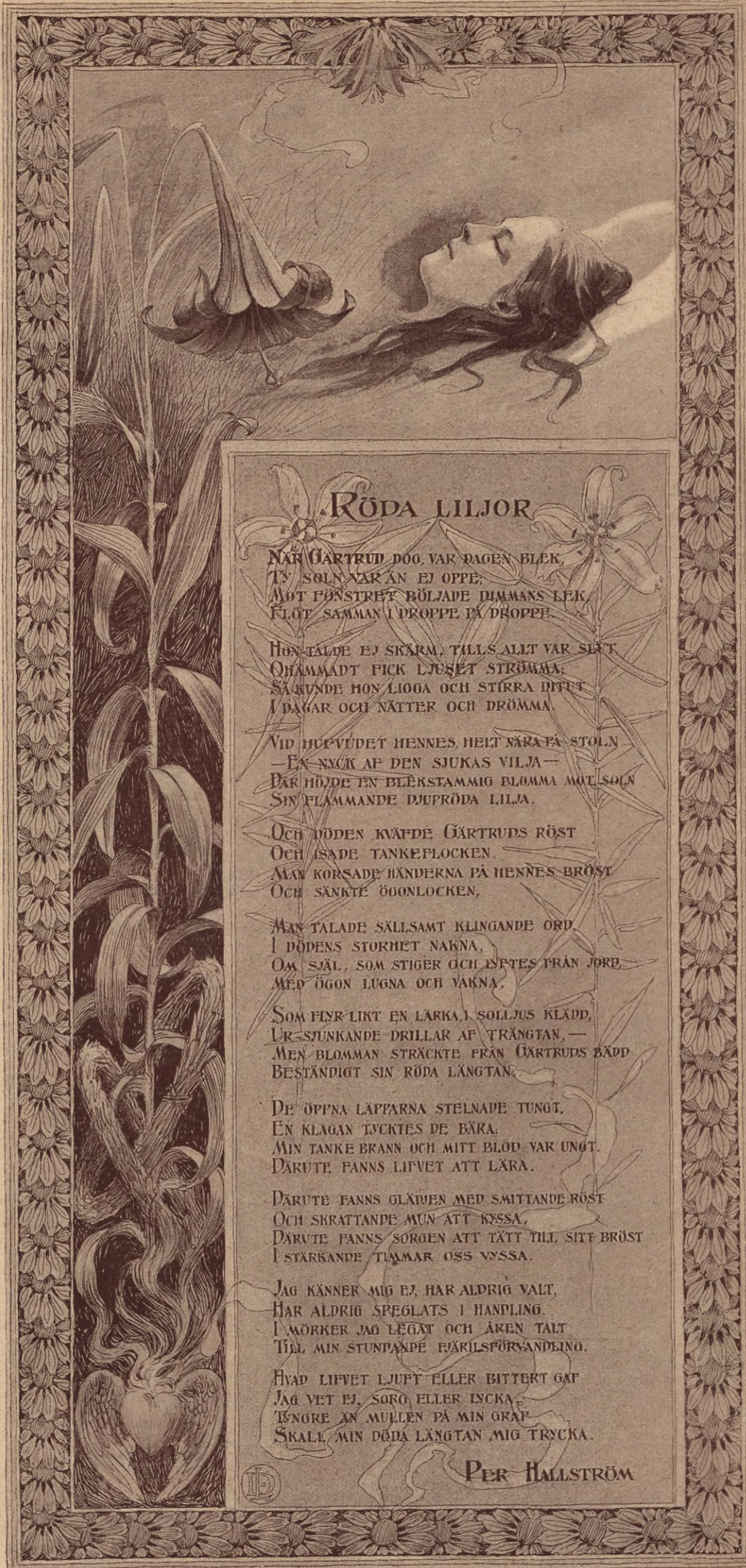
»Ja,» svarade han utan den minsta tvekan, »det vet jag. Det är en dålig, genomrutten karaktär, som förr eller senare slutar illa. Den kvinna, som fäster sig vid honom, går sin säkra olycka till mötes.» —

De orden ha ringt för mina öron hela dagen. Jag känner von Dittner tillräckligt för att veta, att han ej skulle hafva fällt dem, om han ej vore fullt säker på sin sak.

Petra kom upp i eftermiddag, om möjligt ännu mer tagen. Hon lät mig förstå, att hon talat med »honom» om mig, och att han sagt henne, att han började hålla af mig på blotta beskrifningen — för hennes skull. Jag försökte komma med några kritiska inkast, möjligen var han endast en kurtisör af det vanliga slaget, hon nyligen beskrifvit för mig. Hvem visste, om han var att lita på? Men det var omöjligt, hon hörde mig inte. Och allt hvad hon sade sedan —

Nej, det skulle vara den största grymhet att störa denna jublande kärleks- och lyckohymn med tviflets skärande missljud!

Nu hoppas jag innerligt, att han anser henne för ful för att riskera se henne dagligen och således ej anhåller om hennes hand, eller att fadern nekar sitt samtycke. Hvad skall jag i motsatt fall göra?



## RÖDA LILJOR

NÄR GÄRTRUD DÖG, VAR DAGEN BLEK,  
TY SOLN VAR ÄN EJ OPPE,  
MÖT FÖNSTRET BÖLJADE DIMMANS LEK,  
FLÖT SAMMAN I DROPPE PÅ DROPPE.

HON TALDE EJ SKÄRM, TILLS ALLT VAR SÖT  
OHÄMMADT FICK LJUSET STRÖMMA,  
SÅ RUNDE HON LIÖGA OCH STIRRA DIFET  
I DAGAR OCH NÄTTER OCH DRÖMMA.

VID HUVUDET HENNES, HELT NÄRA PÅ STOLN  
— EN NUCK AF DEN SJUKAS VILJA —  
PÅR HÖJDE EN BLEKSTAMMIG BLOMMA MOT SOLN  
SIN FLÄMMANDE DJUPRÖDA LILJA.

OCH DÖDEN KVÄFDE GÄRTRUDS RÖST  
OCH ISADE TANKEFLOCKEN,  
MÄN KORSADE HÄNDERNA PÅ HENNES BRÖST  
OCH SÄNKTE ÖÖNLOCKEN.

MÄN TALADE SÄLLSAMT KLINGANDE ORD  
I DÖDENS STORHET NAKNA,  
OM SJÄL, SOM STIGER OCH LÖFTES FRÅN JORD,  
MED ÖGON LUGNA OCH VAKNA.

SOM HIR-LIKT EN LÄRKA I SOLLJUS KLÄDD,  
UR-SJUNKANDE DRILLAR AF TRÄNGTAN, —  
MEN BLOMMAN STRÄCKTE FRÅN GÄRTRUDS BÄDD  
BESTÄNDIGT SIN RÖDA LÄNGTAN.

DE ÖPPNA LÄPPARNA STELNADE TUNGT,  
EN KLAGAN TVCKTES DE BÄRA,  
MIN TANKE BRANN OCH MITT BLOD VAR UNGT,  
DÄRUTE FANNS LIVVET ATT LÄRA.

DÄRUTE FANNS GLÄDEN MED SMITTANDE RÖST  
OCH SKRATTANDE MÜN ATT KYSSA,  
DÄRUTE FANNS SORGEN ATT TÄTT TILL SITT BRÖST  
I STÄRKANDE TUMMAR OSS VYSSA.

JAG KÄNNER MIG EJ, HAR ALDRIG VALT,  
HAR ALDRIG SPEGLATS I HANPLING,  
I MÖRKER JAG LÖGAT OCH ÄREN TALT  
TILL MIN STUNPANDE FÄKILSFÖRVANLING.

HVAD LIVVET LJUFT ELLER BITTERT GAF  
JAG VET EJ, SORO ELLER ISCKA,  
TÄNGRE ÄN MULLEN PÅ MIN GRAP  
SKALL MIN DÖDA LÄNGTAN MIG TRYCKA.

PER HALLSTRÖM



Den 3 april. Hon var uppe i dag, endast några ögonblick. Jag såg genast på uttrycket i hennes ansikte, hvad som händt. Han hade friat.

Hon talade om för mig, hur det gått till.

Från första ögonblicket hade han älskat henne, men han hade tvekat i det längsta att säga henne det, därför att hon var rik, han fattig. — Hvad jag kände väl den frasen, jag spratt till, när hon upprepade den. — Men nu hade hans känslor blifvit honom öfvermäktiga etc. etc. —

Borde jag talat, jag vet det inte, jag teg.

Inte en skugga af tvifvel! Hon hade rätt, det fattades henne endast att tro för att bli lycklig, och hon var lycklig — tusenfaldt lyckligare, än hon kunnat drömma om att någonsin bli. »Hvad världen var skön, full af kärleksunder och kärleksfröjder, och hur solljus, molnfri, nästan ängslande molnfri, var inte framtiden!» Jag har aldrig hört något dylikt. Det var som om damluckorna plötsligt blifvit öppnade och det frigjorda brusande vattnet forsat ner med solstrimmar och månglitter öfver hvarje skummande vågkaskad. —

Det var lifsglädje!

Jag sökte med all makt tvinga mig in i hennes tankegång, se med hennes ögon, hypnotisera mig till att inte veta mer än hon vet, att glömma, att jag för knappt en månad sedan hört samma kärleksförklaring från hans läppar och ännu senare den försäkran, som jag, innan han yttrade den, visste vara sanning, att han aldrig skulle kunna älska en kvinna med ett sådant yttre som hennes. Huru som helst! Jag kan inte använda knifven. Som det nu är, är hon åtminstone lycklig för ögonblicket, fullt och helt lycklig; hvad mer, om jag tror, att lyckan är byggd på den lösaste sand; hvilken lycka är ej det, i det ena eller andra afseendet! Att ha varit lycklig, om ock blott en kort minut, uppväger det ej ett helt lifs sorger och lidanden? Hon skulle kanske inte tro mig eller tro, att det är sårad, kvinnlig fåfänga öfver att han visat sig så föga otröstlig öfver mitt afslag, som dikterat min varning — ifall jag varnade. Men hvarför skulle jag göra det, när jag inte är tvungen. —

Den 16 april. Jag har haft ett långt bref från Petras far. Han ber mig i de mest bevekliga ordalag att använda mitt inflytande öfver hans »stackars förblindade barn». Han nekade sitt samtycke till förlofningen, emedan han från skilda håll hört de mest ofördelaktiga omdömen om Petras friare. »Han lär inte ha suttit inne,» skref han, »men efter allt hvad jag hört, borde han göra det. Jag har sagt Petra allt, men det hjälper inte. Kunde inte ni försöka öfvertala henne att afstå från att göra sig olycklig.» —

Han gaf mig en mängd fakta.

Det tycks inte vara något tvifvel om, att de tala sanning. Detta är en konflikt. Hvad skall jag göra? Låt mig tänka. — Hon vet detsamma som jag, och hon är inte något oreflekterande barn. Tvekar jag att säga något, därför att jag är rädd för att sära och smärta? — Inte endast därför.

Men kan man väl spela försyn, när man inte är allvetande? Kunde man se in i framtiden, visste man, hvilket som vore mest barmhärtigt, minst olycksbringande! — Jag tror inte, att jag skulle uträtta något med att tala, och jag vet inte, om det inte är mindre grymt att tiga.

Gifter hon sig med honom, är det mycket troligt, att hon blir olycklig, men det finns ändå chancer för att hon dock inte behöver bli så olycklig, som vi nu kunna ha skäl att frukta. Med de förbättrade ekonomiska förhållandena upphöra ju många af de frestelser, han nu faller för. Det kan ju hända, att den tacksamhetsskuld, i hvilken han måste känna sig stå till henne, gör honom till en bättre människa — —

För en natur sådan som hennes är uppoffrandet af sig själf för den man älskar, själfva lidandet en lycka. — Och de små barnen — om de komma —

Å andra sidan: som ogift — som åldrande kvinna med dessa kväfda hustru- och modersinstinkter inom sig — med hennes passionerade natur, som utan tvifvel skulle omsättas i bitterhet — Hon hör inte till de kvinnor, som kunna resignera sig till lugn. Jag ser henne för mig som en hård och misstrogen gammal mö, sökande och finnande i all vänlighet, hon röner, nya bevis på människors egennyttan och falskhet. Hon själf har ej tänkt sig annan framtid än som

gift. Således ej möjligheten att hennes rikedom skulle kunna varda henne en källa till lycka genom de tillfällen den bjuder henne att blifva till välsignelse för andra!

En mängd tankar och intryck strömma öfver mig. —

Männe ej känslan af att ha blifvit tvingad afstå från det, man drömt sig som lycka, är bittrare att bära än olyckan själf?

Männe vi stackars människobarn ej kunna unna hvarandra så mycken fri vilja, att vi låta enhvar få välja, på hvad sätt han vill göra sig olycklig! Vi kunna ej välja, på hvad sätt vi vilja bli lyckliga, därtill står för mycket i vägen: ohälsa, död, fattigdom, dåliga anlag, kroppsliga brister och tusen andra »tillfälligheter», som göra oss ofria i trots af den beprisade »fria viljan», vi fått från ofvan! Men den personliga olyckan. —

Jag vet ej, hvad som är rätt. Jag vet blott, att jag känner det så — Andra skulle troligen — Jag kan inte — Jag skrifer i dag till Petras far och säger —

(Illustratör: Jenny Nyström.)



## AFTONRO

»Det är då verkligen, som om det vore förryckt,» utbrast unga frun otåligt; »aldrig har någon höst varit så stökig: potatisplockning, pigflyttning och tvätt — allt i en härfva, och kan jag inte få Lovisa i torpet att se till barnen i morgon, så går det rakt på tok alltsammans!»

Varm och röd satte hon kappan och hatt på och skyndade ut. Efter det strida höstregn, som varat dagar och veckor, hade luften äntligen höjt sig. Mild och fylld af skogsdoft, nästan som om våren, smekte den hennes upphettade ansikte och kom den modfälda minen att klarna.

Hon gick den lilla bakvägen bortom den stora stallbyggnaden och vek af på stigen, som förde upp till skogsbrynet. Ty torpet låg i själfva utkanten af skogen, hvars första led bildades af höga mörka granar. Hon måste hoppa från sten till sten, enär stora vattenpussar fyllde den lilla vägens håligheter. Slutligen klef hon upp på den långa platta klipphäll, hvilken som ett slags höglundsplåt i miniatyr sträckte sig ett godt stycke fram mot skogen och bildade en bekväm gångbana. Det var mot aftonen; solen höll på att sjunka ned bakom synranden, och dess sista sneda strålar lyste på granträden och glimmade i det rödstrukna torpets låga fönster.

Snart var hon framme och inträdde i det lilla köket, hvars dörr stod öppen till kammaren innanför. Därifrån hörde hon talas högt. —

»Så förargligt, Lovisa har främmande!» tänkte hon och stannade.

— — — »Herre, du är mitt ljus och min hälsa: för hvem skulle jag frukta mig? Du är min lifskraft: för hvem skulle jag grufva mig? På dig förlitar sig mitt hjärta och varder hulpet. Allt här intill hafver du hulpet mig; du vill ock hädanefter hjälpa — — —»

Den gamlas röst ljöd emot henne klart och högtidligt.

Hon nalkades sakta och tittade in. Gumman var allena och hörde henne ej. Hon satt vid fönstret med glasögon på och med knäppta händer, böjd öfver den slitna gamla bönboken med





dess stora gammaldags bokstäfver. Med andaktsfull betoning läste hon den långa aftonbönen högt för sig själf. De röda strålar, som solen just i nedgången sände in i rummet, snuddade öfver den läsande kvinnan vid fönstret; de kommo hvarje rynka i det gamla ansiktet att skarpt framträda; aldrig förr hade hon synt så böjd och skrumpen, så knotig och utsliten. Men var det aftonsolen därute — eller kom detta skimmer annorstädes ifrån?

Utom den läsandes röst därinne hördes ej ett ljud; djup stillhet hvilade öfver skog och slätt. Och gripen af en sällan förnummen andakt, satte sig den obemärkta lyssnerskan tyst och tankfull på en stol vid dörren.

\* \* \*

Lovisa i torpet var »unga fruns» tillflykt i alla kinkiga fall. Allt från den första dag, denna som nygift, nästan bara ett barn, kommit till den för henne främmande trakten, där alla mera nyfiket och spejande än just vänligt emottagit och iakttagit henne, hade hon i »gamla Lovisa» haft ett slags moderligt stöd. Det hade blifvit en vana, att Lovisa när som helst tittade in till sin »lilla fru», och alltid fanns det då tillfälle att göra nytta på något håll och att taga ett tag än här, än där. Om ej annat, så i allt fall att säga ett gladt ord till den ifriga, men ovana husmodern, som under stundom tappade koncepterna inför mängden af de landtliga bestyren.

»Asch då,» brukade Lovisa vanligen säga, »inte är det så farligt, som frun tror, inte; en ska' bara inte ta' för hett vid sig, fru lilla!»

Orden brukade åtföljas af en halft förtrolig, halft aktningfull klapp på unga fruns axel, något som verkade särskildt lugnande på dennas lifliga lynne.

När sedan småbarnen kommo till världen, då var det naturligtvis åt Lovisas vård de ständigt anförtröddes; hon skulle leka med dem, gå med dem, valla dem som kycklingar, och »lilla frun» kallade henne också skrattande sin bästa »kycklingshöna».

Lovisas stuga nämndes i hela trakten »Fridhem». Den lilla platsen föreföll också såsom fridlyst. Den tillhörde herrgården, men innehades på lifstid af Lovisa såsom belöning för »30-årig trogen tjänst». Så hade herrgårdens förre ägare förordnat det vid sin död. Och det var bättre än medalj, tyckte alla.

Hur det kommit sig, att Lovisa blifvit den hon var och satt där hon satt i sitt Fridhem, hedrad af alla, det visste hela trakten mycket väl. Det hade en gång i tiden varit en synnerligen ventilerad historia, men den var nu så gammal, att ingen mera tänkte på den. Den var alldeles naturlig, tyckte man; det kunde ju inte på annat sätt ha varit.

Men unga frun hade hört den af Lovisa själf; denna, som sedan sina unga dagar aldrig öppnat sin mun till ett ord om sitt lifs historia, hade en gång försökt att med den stilla sin »lilla frus» tårar.

Hon hade nämligen en aftonstund funnit denna framstupa i sin soffa, snyftande och förtviflad öfver första äktenskapliga tvisten, som drifvit hennes man i otålighet ut på ägorna och fälten.

»Kära hjärtandes fru lilla, så hon gråter!» hade då Lovisa sagt, medan hon läste

igen dörren bakom sig och tröstande strök och strök den fina armen, som låg böjd öfver soffkanten. »Trösta sig nu bara — inte är det så farligt heller, bara en inte tar så hett vid sig!»

»Det där förstår alls inte Lovisa!» ljöd det häftigt och kväfdt från soffkudden, »Lovisa, som aldrig hållit af någon och inte vet, hur det känns, när man gjort den ledsen som — åh — hå — — —»

Snyftningarna fördubblades.

»Kära söta barnet lilla, nog kan hon ha rätt i det! — Men annars var det nog så, att — ja si — jag är ju skröplig nu och gammal och redo, när Herren kallar — — men jag var också ung för många många år se'n, vet fru lilla, — — och det var allt något, som en gång narrade mig att gråta så, som fru nu gör där — fast det var sena natten då, och ute på den gröna mossan i djupa skogen. Jag höll å någon, jag med en gång, och nog gjorde jag honom ledsen — men hur jag grät och grät, så gjorde jag det aldrig godt igen — nå — nå — —.»

Lovisas eljes leende ansikte hade mörknat, och hon suckade djupt. »Lilla fru» satte sig plötsligt upp, strök håret från pannan och vände det förgråtna ansiktet mot den gamla.

»Hur var det, Lovisa, säg? Du ser så ledsen ut? Sätt dig här — — tala om för mig, hur det var!» ljöd det vänligt och bedjande, och den egna sorgen tycktes glömd.

Lovisa satte sig aktningfullt på yttersta kanten af en stol, strök ett par gånger förklädet slätt öfver knät och såg allvarligt in i de lifliga ögon, som riktades mot henne.

» — — — Ja si, fru lär väl knappast tro det, men en gång — det var långt innan fru var född, och jag hade bara tjänt fem år här på herrgården då — så sa' folk, att jag var en vacker flicka, och rund och röd var jag då och slät och fin i skinnet och munter, jag som andra, och flink i fötterna, när det dansades kring valborgsmesseldarna, eller när man på trefaldighetsafton gick till trefaldighetskällan borta i grannsocken. Se, man gjorde så då på den tiden, och hela ljusa sommarnatten var det fullt af flickor och gossar, som kom och drack ur källan — de kom från alla socknar, par om par — kärestor förstas, eller också hela raden flickor för sig och gossar för sig. För på trefaldighetsafton är källans vatten besynnerligt kraftigt, och de som dricker bli trogna i kärlek — —

Jag hade nyss från hjälpflicka blifvit husa på herrgården — fru var så sjuk; det var första året, hon låg — det räckte ju se'n i nära tjugu år! Och hon grät så ofta då, och jag tyckte så synd om henne och ville så gärna göra henne till lags. Och hon sa' också ibland: du är så snäll, Lovisa, du får inte lämna mig. Och ser fru lilla, så'na ord från en förnäm herrgårdsfru till en fattig piga, de gå nog djupare än trefaldighetskällans vatten — jo men, jo — —.»

Lovisa suckade åter och såg ut genom fönstret med en blick, som tyck-

tes irra långt bort, liksom sökande något för längesedan försvunnet. Hon var tyst en stund. Lyssnade hon på något sakta genljud från en längesedan tystnad, tårkväfd röst? —

»Nå?» sade lilla frun slutligen lågt.

» — — »Jo, jag höll så å fru, vet fru lilla. Och fast jag var så begifven på dans och all munterhet, så var det liksom ingen ro i mig, förrän jag kom hem igen, och alltid gick jag i strumpfoten och lyssna vid dörren, om hon sof — för si, dansen var ju alltid om natten, vet jag. — Jo — men så var där en ung karl — han var då en riktigt vacker gosse, vet fru, och soldat var han, och han hette Frisk, liksom andra soldater, som förr haft hans nummer och torp — fru vet nog, att namnet följer med soldattorpet! — Det är just den stugan, som man far förbi halfannan mil härifrån på väg till sta'n — alldeles i utkanten, där skogen tar slut, om fru minns! — Jag var ju inte så rynkig då som nu, utan riktigt rosig och rund i ansiktet och munter i sinnet. — Och så vardt vi fästefolk; och vi gick tillsammans till källan trefaldighetsnatt, och jag dansade inte med nå'n ann. Och stolt var jag öfver honom, när han kom i sin uniform och bad herrskapet, att jag skulle bli fri från tjänsten för att giftas med honom före hösten. För si, fru, vi var kärestor på riktigt vis, för jag var alltid en anständig flicka, som fruktade Gud, fast jag var så skrattmild af mig. — Jag såg nog, att herrskapet blef ledsna, men de gáfvo mig fri, som jag ville! Och jag fick hemgift, en hel hop fina och rara saker; vet fru;» — Lovisa böjde sig fram och hviskade — »jag har dem kvar i kistan, och fru lilla ska' nog få se på det en gång — hon är ju nästan som min egen fru var i gamla dar, fast vår Herre bevare henne från att lida så — —»

Den gamlas röst darrade, och tårar rullade utför de vissnade kinderna, som med sin skarpa rodnad liknade skrumpna vinteräpplen — —

»Gamla, snälla Lovisa,» mumlade den unga rörd och klappade hennes hand, »och hur gick det se'n?»

» — — »Jo, det gick så, att brölloppet var bestämdt till samma söndag som skörde festen; si på den tiden, ser fru, hade de ett slags höstfest i kyrkan som tack för välsignad bärgning, och då var hon klädd med kärivar och frukter från mark och trädgård, och det ansågs som varsel för lycka att stå brud då. Och så lyste det





för oss. Och Frisk hade stugan i ordning — han bodde där själf, se. — Men hvad det led, så hade jag ingen ro, nej, ingen alls. Jag såg, hur lessen min sjuka fru var; och jag tänkte på, hvem väl nu skulle kamma henne och passa henne, och jag tyckte, att hvar jag gick, så hörde jag henne hviska efter mig: gå inte från mig, Lovisa! — Ja, kära, kära frun, jag gick ju inte heller, jag stannade ju hos frun till det sista — — —»

Den gamla hade knäppt ihop händerna och talade nästan för sig själf. Orden kommo entonigt och frånvarande öfver de tunna darrande läpparna.

» — — — Jag hörde det öfver allt, ja. Och så blef jag allt värre och värre ängslig. Jag kunde inte skratta mer, och bara jag såg frun, sved det i sinnet, och jag tyckte det aldrig kunde gå mig väl. Och så var det en lördagskväll. Nästa dag skulle det lysa ut. Och jag kunde inte sofva. Nä — nä — det var så sant, det; — jag vred och vände mig och hade en sådan svår ängslan — jag kunde inte flytta, jag kunde inte lämna det här stället, och giftas fick hvem som helst, men jag ville inte vara med om 'et. — — Till sist väckte jag en af de andra flickorna, min medkamrat, och bad henne för Guds barmhärtighets skull gå med till fästmannen min och säga ifrån, att det var rakt omöjligt allsammans, och att vi måtte be kyrkherden inte lysa ut. Och så gick vi; — hon blef snart efter, för jag var raskare på foten.

Det var sena natten, innan jag kom fram och klappade på hans fönster. »Nej, men är det du, Lovisa!» Han kom med fart i lite kläder och ut i farstudörren — det var en så grann höstnatt, och det var ett sus i skogen som orgelmusik. Men jag bara stod och andades så tungt, och han såg alldeles skrämnd ut. »Är du sjuk Lovisa — kom in!» — Nej, så måtte det ju fram. Jag var inte röd på kinderna då, nej men, jag frös i hela kroppen, fast jag var genomsvett — »Jaså, det är så, du håller dina vackra ord, du,» sade han, och jag kände inte igen rösten. Han bad mig förstås besinna mig, innan jag gjorde'n rent olycklig, för han hade inte haft annan käresta än mig i hela sitt lif — på allvar förstås, för soldater är ju annars vanskligt folk att lita på. Men jag sade nej och nej och nej. Och han vardt så ond och sade, att detta skulle jag få ångra, och gick in och slog igen dörrn, och jag sprang in i skogen, för jag kunde inte utstå det, tyckte jag, så ondt gjorde det här i bröstet, och jag låg på mossan och grät länge, länge — den var mjuk och kall åt ansiktet. Och det blåste en vind genom skogen, så det brusade — jag minns det alltid och hör det än, när jag vill — och jag vardt rädd och reste mig och tordes inte se tillbaka på stugan — sprang hela vägen hem — — — Och när frun som vanligt skulle ha sin passning på morgonen, så gick jag in och bad, att hon skulle behålla mig, om jag kunde få stanna — och så sjuk hon var, satte hon sig upp i sängen, liksom lilla frun där på soffan, och sa' — — —»

— »Å Lovisa, kära, snälla Lovisa!»

— — — »Gud löne dig till evig tid,» — sa' hon, min sjuka fru. Och med de orden kom det en sådan ro öfver mig. Det var som en välsignelse. Och när det någång stack i hjärtat, då jag se'n hörde, att Frisk tagit sig en annan flicka, så tänkte

jag på det, och då vardt jag lugn. Och ångrade mig, det gjorde jag aldrig — nej aldrig. Och när jag nu tänker på det allsammans, så säger jag: ske alltid Guds vilja, och lofvadt vare hans namn — min tid är snart ute, aftonen är inne, och då kommer friden — — men si, frun lilla, jag har också gråtit en gång, för det jag gjort någon en sorg, och för det jag aldrig kunde göra det godt igen. Och därför, ser hon, barnet lilla, kunde jag nog säga till henne: trösta sig, det är inte så farligt, som man tror — — —».

\* \* \*

— — — »Si min Gud, om dagen ropar jag till dig, och du svarar mig; om natten suckar jag, och du bönhör mig. När jag går till hvila, följer mig ditt vakande öga;

när jag uppvaknar, möter mig din öppna faderliga famn. Du är i allt min hjälp, mitt skydd, min tröst. När en gång min dödstimma nalkas och den eviga hvilan instundar, så förläna mig din nåd, att jag i en sann tro må insomna och på yttersta dagen uppstå till ett evigt lif — — —»

Den läsandens röst hade på slutet darrat, liksom den gång, då hon för att trösta en annan berättat *sitt* lifs stora tilldragelse.

Granskogen utanför stod stilla och mörk, och höstrodnaden på himlen hade nästan alldeles bleknat bort. Men skimret i stugan tycktes dröja kvar.

Aftonro — aftonfrid öfver en stilla kvinnas trogna lifssträfvan.

Den lyssnandes läppar rörde sig sakta: »Gud löne dig till evig tid — — —»

Cecilia Bååth-Holmberg.

(Illustrator: V. Gernand.)



Upptecknad af Mathilda Roos.

Det var tyst och tungt i kungaborgens gemak, allas ansikten buro en sorgsen prägel, och man talade i hviskande ton med hvarandra.

Ty prinsessan, konungaparets enda dotter, låg sjuk sedan ett år tillbaka. Hon, som förr var hela borgens, ungas och gamlas, högas och lågas glädje, hon låg nu blek och tyst och orkade icke annat än småle mot sina kära, då de kommo in och sutto hos henne. En förrädisk sjukdom sög ut kraften i den fina gestalten, smärt och litet böjd som en lilja, hvilken ej orkar bära upp sin kalk — tärde på det bleka ansiktet med de stora mörka, underbart skimrande ögonen.

»Hon kan aldrig lefva,» snyftade hennes sköterska, en gammal trotjänarinna, som vårdat prinsessan sedan hennes födelse, och som nu natt och dag vakade vid sin älsklings bädd, »hennes blick har redan fått »det där», som ögonen få, då de se någonting

bortom den här världen, och ljuset, som brinner vid hennes bädd, får »likspån» hvarje kväll.»

Allt hvad penningar, omsorger och en innerlig kärlek i förening kunna åstadkomma gjordes för att rädda prinsessan åt lifvet, och hälsans Gud tycktes också uppfyllt föräldrars och undersåtars böner, ty prinsessans lif sparades, men hälsan, den efterlängtrade och ombedda, återkom icke. Den fagra blomman var knäckt och kunde icke mer räta upp sin stängel. Blek och tård låg hon alltjämt på sin bädd, men »det där», som hennes gamla sköterska talat om, hade vikit ur hennes blick och lämnat rum för ett stilla, litet sorgset leende, som trots de kroppsliga smärtorna aldrig vek från hennes ansikte.

En natt, då prinsessan efter en stund af svåra plågor insomnade strax före midnatt, hade hon en underbart skön dröm. Hon tyckte, att hon stod på en vid slätt, och öfver sig såg hon himlahvalfvet fullt af gnistrande stjärnor. Hon hade aldrig förr sett stjärnorna så praktfulla; än tycktes de liksom hänga i rymden likt stora glän- sande ljusdroppar, än sutto de liksom smycken af gnistrande juveler, än liknade de blott töcken af ljus, som flämtade fram ur oändlighetens djup. En utsäglig känsla sammanpressade hennes hjärta, och tankarne inom henne blefvo så oroliga, så grubblande, att hon tyckte bröstet ville sprängas däraf. Kroppen tryckte henne som en olidlig börda, klämde henne likt en bur, mot hvilken hon förgäfvets slog sin tankes vingar. Evighetslängtan fyllde hela hennes själ, hon sträckte bedjande armarne mot den stjärnsådda rymden och framumlade ett kvidande: »Herre . . . när . . . när? . . .»

I detsamma nalkades vid hennes sida ett hemlighetsfullt väsen. Hon kunde ej i jorrdunklet se dess gestalt och ansiktsdrag, hon såg blott ett par utsägligt milda och kärleksfullt leende ögon, som glänste i stjärnljuset och en framsträckt hand, som bar ett praktfullt juvelsmycke.





**S**olen skiner varm öfver slätterna,  
Ljusets flod öfver jorden bryter;  
Längre bli dagarne, kortare nätterna,  
Kvällen med morgonen sammanflyter.  
Saften flödar ur lifvets källa,  
Frön och rötter och knoppar svälla,  
Och på gungande  
Löfvad gren sitter fågeln sjungande.

Unga sinne! Drink ur den  
strömmande  
Glädjens källa, som vederkvicker:  
Känslorna vakna, de soliga,  
drömmande,  
Framtiden ljusnar, ju mer du dricker.  
Under jublande ras och lekar  
Spira krafter som unga ekar,  
Och ur fröjderna  
Växa vingar, som trå till höjderna.

(Illustrator: Jenny Nyström.) *Fritziöf Holmgren.*

Tusenfaldigt formade, färgade,  
Surra yrfän omkring i värmen:  
Blommorna locka dem, honungen bärga de,  
Ingen blir utan i hela svärmen.  
Bäst de fröjdas och bäst de leta,  
Bli de, utan att ens det veta,  
Lifvets tjänare,  
Hjälp åt frukten, som kommer senare.

Prinsessan spratt till, då hennes blick föll på juvelsmycket; det liknade, som den ena droppen det andra, det halsband hon en gång fick af sin fader till en höffest, men som aldrig burits och aldrig heller skulle komma att bäras af henne. Det var alldeles samma gnistrande ädelstenar som de, hvilka hon, en sjuttonårig ungmö, en gång med barnlig glädje emottagit af sin fader. — »Tag det,» — sade den hemlighetsfulle, okände och räckte henne halsbandet, — »det var en gång ditt, känner du igen det? Du fick aldrig smycka dig därmed i hofvets salar, men i din rätta faders rike skola dessa stenar lysasomen stjärnekrona i ditt här.»

Full af undran tog prinsessan emot smycket, som den okände räckte henne. En känsla af glädje och befrielse genomilade henne, hon var ånyo frisk och stark, alla både själens och kroppens smärtor hade försvunnit. Med darrande hand fäste hon smycket i sina lockar... då tyckte hon, att hon miste fotfästet och började sväfvä uppåt. Den okände bredvid henne var borta, men i

rymden hörde hon tonerna från en aflägsen, ljuf sång liksom af änglar... tonerna blefvo allt starkare och starkare, de formade sig till en melodi, som hon väl kände till, en julsalm, som hon älskat sedan sin barn-dom, hon kände sig jublande lycklig, det enda, som störde henne, var att hon ej kunde höja sig mot himmelen så snart hennes längtan önskade... Hon kämpade för att komma uppåt, och vid den ansträngning, hon då gjorde, vaknade hon...

Nattlampan brann sömnigt och upplyste med sitt matta sken de välbekanta föremålen i rummet, taflorna på väggarna, de högkarmade stolarna, sevres-stakarna och klockan, som stod och pickade på marmorspisen... Den gamla sköterskan satt och slumrade i en länstol, och själf låg hon där, den lyckliga drömmerskan, fånglad i sin bädd, en kveld sjukling, som med ångest räknade slagen af nattens timmar — — —

Flere år förgingo. Den unga prinsessan hade mognat till kvinna, och af hennes forna fågling återstodo blott de djupa, skimrande

ögonen och det ljufva leendet. Sjukdomen hade härjat hennes ungdom, gått som en frostvind öfver hennes lifs vårgrońska, men ur det bistra lidandet framsprang, likt den äkta pärla, som alstras af musslans sjukdom, den själens pärla, som kallas *tro*, en barnafrom, lefvande tro, som gjorde hennes lif rikt och skönt och kom henne att själf kalla sig »den lyckliga». Af sin omgifning, af sina vänner och undersåtar kallades hon »den lyckliggörande». I sina rum i den gamla borgen, som hon aldrig lämnade, satt hon likt en god fé och spann tröst och hjälp och vederkvickelse åt de lidande; vid sitt fönster stod hon afton efter afton och såg, hur solen gick ned bakom de sekelgamla lindarna i slottsträdgården, där skvalpandet af fontänens vatten afbröt kvällens tystnad, och bad för sitt folk, för sina många »barn», anförtrorde dem åt den gode Herden, hvilens trofasta, läkande hand hon själf så väl kände till...

Men svåra tider kommo öfver landet; farsotens och hungersnödens mordänglar susade med sina svarta vingar ifrån nejd till

**Gynna det svenska arbetet!**

Köp edra **Korsetter** i Svenska Korsett-fabrikens utställning, 11 Hamngatan 11 hörnet af Norra Smedjegatan, Stockholm.

**Jansson & C: i**





nejd, och hvar de foro fram, där efterlämnade de kval och ångest. »En röst höres... mycken gråt och jämmer»... men här var det icke blott Rakel, som grät öfver sina barn, det var de små, som likt öfvergifna fågelungar klagande ropade på mat och vård, ropade på modern, som gått bort ifrån dem. Aldrig hade det funnits så många små föräldralösa i stugorna, aldrig så många öfvergifna och sörjande, aldrig så mycken nöd och jämmer...

En dag stod prinsessan grubblande framför sin lilla sekretär af ebenholz och silfver, i hvilken hon förvarade alla sina dyrbaraste minnen, och som voro henne särskildt kära, emedan hon fått dem i arf af sin moder drottningen.

Prinsessan hade mycket bekymmer i sitt sinne. Hon behöfde penningar, mycket penningar; de många barmhärtighetsverken slukade allt hvad hon ägde, hennes kära fattiga sögo ut hennes inkomster. Konungens skattmästare hade nekat att gifva henne mera penningar. »Eders nåde förstår intet att med penningar förfara,» hade han sagt, och härmed måste prinsessan, så kunglig hon var, låta sig nöja.

Men penningarmåste hon hafva, mycket penningar. Det fanns så många, som hungrade och fröso i landet, så många värnlösa och öfvergifna, hvilkas rop om hjälp trängt fram till hennes öra. Huru skulle hon kunna låta detta rop ljuda förgefves, hade icke Gud själf lagt dessa lidande små på hennes hjärta? En outhärlig känsla af brinnande kärlek genomlade hennes bröst, hon tänkte på forntidens fromma män och kvinnor, som helt gifvo sig ut för lidande bröder, hon tänkte på sin herre och mästare, på hur fattig han vandrade omkring här nere och gjorde väl och hjälpte alla och icke ens ägde något att luta sitt hufvud till...

Tankfull öppnade hon en af sekretärens lådor... Hennes blick föll på ett halsband af stora glänsande juveler, som hvilade på ett ljusblått sammets-hyende; det var den gifva hennes fader gifvit henne på hennes adertonde födelsedag, det var ett minne från hennes ungdom, från den tid hon ännu drömde om att smycka sig till hofvets fester...

Men i samma stund de gnistrande stenarne mötte hennes öga,

var det liksom hade något hemlighetsfullt okänt kommit in i rummet och börjat kringväfva henne som en vaken dröm. Honslöt ögonen, och stämningen af dröm blef ännu starkare; verkligheten försvann, och underliga syner och bilder började röra sig bakom hennes slutna ögonlock. Hon såg stjärnor glänsa genom en oändlig rymd, hon förnam nattens majestät; sjukrummets djupa, ängsliga tystnad strök fram genom hennes minne... Och i hennes själ började ljuda liksom lösgjorda ackord af en stor märklig längtan, en längtan, som sträckte sig ofvan stjärnorna, ut i evighetens rymder...

Hvad var det, detta smycke ville säga henne, hvilket hemlighetsfullt ungdomsminne hängde fast därvid?

Plötsligt hörde hon en röst hviska inom sig: »I din rätta faders rike skola dessa stenar lysa som en stjärnekrona i ditt hår.»

Prinsessan spratt till och slog upp sina ögon. Nu visste hon, efter hvilket minne hennes själ famlat, det var den sällsamma dröm, hon en gång haft, då hon som sjutton-åring låg på sitt plågoläger och längtade efter en förklaring på sitt lifs underliga gåta.

Och hon förstod, hvad drömmen ville säga henne; hon förstod innebörden af ängelens ord. Hon samlade ihop sina smycken, förvandlade dem i penningar och byggde för dem ett hem, där alla de små föräldralösa fingo huld och skydd.

De blefvo hennes smycken, hennes juveler, hvilka en gång skulle komma att lysa som som stjärnekrona i hennes hår...

Sedan dess ha många, många år förgått. Det ena decenniet efter det andra har gripits af tidens bortilande ström, och hvad därunder skett, hvad därunder tänkts och talats och handlats har försvunnit i djupet. Endast af några få gärningar, några stora tankar har den glupske slukaren uppkastat minnena på stranden, där tidens barn samla upp dem och gömma dem som ett dyrbart arf från förgångna tider.

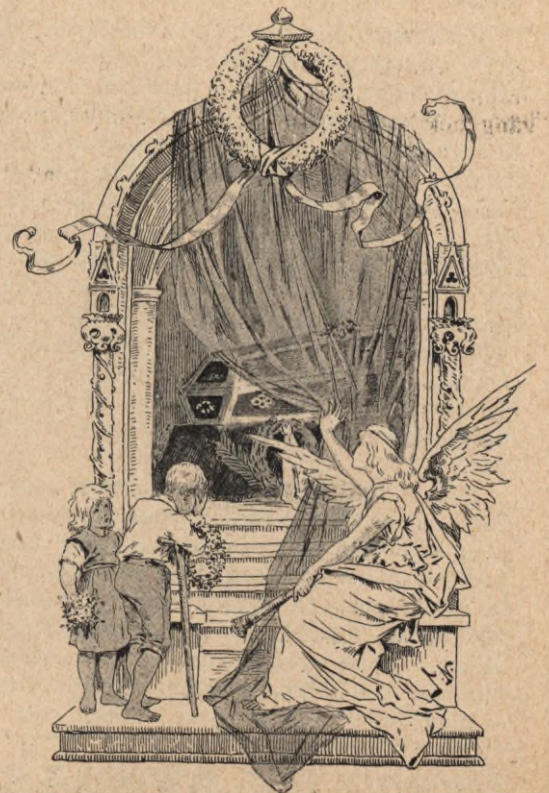
I den gamla borgens salar och korridorer röra sig nya släktled efter hvarandra; i hvalfven tystnar ekot från den ena generationens stämmor för att efterträdas af den andras. Prinsar och prinsessor, hofdamer och krigare smycka sig till fester, ila till lustbarheter, utan att märka, att den ilande strömmen fattat äfven dem och snart skall föra dem bort...

Den goda prinsessan är för länge sedan död; hennes kista har stått i slottskapellets kor, och folket har samlats omkring den och gråtande hviskat till hvarandra: »Aldrig mera, aldrig mera kommer en sådan furstinna i den här borgen.»

Hon och hennes lefnadssaga äro snart glömda; konturerna kring hennes bild blekna och upplösas, i det allt fjärrare och fjärrare forntidsperspektivet börjar romantiken att väfva sina dunkla skuggor kring hennes namn.

Och i dessa skuggor lefver och skall alltid lefva berättelsen om de kungliga ädelstenarne, som förvandlades till bröd åt små öfvergifna barn. Från släkten till släkten föres den inom den gamla borgen, lefver den, ljuf och innerlig likt en legend, som tyckes susa i de gamla lindarna, då mån-skenet faller på sandgången utanför prinsessans fönster, — lefver trofast och oförgänglig, som murgrönans blad allt fastare och fastare sluta sig kring ruinens brutna pelare och sönderfallande hvalf.

(Illustratör: Jenny Nyström.)







## I dockteatern.

I dörren till dockteatern, som låg midt i badhusparken, stod en liten gosse och såg melankoliskt ut öfver den solhetade sandplanen utanför badhuset, genom hvars under middagshvilan öppnade fönster vattenångorna tungt vältrade sig fram.

Det var en helt ynkelig liten människovarelse, som stod där och hoppade i den bjärtgula dörren, en vana han tagit sig under de långa, iskalla nätterna på Paris gator, och som han sedan dess behållit. I verkligheten var Gus åtta år, men såg inte ut att vara mer än sex. Ansiktet var gult och hoptorkadt, händerna vissna, och den lilla kroppen, som aftecknade sig under den söndriga lärftblusen, sorgligt afmagrad och smutsig. Och ändå hade Gus haft sin glansperiod, det mindes han tydligt och ändå otydligt, som när man minnes en vacker dröm.

I den drömmen fanns en ung, vacker mamma, som var så fin, så fin, och som alltid grät, när hon var ensam, och alltid skrattade, när hon var med andra. Där fanns också så snälla, snälla herrar, som gäfvor honom slantar, läto honom sjunga visor och dricka vin. — Ja, ibland mindes han också en liten häst och en sammetsblus, men det var något Gus ansåg vara så onaturligt, att han nästan skämdes tro, att de varit hans. Så kom den där underliga svarta vagnen och tog mamma — det var alldeles fullt med folk, som bar bort alla möbler — Gus var så rädd. Han satt i en skrubben och grät. Och så fick han komma in till grannarna — men de voro så onda på honom jämnt. Då sprang han bort. — Här brast alltid träden af Gus' erinringar. Hans kringirrande gatulif var någonting så hemskt, att han aldrig kunde ge form åt det. Han mindes bara mörkret — det förfärliga mörkret, som tog honom på nätterna; — om dagarne gick det bättre — litet bättre! — Men han var ständigt rädd, så förfärligt rädd. Det var då, nu två år sedan, som hans nuvarande herre fann honom en natt, hopkrupen i en portgång, halfdöd af svält och kyla.

Ibland saknade Gus sitt usla lif på Paris gator lika lidelsefullt, som han saknade sin vackra dröm, men han hade fått nog af att springa bort. Han tordes inte. Här hade han ändå tak öfver hufvudet, och när han på nätterna sträckte ut armarna, kunde han »känna väggar» — och det var så tryggt; — och så fick han mat mest hvar dag — och när husbond' inte druckit allt för mycket, slog han heller inte så hårdt. — Och så hade han ju... Här drog ett litet leende öfver de vissna dragen, ett litet hemlighetsfullt leende, som plöjde djupa linier i de infallna kinderna, men som ändå för ett ögonblick kom honom att se ut som ett verkligt och som ett lyckligt barn.

Men solskenet i det lilla ansiktet var kort. I dag var det en så svår dag! Recetten hade varit ovanligt god i går, på söndagen, husbond' hade varit borta »på fest» hela natten, och nu låg han på scenen och sof, utan att det lyckades Gus att få lif i honom. Och han måste bli vaken! Det var representation klockan tre, och hela truppen var oklädd, och trädgården skulle målas om till en stad — och — ja, det var för svårt alltsammans!

Gus hoppade allt ifrigare, men ingen råd såg han ändå! Tänderna skallrade, när han tänkte på hvad

stryk han skulle få, om han nödgades att ställa in representationen — en premiére till. Redan för en vecka sedan hade ju Gus klistrat upp stora, puffande affischer på trädstammarna, och flere af biljetterna voro sålda »i förköp». Nej, han måste ha honom vaken! Beslutsamt öppnade Gus dörren till scenen och trädde in. På golvet låg en omkring fyrtiofem års man, fullt påklädd, och sof drinkarens döda sömn. Ansiktet var rödt och uppsvullet, men dragen regelbundna och vackra, håret tätt och lockigt, figuren ståtlig, ehuru med en tydlig början till pussighet.

På människor ha börjat en teaterbana under lyckligare förhållanden än »vackre Guichet». Han hann knappt mer än visa sig på scenen, förrän han var blifven alla kvinnors gunstling, och som han till sina personliga företräden äfven var utrustad med en vacker organ, ett kolossalt minne och en rent häpnadsväckande härmningsförmåga, dröjde det icke länge, förrän han blef utropad som ett fenomen och som en stor artist. Men Guichet tyckte inte om att vara en stor artist. Medan »hela Paris» låg i brinnande dispyt om hans rättighet att i minsta detalj imitera Rossis Hamlet, bröt han af en nyck sitt kontrakt och började gastera i landsorten. Sedan hade det med svindlande fart gått »resan utför». Teaterdirektörer, hvilka förstodo, hvilken utilitet han var, försökte förgäfvos hålla honom uppe; beundrare och beundrarinnor af hans konst likaså. Hans mor, som ansåg honom vara den bästa människa och den största artist på jorden, skickade honom alla sina besparingar — hans syster offrade sin hemgift för samma mål. I ett anfall af sällsynt praktiskhet köpte han för deras sista medel en dockteater, och sedan dess kände han sig som den lyckligaste människa på jorden. Inga band, inga pliktigheter — inga förföljande vaktmästare, inga skyldigheter — bara rättigheter, och en trupp, som aldrig knystade! Det var just i hans smak. Han blef en första klassens »direktör». Han kunde »slå i sig» hur många roller som helst, och att härliga alla dessa olika röster roade honom. Men det fattades »någonting». Ett någonting, som kunde förätta allt det arbete, som han afskydde, »ett någonting», som ingenting kostade och ändå alltid var nöjdt. Men det var inte lätt att finna. Det var då han träffade på Gus och af ett slags medlidande plockade upp honom, som man plockar upp en skräpsak, inte god nog att taga reda på och inte nog dålig att låta ligga kvar! Det var först senare han

kom att tänka på, att han i Gus just funnit hvad han behöfde. Om Guichet hade vetat, hur mycket han slog barnet, hade han kanske hejdat sig, ty, lik de flesta människor af hans temperament, var han egentligen inte elak, men det visste han aldrig. Med sitt rus hade han också sofvit bort minnet af hvad som passerat, och när han var nykter, rörde han honom aldrig — men det hände så sällan. Ibland, när han var i sitt sentimentala stadium, brukade han hålla långa loftal öfver pysen inför sina supbröder, skryta med, hvilken kvick och begåfvad pojke det var — bräddes på honom — ty vid sådana tillfällen trodde han fullt och fast, att Gus var hans son. Ja, det hände till och med ibland, att han köpte leksaker med sig hem, men när han då, i stället för den påräknade glädjen, fick se Gus förskrämda min, blef han ursinnig. Men stackars Gus hade all orsak att känna sig förskrämd, ty han hade redan räknat ut, att för hvar gång husbond' gaf honom något, ansåg han sig ha rättighet att slå honom dubbelt efteråt — och så fick han aldrig behålla sina gåfvor. När »humöret kom på», brukade husbond' alltid kasta ut dem genom fönstret, och hotelsten att låta Gus följa efter gjorde inte saken lättare.

Nu stod emellertid »någontinget» inför sin fruktade herre.

De små händerna öppnade och knöto sig konvulsiviskt och pannan var fuktig af kallsvett: han kände sig ohjälpligt rädd! Men så tog han beslutsamt ett glas vatten och kastade innehållet i ansiktet på den sofvande.

En liten ryckning var den enda verkan han lyckades att åstadkomma. Men så fick han en inspiration. Om han skulle kunna klä dockorna själf!

Han var visserligen »vid lifsstraff» förbjuden att röra dem, men kanske skulle husbond' den här gången tycka, att han handlat rätt!

Gus smög sig ut i skrubben, där dockorna förvarades, och tog med darrande händer fram styckets bof. Allra djupast innerst i hjärtat var han förtjust öfver att en gång »få klä dem själf», något som han åtrått, ända sedan han första dagen blef medlem af sällskapet. Men tänk, om han gjorde något misstag! »Truppen» bestod af fem herrar och tre damer, af hvilka senare likväl den ena aldrig uppträdde — och det fast hon var både den yngsta och den vackraste. Direktören hade en gång, när han behöfde en brud, köpt henne för en spottstyfver af







en annan dockteater. Men hon dugde inte — det var något fel i mekaniken. I stället för att, som sig borde, flyga sin brudgum om halsen, nöjde hon sig med att göra två små tafatta armrörelser, och när det gällde att sätta sig i hans knä, nekade hon bestämt. Naturligtvis borde direktören ha blifvit rörd öfver så mycken kvinnlig blygsamhet, men i dess ställe blef han så ursinnig, att han, midt under brinnande representation, kastade henne i vägen. »Vackra Rosa», hon hette Rosa, »låg alldeles död en lång stund och bara surrade» (som Gus brukade tänka sig saken), men sedan dess nekade hon äfven att böja på hufvudet. Hon hade blifvit för djupt sårad i sin artistiska värdighet. Och med detta var hennes bana som aktris afslutad. Guichet talade visserligen ibland om att »låta laga kräket», men det blef aldrig af, och under tiden fick hon följa med »bäst det föll sig» — ibland insvept i ett tidningspapper — ibland inte insvept alls. Att hennes hvita bruddräkt det oaktadt alltid var fraiche, hennes små strumpor och skor alltid rena och det ljusa håret alltid glänsande och vackert lockadt, torde ha förvånat hennes herre, om någonting hade kunnat förvåna honom annat än att natten aldrig var nog lång och absinten aldrig nog stark.

Gus kastade en öm blick på den tredskande bruden, torkade omsorgsfullt bort ett par dammkorn från hennes släta panna och tog så i tu med påkläddand.

Bofven erbjöd inga svårigheter. Han skulle naturligtvis ha slängkappan, bruna skägget och slokhaten, för det hade alla bofvarne, men sedan! Stycket hette: »Den straffade tjuften». Till följd af någon slags oklar idéförbindelse tog Gus nu ihop med länsmannen, men han märkte snart, att det inte var lika lätt att handskas med en lagens representant som med mänsklighetens utskum. För det första: skulle han vara klädd i uniform eller inte? Husbond' hade aldrig repeterat i kostym. Tänk, om han inte skulle ha uniform! Skulle han vara fet eller spela utsvulten? Det brukade ju barnen tycka vara så roligt. Ibland undrade Gus, hvarför de tyckte att det var så roligt. Det var inte roligt alls att svälta — det mindes han! Det sved så rysligt — och så drogs man ihop. För att nu vara säker att inte göra någon dumhet, beslöt Gus att låta länsman både ha uniform och spela utsvulten. Men det gick inte alls att klä honom. Rocken var som en säck, och allting annat var så svårt att få på. Nu slog klockan tre.

Kallsvetten trängde åter Gus i pannan. Nej, det var ingen annan råd — husbond' måste bli vaken. Han sprang ånyo ut på scenen, försökande att göra så mycket buller han förmådde, men det var inte mycket han förmådde. Då kom en alldeles vild vrede öfver honom.

Han kastade sig öfver den utsträckta kroppen och började att slå och sparka den af alla sina krafter. Först var han förskräckt öfver sitt tilltag, men sedan! Åh, så roligt det var!

Allt hans dolda hat slog ut som en eldslåga, hvilken oförmodadt får luft. Han tänkte inte längre på att väcka, han tänkte bara på att slå. Ögonen blefvo kolsvarta, de tunna, blekröda läpparna drogo sig tillbaka, så att de små, hvita tänderna blottades.

Ingen hade någonsin talat med Gus om Gud, ingen hade lärt honom, att man skall älska sina ovänner; också hatade han i den stunden för all den misshandel han undergått i sitt förtryckta olyckliga lif.

Käppen stod i ett hörn — hans käpp! Hej, så roligt det skulle bli!

Han ryckte till sig käppen och lät slagen hagla öfver den utsträckta kroppen, som började rycka på sig som oroad af myror.

Hej så roligt det var!

Svetten lackade, det insjunkna bröstet flämtade, men han slog ändå, skrikande som husbond' brukade skrika åt honom:

»Hopp hopp, dansa din hund!» Genom dörren stirrade dockorna på den ovanliga scenen. Herrn, husbonden, utsträckt på golfvet och »någontinget», slafven, med käppen i hand, skrikande, dansande, slående som en besatt.

»Hvad nu, din byting,» sa i detsamma en grof, men godmodig basröst, »jag tror du slår din husbonde?»

Det var biljettförsäljaren, som kom. Den elaka glädjen i Gus ansikte sloknade, käppen föll till golfvet, och han började att darra i alla leder.

»Jag bara försöker väcka honom,» mumlade han skyggt.

»Snygg väckning!» brummade den nykomne, en stor grof karl med godt ansikte, »fast på det hela taget...» Resten dog bort i ett nytt brummande. »Se så, upp herr Guichet!» ropade han sedan. Med ett enda tag af sina starka armar lyfte han upp den sofvande samt ställde honom mot väggen.

»Vet ni inte hvad klockan är?»

Nu kommo några rusknigar så våldsamma, att Guichet halft omedvetet tog sig om hufvudet som för att hålla det på sin plats. Några omilda, nästan skadeglada dopningar i ett handfat, fyllt med vatten, fullbordade väckningen. Men när Guichet fattade sammanhanget, blef han ursinnig.

»Hvarför har du inte väckt mig!» röt han åt Gus, »men vänta, du ska nog få ditt!»

Två minuter senare var hela teatern i uppror. Med fyra streck hade ett lusthus blifvit framtrölat i trädgården: det fick ersätta stad. Tjuften, som den olycklige Gus klädd i slängkappa, skulle alls inte ha någon slängkappa förrän i andra akten — i den första skulle han spela sprätt. Länsmannen skulle vara trind, men fick lof att spela uthugrad, hökaren, den bestulne, som skulle ha knäbyxor och skor, högst nödvändiga för förvecklingen, fick uppträda i ridstolar, som han burit sedan föregående dag. Guichet arbetade, så han var blodröd, men inhägnaden var redan fyllt af små otåliga spektatorer. Det var tydligt, att hjältinnan, som ännu i fullkomligt oskyldighetstillstånd hängde på sin spik, skulle nödgas uppträda i en kostym så lätt att... ja, med ett ord så lätt, att det rakt inte var möjligt.

»Det är ingen annan råd,» sade slutligen Guichet buttert, »ta hit det där åbäket Rosa! Det får gå som det kan.»

Men Gus bara stirrade.

»Hör du inte!» röt hans herre.

»Jo — men —» stammade Gus, »hon är ju — hon är ju inte —»

Guichet gaf honom en blick och ryckte till sig dockan, det var hans enda svar, och så flög ridan i höjden. Aldrig hade barnen haft så roligt förr! De skrattade »så de kunde dö» åt länsmannen, som fullkomligt skramlade i sina vida kläder, och när »vackra Rosa» i sin hvita bruddräkt kom in och serverade kaffe (hon var högarens dotter), tog jublet ingen ände.

Man fick veta, »att hon ständigt gick klädd i bruddräkt för att kunna gifta sig när som helst,» och hvad hennes orubbligt stela hals och små tafatta armrörelser angår, så gjorde de fullkomlig furor. De små spektatorerna applåderade, bara hon visade sig, och att hon, såväl som alla dockorna för öfrigt, talade med hes basröst, bara förhöjde nöjet.

Det blef med ett ord en fullkomlig triumf, som nådde sin höjd i femte akten, när den otroligt listige tjuften äntligen blifvit gripen af den än listigare länsmannen och utom scenen afstraffades af dennes skoningslösa käpp. Aldrig hade en docka skrikit så naturligt förr.

»Herre, söta herre, förlåt mig! Förlåt — aj! Söta herre — förlåt — jag ska aldrig mer — Förlåt! Aj!»

Resten dog bort i ett skärande ångestskri.

»Bravo! Om igen! Låt honom skrika om igen!» ropade barnen. Men den kraftfulle biljettförsäljaren rusade in. En kort brottning hördes — dörren till parken rycktes upp, länsmannens käpp flög genom

luften. Sedan skrek inte tjuften mer. På kvällen fanns det knappt något hem, där icke »Den straffade tjuften» repeterades, men skrika som den rätte kunde ingen. »Till det fordrades öfning,» sade mödrarna, och de hade rätt.

På sin usla bädd i dockteatern låg Gus och stirrade ut i mörkret. Han kände inte, hur öm och sönderslagen hans stackars lilla kropp var, han kände bara ett:

Rosa skulle spela!

Det var en sådan svidande, förfärlig sorg. Rosa skulle spela!

Han satte sig upp och tog med händerna kring det värkande hufvudet.

Rosa skulle spela! — hvar dag nu, hade husbond' sagt — och sedan skulle hon nog bli lagad och läsas in i stora kistan med den öfriga truppen, och så skulle nog husbond' klä henne själf — och så skulle Gus aldrig, aldrig mer få rå om henne »alldeles för sig själf» — aldrig få somna med henne på armen mera — aldrig få tala med henne om mamma mera — icke ha någon enda människa på hela jorden, som höll af sig mera — ty Rosa höll af honom — det gjorde hon. Här brusto snyftningarna löst. Han grät så lidelsefullt, så öfvergifvet, som bara ett barn, hvilket känner sig vara beröfvadt allt, kan gråta.

I ett anfall af ånger öfver sin brutala och, som han snart insåg, orättvisa bestraffning hade Guichet lämnat dörren till teatern öppen och gifvit Gus lof att få komma efter på kaféet, »så skulle han få något starkt och godt.» Därtill hade han gifvit honom en hel franc och lofvat honom en ny blus — kanske af sammet, bara han var »duktig karl» och inte grät mera. Men Gus hade hvarken hört eller förstått. Det surrade i honom alldeles som i stackars Rosa den där gången när hon låg död. Han kunde hvarken röra sig eller tänka. Ännu sent på kvällen låg han orörlig i sitt hörn. Han försökte allt ifrigare att tänka ut något, han måste tänka ut något, men han kunde inte. Han kunde bara känna, känna ett:

Rosa skulle spela! Rosa skulle spela!

Det var som om det stora mörkret tagit honom igen — det stora, ohyggliga, svarta mörkret. Slutligen vid tiotiden reste han sig darrande och huttande upp, drog undan gardinen och såg ut. En tanke hade slutligen arbetat sig fram i hans heta hjärna. Det var en mild juninatt och fullt månken.

Ett litet belåtet leende drog öfver det visna ansiktet, när han såg, hur ljus vägen var. Så öppnade han sakta dörren till dockornas skrubb och trädde in.

\* \* \*

Dagen därpå lästes på anslagstaflan samt på alla lämpliga trädstammar ett tillkännagivande om, att en åtta års gosse, som såg yngre ut och var klädd så och så, försvunnit från dockteatern, antagligen medförande en större docka, klädd som brud. Hederlig vedergällning etc. etc. Men ingen hade sett honom.

Guichet skaffade sig en häst och for omkring i grannskapet, men med lika litet resultat.

Hösten kom. Den moderna badorten blef så småningom tom på folk, och dockteatern hade försvunnit för längesedan.

Från trädstammarna fladdrade ännu fragment af tillkännagivandet om den försvunne gossen, men ingen tänkte på honom vidare.

Då lästes en dag i platsens tidning:

»Underligt fynd.

Man har i en bergsskrefva funnit liket af en liten gosse och i hans armar, omsorgsfullt insvept i en gammal tröja, en större docka i bruddräkt. Märken efter misshandel finnas. Männe här föreligger ett brott? Ifriga spaningar pågå.»

Kort därefter sålde Guichet, af fruktan för efterspaningar, sin dockteater, och sedan gled han hastigt utför de sista stegen, som föra till de glömdas värld. Men ännu hände det, att han, bland supkamrater, på krogar, där brottet triftes lika väl som lasten, grät öfver »pysen, enda glädjen, barnet som han förlorat och som han älskat så högt.» Men till brott kunde ingen locka honom. I samvetet satt en tagg, som höll det öppet. Kanske var det »någontingets» underliga mission här på jorden!

Alfhild Agrell.

(Illustrator: Viktor André.)







så ond, att små barnafötter skola vandra nakna öfver snön?»

Men alla spår af människor försvinna snart, ty jämnt och ständigt faller mer och mer snö. Det är, som om den aldrig ville taga slut. Jorden är ett enda fläckfritt hvitt, och himmelen hänger som en säck öfver den.

Det är, som om ett stort bolster trycktes djupare och djupare ned öfver jorden och från detta bolster skakades stora hvita fjädrar tätt, tätt, som ljudlöst och oändligt falla ner öfver allt.

Jag känner, hur dessa millioner hvita flingor sväfvade ned och betäckte mig med sitt kalla, isande fjun, och när de falla på mina armar och i mitt hår, upplösas de i stjärnor. — Jag lyfter handen

och ser på en af dessa snöstjärnor, hvaraf nu hela firmamentet är uppfyllt. Det är en liten kristall af den mest fulländade formation; ingen bergkristall är formad med mera matematisk stränghet än denna lilla snöstjärna, som har skilt sig från de andra millionerna och nu ligger lätt sväfvande på min arm. — En enda varm fläkt från min mun, och den är upplöst i intet!

Jag ser, med hvilken omsorg, med hvilken underbar finhet denna lilla försvinnande snöflinga blifvit danad, och jag ser från den ut öfver markerna upp mot himmelen, hvarifrån de väldiga snömassorna välta ned, dessa mäktiga härskaror, som eröfrat och ännu fullständigare skola eröfra hela landet, och som äro sammansatta af idel sådana små underbara stjärnor.

Hvar och en af dessa flingor tyckes dö, när den når marken, och dock är hvar och en ett plus till den stormakt, som med oemotståndlig kraft snart skall behärska allt.

Det är tvänne stora motsatser, som man alltid möter i naturen: en till utseendet alldeles laglös vildhet, den mest passionerade, lössläppta frihet, men dock, midt i detta, den mest bundna stränghet och den vidunderligaste omsorg för hvarje liten dels fulländade skönhet.

Det är en förfärande känsla, man erfar vid en sådan snöstormens annalkande. — Först

faller snön lodrätt, så vrider den sig och kommer hvirflande nästan horisontalt, och så lyfter den fallna snön sig från jorden och möter den nya, som kommer, till dess allt är ett enda vildt, flygande, ohyggligt uppror. — Och i detta uppror är hvar och en af de små snöstjärnorna, som falla, utarbetad med samma fina symmetriska noggrannhet, som om de skulle användas till en drottningens smycke och icke drunkna i snöhafvet.

I detta som i så mycket annat är naturen människornas läromästare. Vi människor tro så ofta, att vi kunna åstadkomma något stort, under det vi försumma allt det lilla, hvaraf det stora består, ja, det finnes till och med de, som tro, att ett stort intryck blott kan frambringas genom att småsaker med afsikt försummas. Detta kommer af vår bristande förmåga att kunna förstå det organiska sammanhanget. Vi fuska i vår konst, i vårt lif, i vårt arbete. Naturen fuskar aldrig!

En stor skald har en gång sagt i en dikt till en skridskoåkare: »Försök aldrig att vara djärf och elegant, förrän ni är säker,» — och detta är så sant. Innan man grundligt känner sitt ämne, kan man ej ha sin fulla frihet. Innan hvarje liten detalj har fått sitt fulla värde, verkar icke det hela. Den våldsamma, imponerande snöstormen består af oräkneliga stjärnor, som ingen ser. De falla, falla natt och dag, och dessa millioner obetydligheter bilda småningom det afgörande, öfvervåldigande resultatet.

Jorden var svart och tom, och den är nu helt öfvertäckt. Snön har breddt sig öfver de groende rågåkrarne, så att de kunna ligga varmt och vänta på vårsolen, det är slädföre för skogsarbetarne, broar ha bildats öfver alla vattendrag, — en hel ny värld har skapats af dessa millioner fallande stjärnor.

Så falla alla livets små ögonblick, alla de oräkneliga goda inflytelserna öfver oss, tills de slutligen verkat så starkt, så förändrat och omskat oss, att vi blifvit som nya människor.

Om en människa skulle tänka efter, hvad som till slut varit afgörande för henne, så skulle hon nog finna, att det varit de otaliga små erfarenhetsrönen. Liksom snöstjärnorna falla ned öfver märkerna, så falla goda ord, milda försonande blickar och leenden, alla små vänliga tecken på vänskap och deltagande ned öfver ett lidande, förhärdadt hjärta och värmer det som ett mjukt täcke.

Intrycket af en person, ett land, en händelse åstadkommes vanligtvis af en mängd småsaker, som till sist skapa ett stort oföränderligt helt.

Det är så ofta man hör sägas, att man ej skall fästa sig vid småsaker. Men det är nu i alla händelser en sanning, att små obetydligheter belysa hufvudsaken på ett både uppbyggligt och förfärligt sätt. Hvarje snöflinga är en del af snöstormen. Ett tonfall, ett leende, tårar eller skratt kunna liksom i ett ögonblick gifva oss en uppenbarelse af en hel personlighet.

Sakta, ljudlöst falla dessa ögonblickets snöflingor, men efter nätter och dagar blifva de oss öfvermäktiga, och de kunna då öfvertäcka vårt hus, vårt hem, vårt hjärta, så att vi ej mer kunna finna det för snö.

Mest olycksbringande och säkrast af alla falla dock de snöflingor, af hvilka våra onda böjelser bestå. En sådan liten flyktig,

Jag vandrar genom snön, som täckt alla vägar. Öfver alla gärdesgårdar, åkrar och diken har det fallit snö. Den ligger som mjuka kuddar öfver alla uppstickande buskar. Den hänger som hvita fransar på granarnas långa grenar, den tynger på tallarnas breda kronor och täcker som en nunneslöja björkarnas späda kvistar. Så långt ögat når, ser man bara snö — snö — snö!

Den har fallit under många, långa dagar och nätter, tills man icke längre kan se skillnad på höjder och sänkningar, på vatten och land. Hela jorden är en enda hvit, ofläckad, oändlig snömassa.

Här och där synes ett spår i denna enformiga hvithet. En hare har skuttat öfver markerna och här och hvar fallit med sin mjuka kropp i snön. En räf har smugit sig öfver från skogen, och dess spetsiga hundspår har gjort skarpa och djupa märken i snöskorpan.

En fågel har slagit sig ned för att söka ett korn, och märkena efter hans klor se ut som underligt, mystiskt skriftspråk på snön. På landsvägen ser man märken efter stora stöflar eller träskor. Kälkar och slädar ha dragit långa, blanka ränder efter sig, och på somliga ställen ser man äfven spår efter bara fötter, barnafötter, som gått fram öfver snön. De komma mig att tänka på den italienske diktarens ord: »Är världen ännu



vacker stjärna! Den är ju bara rolig att se sväfvande ned från himmelen. Vi veta nog, att det är den kalla, dräpande snön, men en enda liten stjärna! Och vi taga emot den på vår hand, i vårt hjärta. Men den följes snart af flere, om vi icke skaka af den första, och nu växer det sakta och säkert.

Alldeles på samma sätt, kallt och ljudlöst, växer en lidelse i ett människohjärta. Allt ser så obetydligt, så märkvärdigt, så vackert ut i början. Man kan se hvarje stjärna, som faller, och man kan andas bort den, om man vill. — Men man vill ej, och de sväfvande stjärnorna blifva flere och flere, de falla så lätt och så tätt, de fördubbla sig, komma i hundratal, tusenden, — millioner!

Det är icke längre stjärnor, det är snöbollar, — icke längre snöbollar, utan laviner, och snön störtar i vildt raseri ned från himmelen, och stormarne jaga den, och den växer och växer, tills den begrafvit hela den lefvande naturen, skogar, åkrar och boningar, tills den har knäckt träden och täckt vägarne och gjort hela landet till en hvit, död graf.

Nu minnas vi icke längre den första lilla, gnistrande stjärnan, som föll, men vi känna blott, att vi äro begrafna, halft ihjälfrusna i en ödemark, öfver hvilken stormen tjuuter. Då hjälper det ej alltid att komma med snöplogen. Snön kan ligga så hård och packad, att den icke låter maka på sig, och när ett människohjärta sålunda blifvit täckt af en våldsamt, förhärjande snöstorm, då märker man först, huru vanmäktig man är, och att det öfverstiger ens krafter att söka sig en väg ut ur snölavinen.

Då återstår blott en sak, och det är att vänta på nya inflytelser. Hvad icke människohänder kunna uträtta, det kan himmelens sol, och sedan den under många, långa vårdagar strålat ned på snön, då smälter den i vårbäckar, och jorden är befriad. —

När man säger det ordet: »Fäst dig icke vid småsaker,» så vill jag därmed endast förstå, att man ej bör sätta för stort värde på yttre, materiella saker, som man kan vänja sig vid att undvara, men däremot vill jag ingalunda förstå det så, att de millioner ögonblick, hvaraf lifvet består, skulle vara likgiltiga. Hvarje ögonblick i lifvet är lika viktigt som hvarje snöstjärna, som faller, och det kan blifva afgörande för hela vår framtid, för hela vår personlighet.

De flesta människor ha utan tvifvel mest sorger att minnas. Lifvet är nu en gång sådant, att när det varit bäst, så har det varit arbete och möda; men det som hjälpt och tröstat oss alla har varit de många tusende ögonblick, alla de glimtar af lycka, som bistått oss att uthärda det svåra. — De flesta ha dock äfven känt ögonblick af glädje och tröst. En solstråle, en doftande blomma, ett vänligt ord, en vacker sång, berättelsen om, hvad en god människa har gjort, till och med om vi icke känt henne, alla sådana ljusglimtar och många andra äro de glittrande stjärnor, hvilka, om också blott för ett ögonblick, göra lifvet lyckligt att lefva. Alla ha sett några sådana stjärnor falla ned öfver sig, och de flesta ha sett millioner. Ett ögonblick förgår snart; det sviner lika hastigt som snöstjärnan på ens hand, men ett ögonblick kan vara underskönt, lika fullkomligt som teckningen i snöflingan.

Har icke många gånger en enda vänlig blick, en enda solskensstrimma kunnat hjälpa

oss att genomleva många hårda och mörka dagar? . . .

Ibland får man nästan en känsla af, att vi människor här uppe i Norden lefva för mycket i snö.

Det finns ett svenskt ordspråk, som säger om en person, som förhärdat sig: »Han måtte allt ha is i magen.» Men ännu vanligare är det, att människorna hos oss ha en hel del is i hjärtat; — eller kanhända det ej sitter så djupt, utan att det bara är en isskorpa utanpå?

Nordborna hålla ju så styft på, att en verklig tillgifvenhet och godhet är så invändig, att man alls icke kan gifva uttryck åt den, hvarför den också ständigt förblifver osynlig.

Det är dock något onaturligt i detta, att man ej kan ge bort ett litet ögonblicks värme. Det är nästan, som om en människa skulle säga: »Jag har en utmärkt stämma och är mycket musikalisk, men jag vill inte sjunga!»

Man är äfven så sparsam på vänliga ord, så sparsam på en liten uppmuntrande yttring, så sparsam på ett litet beröm, och särskildt mot de unga. Det är en viss förnäm, döfstum högtidlighet öfver oss, nordiska snömänniskor, som om vi vore glaserade af rimfrost och icke kunde öppna munnen af bara köld. Men när man själf vet, huru godt ett vänligt ord gör, huru styrkande och uppfriskande i ens arbete och sträfvande det är, hvarför då vara så snål emot andra?

Naturen är icke snål. Regnet kommer, ösande millioner droppar öfver den torra jorden, och snöstormen kommer, dansande med otaliga glittrande stjärnor. Ögonblicken äro så viktiga och kunna vara så innehållsrika. Vi behöfva alla taga noga vara på dem, och alla borde vi gifva hvarandra många lyckliga ögonblick, då det ju egentligen är det enda, som vi människor kunna gifva hvarandra.

(Illustratör: Jenny Nyström.) *Helena Nyblom.*



## Öfvermakt.

Skiss af Vilma Lindhé.

Societeten gaf en festföreställning på teatern »för välgörande ändamål». Säsongen led mot sitt slut, och det allmänt kända behovet af att roa sig med ovanliga medel och på ovanligt sätt skulle tillfredsställas under barmhärtighetens och människokärlekens täckmantel.

Pryda mödrar, som med medlidsamt förakt yttrat sig om »aktriser» och varietédivor, sågo med förtjusning sina döttrar intaga deras plats och later, och blyga unga flickor, hvilkas hjärtan klappat af hemlig afund öfver deras triumfer, efterhärjade dem så godt de kunde, berusade af att åtminstone för en gång vara i deras ställe och liksom de höra applådernas åska öfver sina hufvuden — vore den också endast en godtköpsupplaga.

En fanns dock, för hvilken det

hela ej var en lek, och som satt så godt som sin hela själ, sin framtid, sitt väl och ve på ett kort, när hon trädde fram och lät höra sig offentligt.

Det var Cecilia Rehman!

Som ung flicka hade hon väckt uppseende genom sin röst; men efter sitt giftermål hade hon lefvat endast för hemmet och blifvit så godt som glömd, helst hon ständigt vägrade, när hon ombads att biträda vid någon konsert eller musikställning.

»Min man vill inte,» var hennes ärliga svar, men denna gång — då det välgörande ändamålet bar ett så klingande storlaget namn, att det blifvit en hederssak att vara med — var det omöjligt att neka. Hon hade också gifvit sitt löfte på eget ansvar.

Det var i en scen ur Carmen, hon uppträdde, och hela salongen satt i andlös spänning, fångad af tonernas fångning samt den glöd, det passionerade lif, den glömska af sig själf och det uppgående i den framställda personligheten hon ådagalagt.

När hon slutat, låg tystnaden ännu kvar öfver den lyssnande mängden — så gick det liksom en susning, en hviskning af tack och lycka från hvarje hjärta — och därefter, såsom tolk därför, en åska af applåder.

Medan alla händer rörde sig och alla ögon strålade henne till mötes, reste sig en man från parkett och lämnade sin plats, och hon, som var föremål för all denna hyllning, såg endast honom — och under det bifallet blef allt starkare, bröto hennes tårar fram, medan hjärtat fylldes af en smärta utan mått.

\* \* \*

I den lysande Carmendräkten stod Cecilia inne hos sin man, som gått direkt hem och låtit henne komma efter bäst hon kunde.

Han satt framför sitt skrifbord, med ryggen emot henne, så att hon ej kunde se hans ansiktsuttryck — men hon anade det.

Hvad som skulle sägas måste sägas nu — eller aldrig — hon visste det!

I matsalen utanför var uppdukad en liten supé för två, och hela hemmet bar den prägel af förfining och hemtrefnad, som endast kan utgå från en själf full kvinnas hand.





»Hugo!»

Han svarade ej.

»Hugo!» kom det ännu varmare och mera bönfallande.

»Tag af dig den där grannlåten, om du inte vill, att jag skall bli tokig!» sade han häftigt, med ännu en blick i spegeln, som återgaf hennes bild.

»Strax!» svarade hon, utan att röra sig ur stället.

»Nu är du väl nöjd?» frågade han bittert.

»Jag har visshet!»

»Och den ger dig rättighet att bryta med allt?»

»Inte bryta, men . . .» hon hämtade efter andan. »Du vet det, jag har sagt dig det! Det är mäktigare än jag själf — mäktigare än allt annat! Jag kan inte . . .»

Hon föll på knä och gömde sitt hufvud i hans sköte, och han såg ned på detta så oändligt kära hufvud, medan den stränga, hårda blicken i hans ögon allt mera trängdes tillbaka för ett uttryck af ömhet och smärta.

»Du vet, att jag redan som flicka drömde om att bli konstnärinna — men så kom du — och kärleken upptog mig, så att jag var färdig glömma allt annat.»

»Och ändock dröjde du med ditt svar?»

»Ja! Så ung jag än var, anade jag, att det bodde en makt inom mig, som var större än jag visste, och som kunde växa ut en dag utan min vilja eller vetskap. Därför profsjöng jag för en framstående musiker.»

»Det är således honom jag har att tacka för min lycka!» — återigen hörde hon det hårda bittra tonfallet i hans stämma. — »Och han hade inte så höga tankar om dig som du själf?»

»Nej! Jag var mindre än han väntat,» sade han. »Det var ingen själ i föredraget, och jag saknade gnistan.»

Han skrattade till. »Och nu har egenkärleken vuxit ut igen.»

»Säg inte så! Du vet, att det inte är fåfänga. Ve mig, om så vore! Jag var så utvecklade på den tiden och visste inte hvad jag ville. Jag älskade dig så högt. Röst och uttryck ledo af denna osäkerhet, och när jag aflagt mitt prof, kände jag verkligen glädje öfver att ha misslyckats — ty om jag inte gjort det . . .»

»Kanske hade det varit bättre så?»

»Kanske,» svarade hon och reste sig upp. »Det är också det du har att förlåta, att jag den gången satte dig öfver allt annat. Jag rår inte för, att jag vuxit sedan dess, intet står stilla, och hvad kunde ett sådant barn som jag veta om sina möjligheter?»

»Och nu?»

»Nu har det jag ville förkväfva — det bästa Gud nedlagt inom mig — hämnats genom att resa sig upp till en makt, emot hvilken jag inte längre kan kämpa.»

»Men du har lefvat lycklig dessa år? Har du inte?» frågade han sakta — »eller har också det varit ett misstag?»

»Det har jag,» svarade hon, utan att se på honom — »så lycklig jag kunnat vara!»

Hennes ögon dröjde smeksamt vid de olika föremålen i det upplysta lilla hemmet, och hon ryste till vid tanken på att lämna det.

»Det är bittert för oss båda,» sade hon tonlöst.

»Det beror ju bara på dig. Jag skall bära dig på händerna, jag skall . . .»



»Det hjälper inte! Intet hjälper! Jag är nästan färdig önska jag aldrig fått konstnärsgåfvan — men när jag fått den . . . Det är också ett pund — ett ansvar — det största som gifves.»

»Och med dessa tankar har du gått ensam?»

»Ja — ensam! Kanske hade det aldrig blifvit så öfvermäktigt, om jag kunnat meddela mig, men jag visste ju, att det gällde din lycka.»

Han suckade djupt. »Och jag som trodde du var nöjd, när jag såg dig syssla här som en god liten husmor.»

»Det trodde du inte.»

»Jag ville tro det och trodde det ända tills . . . Det var i höstas. Din sång har för mig varit ungefär detsamma som en älskare. Jag kunde inte varit mera svartsjuk på en sådan.»

»Därför sjöng jag heller aldrig, annat än när du var på ditt ämbetsrum.»

»Jag kom hem en gång, utan att du märkte det, och hörde dig sjunga den där sången af Elling: 'Jeg vil ud! — Her er tungt, her er trangt, her er kvalmt! Men der ude er aabent och vidt. — Der er stort, der er lyst, der er frit' — och så sista versen: 'Lad mig gaa, lad mig gaa hvor jeg vil! Giv mig Frihet och Lycke dertill! Giv mig Luft, giv mig Himmel og Hav, Saa skal Sangen nock svulme deraf!' Sedan dess har jag inte haft en lugn dag. Den människa, som kan gifva uttryck åt en sådan namnlös längtan, hon . . .»

»Då har du också förstätt mig!»

»Och i afton, på teatern. Du kan inte göra dig en föreställning om hvad jag led!»

»Kanske — men jag måste visa dig — det var enda sättet — det var för dig jag sjöng.»

»För mig?! Hvad tror du en man känner, när den enda kvinna i världen han

bryr sig om, och som han ville gömma likt en fördold kostelig skatt, träder fram som ett mål för allas blickar?»

»Gud hjälpe oss båda! Du har rätt — men det har jag också!»

»Och hvad tänker du nu?»

Hon dröjde med svaret.

»Det skall ju ändock sägas.»

»Jag tänkte gifva ett par konserter för att samla medel till en vistelse utomlands och därefter taga engagement vid operan — antingen här hemma eller ute.»

»Och därom talar du så lugnt, som om man och barn och hem aldrig funnits till för dig. Kom med!»

Han gick före och hon efteråt.

De stodo inne i sängkammaren vid foten af den lilla bädd, i hvilken Lilian, deras enda barn, hvilade med de små knubbiga rosenröda händerna knutna ofvanpå täcket — i den ena benet af en docka, hvilken hängde till hälften utanför sängkanten.

Den lilla hade troligen gråtit sig till sömns, ty ett par tårar hängde ännu i de långa ögonhåren, men där hon nu låg, var hon en bild af oskuld och glömska.

»Och henne tänker du lämna?» frågade han vekt.

Hon gömde med lidelsefull häftighet hufvudet vid hans bröst och snyftade krampaktigt.

»Med henne för ögonen måste du erkänna, att äktenskapet binder starkare och ställer större fordringar än allt annat.»

»Äktenskapet är inte målet» — svarade hon med en säkerhet, som visade, att tanken var henne förtrogen — »bara medlet till utveckling eller undergång — hvilket det nu blir.»

Han sköt henne ifrån sig. »Och detta kan du säga mig?»

»Förlåt,» svarade hon och grep efter hans hand, som han drog undan.



»Du har lofvat att vara min i lust och nöd — hela lifvet igenom — och jag kan inte släppa dig ifrån mig.»

»Nej, du kan hindra mig — jag vet det — och då blir det min undergång.»

Deras ögon möttes i en lång pröfvande blick.

»Du har aldrig älskat mig!»

Hennes ögon vidgade sig liksom af förvåning.

»Du älskar mig inte!»

Hon svarade ej, men kastade sig framstupa vid barnets bädd och lade pannan mot sängkanten.

Han stod stilla och såg på henne, där hon låg i den skimrande dräkten, så vacker, så rörande ödmjuk i sin kamp och förtviflan.

»I lust och nöd,» tänkte han, medan en varm stråle sköt fram i hans ögon; hvilken öm,

## Burfåglar.

Han såg henne för första gången vid en utflykt i det gröna, som på en af ångslupsbolagets båtar anordnats af några unga extraordinarier i banken och posten. Hela vintern hade han stått inburad i de mörka växlingskassorna, och med uppkafade skjortärmar och med ögon, som svedo af det ständiga gasljuset, hade han räknat säcktals med smutsigt silfver från spårvagnar, ångslupar, bagare, bryggare och munkbrofruar. Då han nu helt plötsligt kom ut och kände de friska sjöbrisar-

känn, hur det doftade ur skogen! Men rätt som det var, möttes deras ögon, och allting började dansa rundt omkring dem, och de tystnade plötsligt och gingo tillbaka till de andra.

Den sommaren råkades de ofta — i början som kamrater, hvilka med viktig min uppgöra reform- och omorganisationsplaner inom sina olika verk, slutligen som fästman och fästmö. Våren därpå och hösten sprungo de på klappjakt efter husauktioner och möbel- under-hand-försäljningar och funno till sin förfäran, att allting kostade pengar. Men hvad skulle de vänta på? Ingen hade något arf i kikaren och att dröja, tills han blef ordinarie — det var ju en hel evighet till dess! Men det skulle nog gå ändå! Han var i banken om för-

middagarne, hela eftermiddagarne till klockan nio tjänstgjorde han i postsparbanken och på detta sätt förtjänade han femtonhundra kronor om året.

hängifven hustru hade hon ej varit, och nu var hon i nöd — i ofrid med sig själf — och han, som skulle vara hennes hjälp, lade endast sten på börda.

»Cecilia!!»

Hon böjde sig endast djupare.

»Gör som du vill! Det du väljer vid ditt barns bädd måste vara det rätta — kostar det än aldrig så mycket.»

»Tack! Gud gifve jag kunde stanna, men det finns intet val! Det är lika svårt för mig — kanske svårare — men jag skall komma tillbaka,» hennes mörka, outgrundliga ögon blickade in i hans. »Jag skall komma tillbaka, rikare utvecklad, för att gifva mera och blifva något helt äfven för de mina.»

»Än om du glömmet oss, för bifall och triumfer?»

»Glömmet er?! Mindre än någonsin, ty här hemma skulle mitt hjärta ändå vara därute, och därute skall det alltid, alltid vara hos er.»

(Illustratör: David Ljungdahl.)



Och hennes sextio kronor i månaden voro min-sann inte att förakta, ty naturligtvis skulle hon vara kvar i posten.

De hade hyrt sig en liten våning på två rum och kök fyra trappor upp i början af Vasastaden, ty de kunde icke bo längre bort, om han skulle hinna ner till postsparbanken till klockan fem, och de hade hvarken råd eller möbler till flere rum.

Och en söndag togo de en täckvagn och foro till kyrkan och läto viga sig i klump med några gesäller och arbetare.

De hade begärt tjänstledighet på måndagen, men då de på tisdags morgon kommo till sina platser, voro de generade. Kamraterna skojade med honom och frågade, om de finge bjuda den nygifva äkta mannen på ett glas svart, och kontrollören gjorde sig särskildt ärende fram till henne, för att, som han sade, se efter, om hon var sig lik. Hon rodnade under deras blickar, då de manliga kamraterna kommo fram och gratulerade, och tyckte, att det var förfärligt obehagligt. Men alla voro snälla och vänliga och ingen gjorde några närgångna antydningar om, att det finns folk, som gå och

na med doft från ängar och skogsmarker kittla sig i näsan, steg våren honom åt hufvudet, och han tyckte, att han aldrig i hela sitt lif sett så många vackra flickor som ombord på den lilla ångslupen, men hon var nummer ett.

Under utfärdén passade han på hvarje tillfälle, då han kunde betrakta henne i smyg, och då hon före honom hoppade upp på bryggan och han såg en liten sko och en skynt af en stramt åtsittande strumpa, så förstod han, att hans öde var afgjort.

De hade under skratt och skämt presenterats för hvarandra som tjänsteman och tjänstekvinna — han var i banken och hon i posten — bägge vore de fattiga och bägge voro de som ett par kalfvar, utsläppta i en hage. Nej, men se så ovanligt grönt gräset var — och så klart vattnet var — och



gifta sig, då de ingenting ha och föga ha att vänta af lifvet.

På hemvägen gick han in i en kryddbod och köpte ett halft kilo vindrufvor, och då han sprungit uppför de fyra trapporna, stod hon i dörren, röd och upphettad och med köksförklädet framför sig, och bjöd honom stora famnen. — Nej, men vindrufvor! En sådan läckergom han var! Hon hade varit förståndig, hon, och bara köpt några äpplen! Var han nyfiken på, hvad de skulle ha till middagen? — Jo något! — Och han var väl inte det minsta hungrig? — Om han var hungrig! Och så slet hon sig lös och sprang ut i köket, där han fick fatt i henne och kysste henne midt för näsan på den flinande landsflickan, som i ersättning för att hon kokade mjölken öfver spiseln och af princip serverade dem hvita stenar i stället för ägg uppbar den blygsamma lönen af fem kronor i månaden.

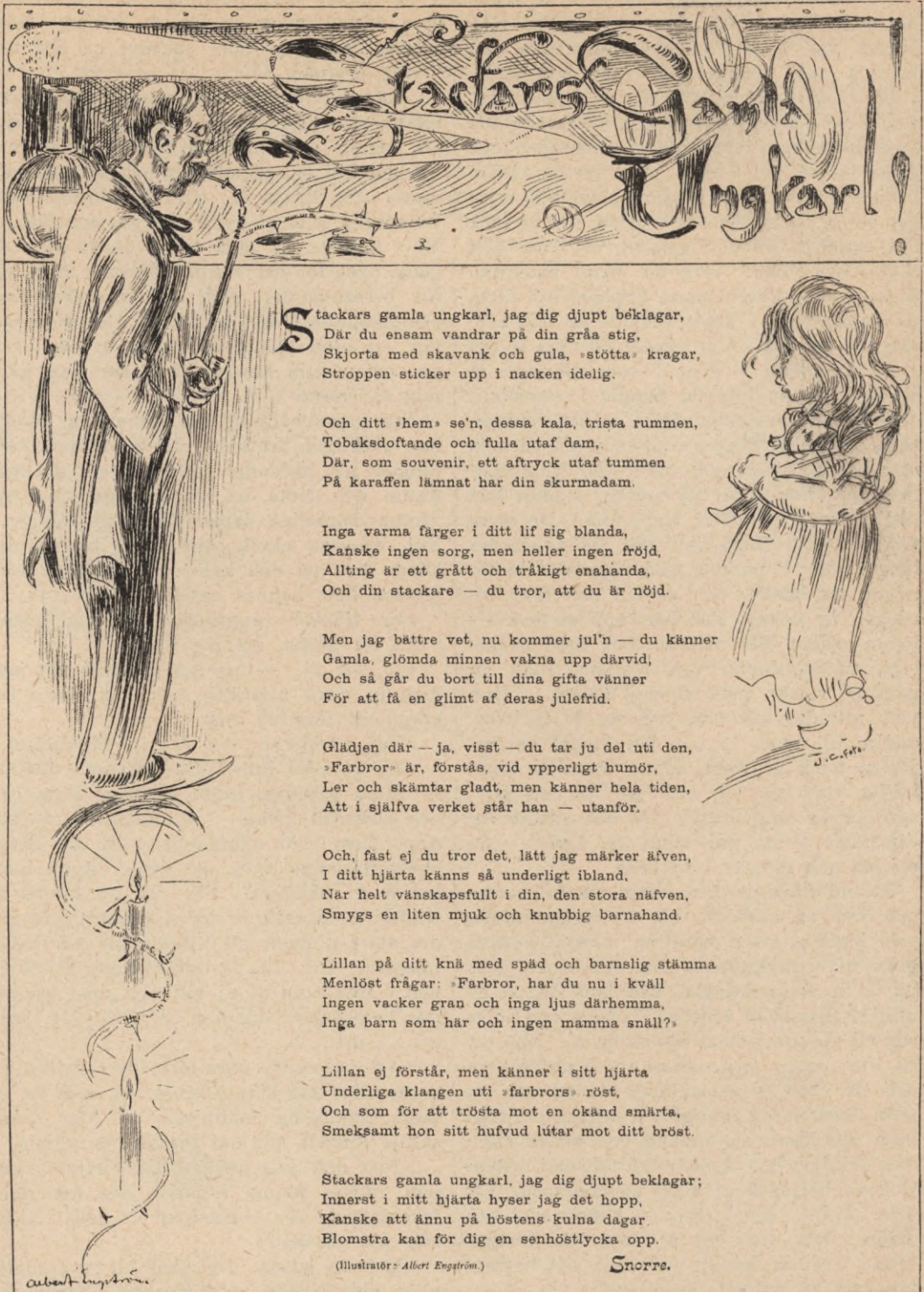
Rummen, de hyrde, voro stora och vackra med sekundärt solljus från den kalkade muren midt öfver gården, men möbleringen var oregelbunden och häntydd på sitt olika ursprung. Men hvad gjorde det ock att vardagsrummet fick tjänstgöra både som salong och matsal; sängkammaren var i alla fall riktigt nätt med sina röda täcken öfver sängarne och sin ompolerade lavoar, som såg ut alldeles som ny. De kallade hemmet för sitt lilla näste. Det låg så högt uppe under takåsen, och bägge drogo de ju sitt strå till boet.

Fram på våren började unga frun synbart falla af; hon blef blek och fick mörka ringar under ögonen. Men det blef ingenting af den gången. Hon hade sprungit för hastigt i trapporna, och den gamle kontrollören välsignade Gud och förklarade, att han trodde på en mild försyn, som särskildt höll sina skyddande händer öfver fåglarne på marken och de extra i verken. Men den äkta mannen grät vid sin hustrus säng och förbannade de fyra trapporna och bar henne de första gångerna på sina armar ner på gatan.

Då det blef sommar och semestertiden kom, blef det ett lif i banken, och nu gällde det för de extra att förtjäna sig en hacka. Och öfverallt fylldes rummen med unga herrar, som visade sig nitiska och ännu icke lärt sig konsten att på fem timmar förrätta ett arbete, som kunde göras bekvämt på tre. Och i posten måglades och köpslogs med söndagsarbetet, och de, som hade råd, togo sig en dags ledighet och foro ut på landet och kommo hem friska och solbrända, men de, som icke hade råd, stoppade några kronor i fickan och fingo vackert sitta och höra på, hur trefligt de andra haft.

De unga uppe i Vasastaden, de hade icke råd de. Det är märkvärdigt, hvad det är dyrt att lefva. Skomakaren behöfver pengar, skraddaren och sömmerskan arbeta icke för intet, maten köper sig icke själf, och den snälla doktorn kan väl icke vara utan han heller, ehuru man ser på honom, att det gör honom ondt att mottaga något.

Hon brukade komma och hämta honom om kvällarne, då han slutat sitt arbete. Han var uttröttad och det värkte i ryggen på honom, men då han mötte hennes blick, skrattade han, och då han kände hennes arm tryggt och förtroendefullt hvila i sin, var tröttheten försvunnen. Hade han haft mycket att göra i dag? — Ja, de fördömda småposterna voro nära att taga lif... hm! voro ganska besvärliga. Nå, än hon! Hade



**Stackars Gamla Ungkar!**

**S**tackars gamla ungar, jag dig djupt beklagar,  
Där du ensam vandrar på din gråa stig,  
Skjorta med skavank och gula, »stötta» krugar,  
Stroppen sticker upp i nacken idelig.

Och ditt »hem» se'n, dessa kala, trista rummen,  
Tobaksdoftande och fulla utaf dam,  
Där, som souvenir, ett aftryck utaf tummen  
På karaffen lämnat har din skurmadam.

Inga varma färger i ditt lif sig blanda,  
Kanske ingen sorg, men heller ingen fröjd,  
Allting är ett grått och tråkigt enahanda,  
Och din stackare — du tror, att du är nöjd.

Men jag bättre vet, nu kommer jul'n — du känner  
Gamla, glömda minnen vakna upp därvid,  
Och så går du bort till dina gifta vänner  
För att få en glimt af deras julefrid.

Glädjen där — ja, visst — du tar ju del uti den,  
»Farbror» är, förstås, vid ypperligt humör,  
Ler och skämtar glatt, men känner hela tiden,  
Att i själfva verket står han — utanför.

Och, fast ej du tror det, lätt jag märker äfven,  
I ditt hjärta känns så underligt ibland,  
När helt vänskapsfullt i din, den stora näfven,  
Smysgs en liten mjuk och knubbig barnahand.

Lillan på ditt knä med späd och barnslig stämma  
Menlöst frågar: »Farbror, har du nu i kväll  
Ingen vacker gran och inga ljus därhemma,  
Inga barn som här och ingen mamma snäll?»

Lillan ej förstår, men känner i sitt hjärta  
Underliga klangen uti »farbrors» röst,  
Och som för att trösta mot en okänd smärta,  
Smeksamt hon sitt hufvud lutar mot ditt bröst.

Stackars gamla ungar, jag dig djupt beklagar;  
Innerst i mitt hjärta hyser jag det hopp,  
Kanske att ännu på höstens kulna dagar  
Blomstra kan för dig en senhöstlycka opp.

(Illustrator: Albert Engström.) **Snorre.**

hon haft många bref på eftermiddagen? — Åhnej, kära du, det är inte så mycket nu midt på sommaren!

De gingo med båten öfver till Skeppsholmen och fortsatte promenaden fram till Kastellet. De hörde på, hur vågorna skvalpade mot stenmuren, och sågo kuttrarna rusta sig för långfärder. Ibland slog de sig lösa och togo en en-kronas sexa vid den lilla restauranten, och han tvang i henne en sup — sprit var nyttigt för henne, hade doktorn sagt — och själf tog han halfvan och drack öl till och kände sig upprymd och begärde, trots hennes ifriga protester, fram kaffe och en liten åtting munk. Och då han tändt sin cigarr och med en ceremoniös böjning på hufvudet druckit henne till, tittade de på hvarandra och brusto i skratt och bägge tyckte de, att de voro ena förskräckliga festprissar. — —

Då det började lida mot hösten, fördubbade han sin omsorg om henne. Han hjälpte henne alltid ner för trapporna och blef blek, då hon trampade fel på en sten.

Nu började ett väldigt kalkylerande uppe i nästet. Hela timmar kunde de sitta med hufvudena lutade öfver papperet, och han räknade och hon räknade — och si! bägge kommo till ett godt resultat. Hon skulle sluta i posten, men så hade han i stället fått det litet bättre i banken. Åhjo, nog skulle det gå ihop!

Och så hade nästet fått en ny invånare och en ny mun — en glupsk liten mun, som tog alla sin mammas krafter i anspråk. Nu var det han, som arbetade ensam, och han arbetade för två. Öfverallt, där en slant kunde förtjänas, dök hans smala ansikte fram. Han sålde sina söndagar, gjorde andras arbete, tog hem renskrifning — allt mot kontant erkänsla.

Han hade slungat sin kära eftermiddags-cigarr under förevändning, att han fick ondt i halsen af att röka, och drack bara ett glas vatten till sin tunna frukostsmörgås. Och Gud vet, hur det gick, men gick gjorde det, och de saknade aldrig mat i grytan och aldrig pengar till hyran.

**PICOTS TVÄTTPULVER**  
Öfverträffar alla andra tvättmedel!

»Lessive  
Phenix»

Klorfritt!  
Praktiskt!  
Billigt!  
25 guldmaljer

Säljes i  $\frac{1}{4}$ -,  $\frac{1}{2}$ - och  $\frac{1}{2}$ -kilo-paket med beskrifning å hvarje paket.  
Representant för Sverige: Carl R. Matton, Stockholm.  
**Talrika ombud i landsorten.**



De hade afskedat jungfrun, ty hvad skulle de med henne att göra nu, då hon icke längre var kvar i posten, utan bara satt hemma och gonade sig, som hon sade. I stället hade de skaffat sig en hjälpflicka, som kom om morgnarna och förrättade alla grofsysslor mot sju kronor i månaden och gick sin väg vid 1-tiden. Det var nu visserligen ingen kontant besparing, men så mycket större på maten och tvätten, och så gick det mindre ved åt i spiseln, då frun själf skötte om elden. Och för öfrigt hade den flinande bondtösen snart upphört att flina, då kamraterna i huset började flina åt hennes fem kronor — de skulle då vilja se det s. k. herrskap i synen, som slängde åt sin tjänare en lumpen femma i månaden!

— Nu är det sommar igen, och då söndagsolen skiner på väggen midt emot och värmen står het och dallrande öfver den djupa gården, tar hon lillan på armen, medan han kånkar vagnen nedför trapporna. De styra vägen, ut till Haga, och där slå de sig ner långt inne i parken med vagnen i lä för någon tät buske; och medan han drar tidsningen ur fickan, slår hon upp en bok — ingen sådan där modern bok med psykologi, tandagnisslan och realism, utan en gammal roman med mycket kärlek i. Hon vet, att det går bra, och att de få hvarandra till slut, ty hon har kastat en förstulen blick på sista sidan. Men då lillan börjar röra på sig och ger till ett gny, springa de upp bägge två och spegla sig samtidigt i ett par stora blå ögon — de största och blåaste i världen.

Ibland då unga frun sitter ensam hemma och det är alldeles tyst i sängkammaren och himlen lyser med en nästan hvitblå glans öfver takkransen, som den brukar göra på heta somrardagar, kan hon släppa en miniatyrliknande skjorta i knäet och sätta sig att drömma med öppna ögon. Hon ser en liten stuga någonstans ute i skärgården och ett klart, genomskinligt vatten och ett gräs, som är så frodigt och saftigt, att man bara vill kasta sig omkull och vältra sig i det, och hon hör fågellåt och tallsu i luften. Och så börjar hon räkna på fingrarna. Ett år . . . två . . . tre . . . fyra — kanske det kan dröja i fem eller sex år, men icke längre, innan Fredrik hunnit så långt, att burfågeln får en månads semester!

Thore Blanche.

(Illustratör: Viktor Andren.)

## Romeo och Julia.

Berättelse af Lea.

(Forts. fr. sid. 419).

Nils Oskar — ty det var han — steg in. Han tog af sig ytterkläderna och blef införd i förmaket, där lampan stod tänd. En smula förlägen, men fryntlig och glad, tog han plats i emman midt emot henne. Åh, hon hade ju nästan inte alls förändrats, sedan . . . sedan forna »barnsliga» dagar, för hvilka han nu genom en leende böjning på hufvudet gjorde liksom ett slags ursäkt . . . Anna uppfattade ögonblickligen situationen och var den lika snabbt vuxen. Han skulle vara den siste att se, hvad hon kände. Hon log och språkade lika oösväradt som han, medan hennes hjärta slog häftiga och oregelbundna slag, likt en fågel i bur.

Så talade han åtskilligt om sitt lif och sina förhållanden under de senare åren, medan hon om sina iakttog en lätt förklarlig tystnad.

»När jag nu var här uppe,» yttrade han slutligen, »kunde jag icke neka mig nöjet att återse en ungdomsvän. Man är ju i många fall så oförståndig och otillräknelig under sina första år; man har då icke själf fullkomlig reda på hvad man vet och vill . . . Men känslan af den tillgifvenhet man en gång hyst för ett värdigt föremål är ju alltid bestående. Och det var den som oemotståndligt dref mig hit. Dessutom har jag en liten tjänst att bedja er om. Ser ni, sedan min hustru dog, har jag känt mig så ensam . . .»

Fru Annas hållning blef litet stram. Skulle han verkligen, trots den där ursäktande böjningen på hufvudet vid talet om det förflutna och trots det sårande uttrycket om »forna barnsliga dagar» ändå möjligen . . . Nej, numera skulle hon aldrig kunna, det kände hon på den kyla, som med ens drog igenom hela hennes varelse.

»En tjänst?» upprepade hon emellertid. »Allt för gärna, om jag kan.»

»Jo, ser ni — med en gammal vän kan man ju vara uppriktig —: jag står i begrepp att förlofva mig.»

»Nej, verkligen; det var ju förståndigt.»

»Ja, var det inte? Min blifvande fästmo — inom parentes sagdt en både förmögen och älskvärd flicka — är inackorderad här uppe hos» (här nämnde han ett för Anna obekant namn) »och det dröjer ännu litet, innan vi eklatera. För att nu kunna få träffas mera ostörda ha vi kommit öfverens om att i morgon gå tillsammans och se Lohengrin. Min lilla fästmo svärmar för Wagner. Men som vi ej vilja ha med oss det där herrskapet, där hon bor, hade jag tänkt att . . . att . . .»

»Att jag skulle vara förkläde,» ifyllde fru Anna med ett kort litet skratt, som för en mera finkänslig människa än Nils Oskar skulle förrådt allt det förakt hon kände.

»Just det, ja,» medgaf han förtjust, i det han räckte henne handen, den hon dock icke låtsade se. »Hvad ni är god! Ni bistår oss således?»

»Mer än gärna. Det skall bli ett särdeles nöje att få göra er blifvande fästmos bekantskap.»

»Tusen, tusen tack! Jag skall då icke längre uppehålla er. Tillåt mig bara säga, att ni gör mig en större tjänst än ni kan ana, eftersom min blifvande fästmo, likt fruntimmer i allmänhet, håller mycket på konvensansen och eftersom jag i hela Stockholm icke känner någon annan, som skulle kunnat göra mig denna tjänst, och inte hon heller. Ja, näst en söt liten fästmo går ingenting upp emot en storsinnad ungdomsvän. Det är hvad jag alltid sagt. Mjuka tjänare, min allra bästa, snällaste fru Wimmer, och tack för denna angenäma stund! I morgon således, klockan sju.»

»Klockan sju. Jag skall vara i ordning.»

Fru Anna följde sin ungdomsvän ut — eller kanske rättare sagdt sista skymten af sin ungdom. Dörren föll till mellan denna och henne, för att aldrig mera öppna sig.

På klockslaget följande dag stod vagnen utanför dörren, och lutad mot dess dynor satt en »burrig» och utstyrd ung dam, af Nils Oskar presenterad som hans blifvande fästmo för fru Anna, som lätt och oösväradt intog sin plats bredvid henne.

Den unga damen tackade under ett ständigt och obehagligt fnissande för den stora tjänst fru Anna visade dem, ordade om Wagner, Meyerbeer, Auber och andra musikens heroer, om sin längtan att riktigt få fördjupa sig i hufvudstadslifvet, som hon ännu föga kände, och uttalade till sist sin förhoppning, att fru Anna och hon skulle bli riktigt goda vänner och att Anna framdeles skulle komma på besök i hennes och Nils Oskars gemensamma hem i Västmanland, där denne var kronfogde i X socken — som fru Anna väl visste.

Fru Anna slapp att svara, ty vagnen stannade i detsamma utanför operahuset, där en mer än vanligt stark människoström böljade fram och åter, somliga studerande den uppslagna affschen; andra stannade liksom tveksamma vid ingången, och ännu andra armbågade sig fram för att riktigt komma i tid. Ett och annat obestämdt mummel af missnöje hördes äfven bland mängden, men därpå gaf vårt sällskap ej akt. De afskedade kusken, stego uppför trappan, pälsade af sig och trädde slutligen in i sin loge. Så märkvärdigt litet folk i salongen! Så mycket halfhögt prat, som ändtligen tystnade, då orkestern stämde upp uvertyren.

»Men hvad är detta,» utbrast förundrad Nils Oskars fästmo nästan högt. »Det är ju alls icke Wagner, icke Lohengrin — hvad i hela världen är det?»

»Ursäkta,» upplyste i logen intill vårt sällskap en herre, som hört fästmons förvåning: »Lohengrin är inställd i anseende till förste tenorens plötsligt påkomna heshet. Man ger i stället Romeo och Julia med —» här nämnde han namnet på titelpartiets representanter. »Det stod för resten anslaget på affschen där nere — blå lapp!»

Det blef ett ögonblicks tystnad i logen, där vårt sällskap satt. »Nå ja,» yttrade slutligen fästmon halfhögt, »det är förargligt, men vi få i alla fall vara ostörda här med hvarandra, och Romeo och Julia kan just passa för ett hemligt förlofvadt par som vi — eller hur, lille Oskar? Vår snälla »amma», Gärtruds representant, ha vi i alla fall med oss . . . Låt oss bibehålla kontenansen!»

Hvad fru Anna kände?

Fråga den, som från kanten af en klippa rullar från den ena afsatsen till den andra ned i djupet; eller den, hvars lilla båt är tagen på släp af ett större fartyg — fråga honom, hvad han känner, när linan brister och vågorna slå öfver honom strömmar af brusande skum. Kanske skola de kunna svara er.

När den första obehagliga häpnaden gått öfver, kunde fru Anna ej låta bli att göra en ögonblicklig jämförelse:

*Då:* allt i scenisk och artistisk väg så oändligt bristfälligt, och det hela dock så hänförande härligt!

*Nu:* sceneri och konst af yppersta slag — och hjärtat dödt som en frusen tjärn i skogen. Moster Betta i världen, hvilken fru Anna nu som bäst representerade, var säkert på sin tid inte hälften så tillintetgjord som hon själf i denna stund. Hon önskade nu lika ifrigt, att den gripande tragedien skulle sluta, som hon en gång i sin ungdom önskade, att den skulle börja.

Men var väl det stora hela också en tragedi? Var det icke snarare, som moster Betta en gång yttrade, en »komedi» — och en som beständigt upprepar sig?

(Illustratör: Viktor Andren.)

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstädes lagrad sedan 1891. Vid undersökning af handelskemisten befunnen, enl. intyg, fullgod. Garanteras utmärkt. Pris kr. 1:25 pr but. Finnes endast hos

**K. A. Nydahl & C:o**  
 Stockholm, 2 Stureplan 2  
 Riks- och Allm. Telefon.



## En gammal herrgårdssal.

Jag minns en gammal herrgårdssal,  
i halft förfall se'n åratat.  
Och svagt därute långt ifrån  
hörs skogens sus och forsens dån.  
Och gammaldags är möbelns snitt  
och bukigt bred och dryg,  
med svängda ben i guld och hvitt  
och blommigt öfvertyg.

Ur hörnet stirrar skum och svart  
i brons en byst af Bonaparte.  
Från vägg till vägg hans hvita ham  
i hvita stålstick rider fram  
vid Austerlitz, i Jenas slag,  
vid Berezinas bro,  
med ödestrots i dystra drag,  
på väg till Waterloo.

Och bronsfältherrn fixerar tyst  
i dammig gips Karl Johans byst.  
Den långa näsan pekar djärft,  
den strama läppen tiger kärft,  
beredd att plötsligt slunga ut  
i brusande kaskad  
vulkaniskt hett om en minut  
en vredgad gaskognad.

Ett gammalt skåp af masurbjörk  
med tung skulptur, massiv och mörk,  
bär romantiken i sin famn,  
och rygg vid rygg och namn vid namn  
står Atterbom med stab och här,  
Tegnér är med som gäst,  
och Sarons liljeskald är där  
och törnroslärans präst.

En fluga surrar af och till,  
men urets pendelknäpp står still,  
sitt kvalm jasminers ånga strör  
ifrån buskagen utanför,  
och starkt slår doften ur en vas  
från torra törnrosblad,  
det blänker blekt ur slipadt glas  
i kronans prismors rad.

Och årbräckt mellan fönstren står  
klaveret, stumt se'n sexti år,  
men framför det i fantasin  
jag ser en dam i gult musslin  
och korkskrufslöck och spetsfichu  
med nål af perlemor,  
som blek orange är hennes hy  
och blicken mörk och stor.

Och trånsjuk som en vallmodröm,  
hon sjunger sången, vek och öm,  
mens nacken vaggas af och an,  
om tigerjakt i Ispahan,  
om Bulbul och Papilio  
och om violers sorg,  
om rosenkval och liljero  
och Demiurgens borg.

Af ambrarök och Saronsoft,  
af Bulbulsjun och fjärilsstoff,  
törnroseri och oförnuft  
jag känner fyllas salens luft,  
och Peris smyga fram på tä  
ur hvarje vinkelvrå,  
och andevaktlar hör jag slå  
i kapp med Fågel Blå.

*Gustaf Fröding.*



## På tredje klass.

Ett sommarminne af Claës Lundin.

Det var tomt i den stora kupén,  
då jag kom in och tog mig  
en lugn plats i en vrå. Srax där-  
efter klef en annan resande upp  
från perrongen, kastade en blick  
öfver tomrummet och slog sig ned  
i mitt bås, midt för näsan på mig.

»Tysk!» tänkte jag, ty ännu al-  
drig har jag sett en sådan komma  
in i en värdshussal eller järnvägs-  
kupé, där blott en person förut  
funnits, utan att han slagit sig  
ned bredvid denne, hvilket väl har  
sin orsak i den tyska nationens  
stora sällskaplighet.

Den här gången var det dock  
en svensk. Därmed kom jagsnart  
underfund. Han började genast  
samtal och fäste oförtöfvadt min  
uppmärksamhet på, huru bekvämt  
man hade det nu för tiden på järn-  
vägsresor och ångbåtsfärder, då man  
icke behöfde frukta några olyckor.

Jag såg frågande på honom.

»Ni är väl olycksfallförsäkrad?» sporde  
han och såg orolig ut.

Men då jag svarade nekande, försvann  
hans oro, och med glad tillförsikt förklarade  
han, att en sådan uraktlåtenhet vore något  
alldeles oförsvarligt. Lyckligtvis kunde det  
genast afhjälpas. Han vore försäkringsagent,  
sade han och såg riktigt munter ut.

»Hur högt ska' vi ta försäkringsbeloppet?»  
frågade han och gjorde sig i ordning att  
anteckna mitt svar.

Då jag afböjande skakade på hufvudet,  
försvann agentens glada uppsyn igen.

»Dumt att fara på tredje klass,» mum-  
lade han och såg sig omkring.

Kupén hade rätt snart fyllts, och innan  
tåget sattes i gång, voro nästan alla platser  
upptagna. Det var ett brokigt sällskap.  
Vill man i vår tid studera folkklivet, skall  
man icke gå omkring i bygderna, titta in  
i stugorna eller ställa sig på kyrkvallen en  
söndagsmiddag. Man skall sätta sig i en  
järnvägskupé, icke af första klassen, ty där  
träffas man bara generaldirektörer, som resa  
på inspektion, och grosshandlare från Göte-  
borg, ej heller i andra klassens kupéer, enär  
man då kommer i sällskap med idel ut-  
ländingar, på hvilka man omöjligt kan stu-  
dera svenskt folklif.

Nej, man skall resa på tredje klass. Det  
är kanske också hvad man gör långt mer  
än man vill tillstå. Det förefaller, som ville  
man ursäkta sig för, att att man åker så  
anspråkslöst.

»Jag far på tredje klass,» förklarade en  
herre i vagnen, »för att här är svalare.»

»Man är mera obesvärad,» sade en annan,  
och något ditåt yttrade ännu flere öfver-  
klassare i underklassvagnen. Om det bil-  
liga priset nämndes icke ett ord. Man en-  
dast ursäktade sig, för att man ej uppträdde  
som millionär.

Den som däremot tycktes ursäkta sig, för  
att hon vågade sig in i järnvägsvagnen och  
icke begagnade egna ben, var en stackars  
kvinna, som med fyra barn nyss förut stigit  
på tåget. Hon var ännu ung, men såg så  
sjuk och fattig ut, att man kunnat taga  
hennes för en utlevnad gumma. Det äldsta  
barnet kunde väl vara sju eller åtta år. Det  
yngsta, en späd varelse, bars på kvinnans







arm och tycktes icke finna lifvet så behagligt. Det skrek utan uppehåll, men de tre äldre voro muntra och bråkiga, klättrade omkring öfverallt i kupén och visade mycken lifslust.

En manlig röst hördes klaga öfver de »fördömda ungarne». Rösten tillhörde en gammal banvakt, som den dagen icke låtit tåget gå förbi, utan stigit på vid en mellanstation och följde med som passagerare, något som han aldrig förr försökt, försäkrade han.

Han såg rätt ståtlig ut, snarare som brukspatron under goda järnförhållanden än som järnvägsvaktare. Visst svor han öfver barnungarne, men glad var han öfver att ha fått tjänstledighet för flere dagar. Nu skulle han ut för att se sig om i världen, följde med kanske ända till Herrljunga, där han aldrig förr varit. Glädjen vardt ännu större, då en af herrarne tog fram sin plunta och bjöd banvakten på en läskedryck, och denne knöt bekantskaper på båda sidor om mellangången och skämtade till höger och vänster, hälsade på pluntan flere gånger och vardt allt liffigare.

Till föremål för sitt skämt hade han i synnerhet utsett en gumma, som var på väg till Amerika, enligt hvad hon omtalade för hvem som ville höra på.

»Då är det väl riktig missväxt på kvinn-timmer där borta,» förklarade banvakten.

Gumman gaf honom ett hvasst ögonkast och bad honom styra sin elaka tunga. Medpassagerarne skrattade.

»Huru gammal är kära mor?» sporde någon.

»Åh, jag är väl inte så lastgammal heller,» lydde svaret. »Den första augusti blir jag sexti år, för si jag är född på Petri fäng.»

Hon var bondänka från Värmland, sade hon, och skulle nu resa till »Minnesoten», såsom hon uttryckte sig, där hon hade släktingar, som skickat efter henne, för att hon



skulle hjälpa dem med en nyodling och se'n stanna kvar i landet. Respengar bestodo släktingarne där borta, men icke var hon själf alldeles utan. Köpeskillingen på gården i Värmland hade hon med sig, sade hon och slog sig på kjolsäcken.

Med ungdomslust längtade hon efter det nya landet, där hon skulle få det så bra. Om »Minnesoten» hade hon dock mycket oredig föreställning, och om färden dit kände hon just icke mera.

»Aldrig kommer hon fram,» förklarade banvakten, hvilken ej heller själf hade större reda på det stora landet bortom hafvet. »Så'n anskrämliga figurer slipa inte genom tull.»

Det var för groft, tyckte gumman och afsnäste eftertryckligt samt icke utan sin kvickhet den närgångne skämtaren, hvilken nu fick alla skrattarne mot sig. Banvakten såg snopen ut och lade sig på en bänk, som nyss förut blifvit ledig, men hvilobädden var lika kort som hård, och karlens ben räckte öfver till mitt bås. Han somnade strax djupt, men ingalunda tyst. Nya passagerare klevo helt beskedligt öfver honom, och samma väg släpades en stor, tung säck, utan att han vaknade. Slutligen ställde man en hög ask på hans uppåt vända mage, den enda lediga platsen i hela kupén. Banvakten fortfor att sofva.

Kvinnan med de fyra barnen närmade sig bondgumman och anförtrorde henne, att äfven hon och barnen ämnade sig till Amerika.

»Har ni respengar?» sporde gumman och såg forskande på den stackars människan. Denna skakade sorgset på hufvudet. Hennes man hade rest ifrån henne och uppehöll sig i Amerika, det visste hon, men aldrig hade han skrivit till henne. Nu ville hon söka upp honom.

»Utän pengar går det inte,» sade bondgumman grötmyndigt.

Den arma kvinnan grät, men de tre äldsta barnen stöjade och förde gladt oväsen, ända till dess de tystnade förvånade och lyssnade till en sång, som stämde upp af ett par unga, vackra, något pråligt klädda flickor, som stigit på vid senaste station. Munterheten lyste ur deras liffiga ögon.

De ämnade sig visst till något dansnöje, tänkte jag och betraktade deras lefnadsfriska sätt att vara. Sången klingade högt och fulltonigt, men förmådde ej öfverrösta de högljudda samtalen. Hvad var det för ord till den klingande sången? Jag hörde »syndaträlar» och »änglasjälur», »lifsens ord» och »nådens bord». De glada flickorna sjöngo andliga sånger, men på värdsligt muntra melodier, raskt framslungade af två höga sopraner.

Där vid ena sidan satt nyss ett ungt par, sysselsatt blott med sig själf, en ung man och en ännu yngre kvinna. De sågo så lyckliga ut. Ingen störde dem. Midt under de brusande samtalen, skrattsalvorna, sången och den sofvande banvaktens högljudda andetag tillhörde de endast sig själfva. Vid en station steg den unge mannen ur kupén, men stod kvar på perrongen och sände afskedshälsningar med handen. De besvarades af den unga kvinnan, som sträckte

sig långt utanför fönstret och fortfor med sina viftningar, långt efter det järnvägsstationen försvunnit ur sikte. Så sjönk hon ned på bänken och grät.

Jag gjorde för mig själf upp det unga parets historia, men jag berättar den icke, ehuru jag dock kanske kunnat komma med något »intressant», en »skildring ur småfolkets lif», en »episod från en järnvägsresa» eller sådant där, som man skrifer för att roa dem, som icke äro småfolk och ej ovillkorligt tvungna att begagna tredje klass, men som man i själfva verket kanske icke alls känner till.

Men hvad var det jag fick se? Jag hade på någon stund icke mera gifvit akt på gamle banvakten och trodde, att han skulle komma sofvande till Herrljunga, det stora målet för hans långa färd, som han hade sagt. Likaså hade jag nästan glömt af värmlandsgumman på utflykt till Amerika. Nu såg jag de två sitta i förtroligt samtal och betrakta hvarandra med belättna blickar.

Jag kunde knappt tro mina ögon. Hade de nu slutit fred och voro de i begrepp att ingå förbund? Freden var fullständig, kunde jag snart märka.

»Nu äro vi strax vid Herrljunga,» sade någon. »Det är ju där banvakten skall stiga af.»

»Jag tror vi dröjer,» sade banvakten. »Jag har några dagars permission, vet jag, och vill se ännu mer af världen.»

»Jan Persson följer med till Göteborg,» förklarade gumman.

»Och så följer han kära mor kanske ända till Amerika,» förmodade någon och storskrattade.

Först hade man skrattat åt gumman, då banvakten dref gäck med henne. Sedan hade man skrattat åt banvakten, då gumman snäste af honom. Nu skrattade man åt dem bägge. Men det tycktes icke bekomma dem något.

»Amerika bryr jag mig inte om,» sade gumman. »Jag skaffar dem en annan till nyodlingen. Den där stackars människan med barnungarna skall jag hjälpa öfver. Får hon så inte tag i man sin, kan hon ju gå till Minnesoten och hälsa från mig... Hör nu, Jan Persson, det är väl riktigt säkert, att han har sina papper i ordning?»

Banvakten nickade lugnande.

»Och att det finns ett litet hemman att köpa i Jan Perssons trakt.»

Banvakten svor på, att det där funnes ett riktigt rart hemman.

»Då ä' vi sams då, Jan Persson?»

Banvakten svor ytterligare på, att de voro riktigt sams.

»Det gick fort det,» sade medpassagerarne och storskrattade.

(Illustratör: Albert Engström.)





anses **ge fullgod valuta** för hvad hela tidningen under året kostar.

Ännu en nyhet, som bör kunna väcka *nöje*, bli de små **pristäflingar**, som vi under nästa år då och då ämna anordna på *Tidsfördrifsafdelningen*, vid hvilka pris utsätts för nätta och trefliga tanklekar af växlande slag, dock så enkla att vid deras lösande *de flesta kunna deltaga*.

Ja, kära läsarinna, detta var något af det vi i vårt julbrev ville berätta Eder om Idun och dess verksamhet under det stundande året. Naturligtvis komma vi äfven då, liksom nu, att till julen uppvakta Eder med *ett praktigt julnummer*. Må det, som nu föreligger, väcka Edert behag och bidraga att angenämt förströ en eller annan stund under den glada helgen.

Att Idun allt framgent må få bli en vän och trogen gäst i ert hem, är vår högsta önskan. Vill Ni än mer stödja vårt arbete, så sök förmå dem af edra vänner, som ej redan hafva Idun, att försöksvis prenumerera för nästa år. Vi skola göra allt hvad vi kunna, att ingen må behöfva ångra utgiften af sina **fem kronor**.

\* \* \*

Som våra läsarinnor nogsamnt känna, har Idun sedan flere år tillbaka en systertidning, om vi så få uttrycka oss, i den välbekanta och omtyckta **IDUNS MODETIDNING**.

Då denna publikation hufvudsakligen säger, huru Ni skall kläda Er och sköta ert yttre, torde mången måhända anse den som alltför världslig. Vid närmare betraktande är den nog emellertid outhärlig, ty huru skulle väl en kvinna reda sig utan en dylik rådgifvare? Förut hafva modejournalerna nästan uteslutande funnits på syateliererna, och damerna hafva nöjt sig med att lita på sina resp. sömmerskor och hos dem studera modejournalen. Numera vill man dock gärna i hvarje hem hafva en dylik rådgifvare till hands. Detta låter sig nu ock lättare göra, sedan modejournaler börjat utgifvas till betydligt billigare pris än de förutvarandes, men dock lika, om ej mera eleganta och innehållsrika än de gamla.

En banbrytare i detta hänseende i Sverige har **Iduns Modetidning** varit. Utgörande en svensk upplaga af en bland utlandets största och mest spridda modejournaler, hvilken utgifves på sju olika språk, är **Iduns Modetidning** utan all gensägelse Sveriges på en gång största och elegantaste, modernaste och billigaste modejournal, särskildt då den nu från och med det nya årets början utkommer *två gånger i månaden*. Från en ringa och obetydlig början har denna publikation vuxit ut till hvad den nu är och för hvarje år vunnit en allt talrikare och tacksammare kundkrets, så att den för närvarande har större upplaga än öfriga här kända modejournaler tillsammans.

Den enda anmärkning, som hittills gjorts mot densamma, har varit att den utkommit blott en gång i månaden och ej två. Utgifvaren har nu emellertid beslutit afhjälpa äfven detta och låta **Iduns Modetidning** utkomma med två 8-sidiga, rikhaltigt illustrerade nummer månatligen, hvarje nummer åtföljdt af en stor, dubbelsidig mönsterbilaga med talrika tillklippningsmönster. Då dock en och annan möjligen fortfarande anser sig vara tillräckligt hjälpt med ett nummer i månaden, vill utgifvaren äfven i detta fall lämna möjligheten öppen. **Iduns Modetidning** kommer till den ändan att under det nya året utgifvas i tvänne upplagor: *fjortondagsupplagan* med 2 nummer och *månadsupplagan* med 1 nummer i månaden. En välkommen nyhet torde vara, att båda upplagorna komma *utan förhöjd afgift* hvarje månad åtföljas af den fina och eleganta färgtrycksplanschen.

Priset å *fjortondagsupplagan* är endast **5 kronor** för helt år och för *månadsupplagan* som hittills endast **3 kronor**, hvilka afgifter måste betraktas som ovanligt billiga, om man betänker, att en annan känd svensk modetidning för ungefär samma valuta betingar mer än dubbelt så högt pris.

Vid prenumeration torde noga angifvas, huruvida man önskar *fjortondags-* eller *månadsupplagan*.

\* \* \*

Nu för tiden vill gärna ungdomen också ha »sin egen tidning», och våra sträfvanden att vara *alla* medlemmarne af de svenska hemmen till nytta och nöje skulle vara ganska ofullständiga, om vi ej sökte fylla äfven  *dessa*  berättigade kraf. För ett par år tillbaka grundlades därför **KAMRATEN, illustrerad**

**tidning för Sveriges ungdom**, och utkommer med ett 16-sidigt illustrerad nummer 2 gånger i månaden. Afsedd för ungdomen mellan 10 och 18 år, har tidningen af densamma omfattats med det varmaste intresse. Men äfven från föräldrar och lärare har utgifvaren rönt otaliga bevis på erkänsla och gillande af de tendenser, som utmärka **Kamraten**. Tidningen vill för ungdomen vara en verklig kamrat på lediga stunder, ej en sådan som föleder de unga till odygd och stiftar ofrid dem emellan, utan en som väcker håg för det goda och rätta, en som för den tillsammans i lugnt tankeutbyte, en som höjer fosterlandskänslan och stärker bandet mellan de unga och hemmen, mellan de unga och skolan, samt en som genom erbjudande af sund och god läsning lämnar ungdomen en välbehöflig förströelse mellan arbetsstunderna. För detta ändamål har **Kamraten** ock skaffat sig goda medarbetare och uppställt ett rikhaltigt och omväxlande program. Sålunda bjuder han de unga på *historiska* och *fosterländska berättelser* samt *intressanta äfventyrsberättelser*, vidare poesi, en välförsedd *gåtaafdelning*, en särskild afdelning för prenumeranternas egna bidrag, korrespondensafdelning m. m. Ytterligare förekomma uppsatser om all slags sport och lekar samt meddelas råd för anläggande och ordnande af samlingar såsom af frimärken, sigill, mynt, växter, mineralier m. m. Därjämte beskrivas vetenskapliga experiment, s. k. trollkonster etc. Slutligen anordnas intressanta pristäflingar, i hvilka talrika och värdefulla pris utdelas.

Det är sålunda mycket, som ungdomen bjudes på i **Kamraten**, och dock kostar tidningen ej mer än **3 kronor** för helt år eller ungefär lika mycket, som betalas för en vanlig ungdomsbok till jul. I stället för att åt eder son eller dotter köpa en sådan bok, köp hellre en prenumerationsedel å **Kamraten** och edra barn hafva både nytta och nöje däraf hela året om. En bättre julklapp kan Ni ej hitta på.

\* \* \*

Till sist ännu en nyhet, som vi hoppas skall blifva varmt välkomnad af *alla mödrar!* Profnummer har nämligen i dessa dagar utgifvits af en ny publikation, hvilken med all säkerhet kommer att fylla ett länge känt behof, som det heter. Titeln blir **BARNGARDEROBEN, illustrerad månadsblad för barnkläders förfärdigande och barnens sysselsättande**. Huru mången moder har ej råkat i förlägenhet, när hon skulle sy en ny habit åt sin gosse eller sin flicka, hvarifrån hon skulle få någon på samma gång trefflig och praktisk dräkt! Och då barnkläderna ju merendels sys i hemmen, torde det varda synnerligen välkommet för alla mödrar att få en så god hjälpreda härutinnan, som **Barngarderoben** vill vara. Här lämnas prof på och mönster till allt hvad som till ett barns beklädnad hörer, från det yttersta till det innersta plagget. **Barngarderoben** är egentligen en internationel tidning, den enda i sitt slag i hela världen. Och då det nu lyckats oss att med den utländske ägaren af densamma få till stånd en öfverenskommelse om utgifvande af en svensk upplaga af hans vidt spridda tidning, tro vi oss därför kunna påräkna ett säkert stöd för denna svenska upplaga hos alla mödrar.

**Barngarderoben** utkommer från 1895 års början med ett 8-sidigt nummer hvarje månad, innehållande omkring hundra illustrationer och åtföljdt af en stor dubbelsidig mönsterbilaga med talrika tillklippningsmönster. Tidningen innehåller därjämte en särdeles intressant illustrerad afdelning, som afser att lämna mödrarna en god hjälp vid barnens sysselsättande i hemmet. Genom att rådfråga och använda **Barngarderoben** torde många gånger om den ringa prenumerationsafgiften — **3 kronor pr år** — blifva ersatt.

\*

Medgif således, ärade läsarinna, att denna fyrväpling af publikationer väl förtjänar att tagas vara på i hvarje hem. Den är Eder själ och ert hem. Och när ett hem blir i alla afseenden väl tillgodosedt och vårdadt, då råda inom detsamma glädje, förnöjsambet och tillfredsställelse. Alla dessa egenskaper äro ju grundvalen för den sanna lyckan. Fyrväplingen medför sålunda lycka. Vi hafva endast velat väcka en önskan hos Eder att äga den, och om Ni en gång fått den, vill Ni nog ej släppa den ifrån Eder.

Stockholm i dec. 1894.

**FRITHIOF HELLBERG,**  
ansvarig utgifvare.



Obeljuveler och emalj från 150 till 800 Kronor.  
 Finnas äfven dyrbarare Victoria-Ur af guld med Rekvisitioner från landsorten expedieras omgående.



Sista Parismodet!!  
**Victoria-Ur!**  
 af svart polerat stål  
 Pris Kr. 25 netto



**Hallberg**  
 hos  
 H. K. H. KRONPRINSENS HOFJUVELERARE  
**Göteborg**  
 Södra Hamngatan 37  
 Stockholm \* Regeringsgatan 9

Bästa och nyttigaste  
**Julklapp** är  
**Fotogenköket "Primus"**

PRIS:  
**10**  
 Kronor



PRIS:  
**10**  
 Kronor

Af **Primus** äro på den jämförelsevis korta tid det varit i marknaden försälda öfver

**100,000 st.** hvilket bevisar, att **Primus**, trots de olika efterapningar, som till följd af den exemplösa framgången uppstått, hittills är **oöfverträffadt**.

**Primus** garanteras absolut explosionsfritt. Hvarje äkta apparat bär stämpeln **Primus**.

För efterapningar af hvad namn de vara må kan ej nog ofta upprepas varning.

Säljas i hvarje Järn-, Lamp- & Bosättningsaffär.  
**B. A. HJORTH & Co.**  
 5 Klara Norra Kyrkogata 5, Stockholm.

ALLM. TEL. 984  
 RIKS-TEL. 1419

LIF-FÖRSÄKRINGSBOLAGET  
**THE MUTUAL LIFE**  
 STIFTADT 1843.

FÖRFOGAR ÖFVER 700,000,000 KRONOR i FOND  
 HAR UTBETALT KR. 1,400,000,000 TILL SINA FÖRSÄKRARE  
 Meddelar på synnerligen goda villkor

**LIF-BLANDAD LIF-och KAPITAL-LIFFRÄNTE; UTSTYRSEL-KOMPANJON-och PENSIONS-FÖRSÄKRING.**

**INGA AKTIEÄGARE.**  
 STÖRSTA OCH RIKASTE **BOLAG** i **VÄRLDEN!**

Faktiskt exempel.  
 Försäkringen N:o 298,419 meddelad den 6 April 1887. Den försäkrades ålder 40 år. Försäkringssumma Kr. 30,000. Årlig premie Kr. 966. Den 6 April 1892 utgick den första femåriga vinstsamlingsperioden, då försäkringen godtskrefs för ett belopp af Kr. 2,590, hvarmed alltså försäkringsvärdet ökades, så att, om den försäkrade påföljande dag allidit, hans rättssinnehafvare af bol. erhållit Kr. 32,590 oaktadt den försäkr. erlagt endast Kr. 4,830 i premier!

Hela vinsten tillfaller de **FÖRSÄKRADE!**  
 DIREKTÖR FÖR SVERIGE:  
**C. A. E. BOLINDER,**  
 Bonnderska huset, Blasieholmen, STOCKHOLM.



**KAPITALFÖRSÄKRING FÖR BARN. LIFFRÄNTOR.**



MALTOS CANNABIS och **RÖDA KORSETS CACAO** som ett utmärkt medel

mot **Lungoot, Bleksot, Bröst-Blås- & Magkatarr, Skrofler, Nervositet, Krockslöshet och Afmagring**

**TEKNISKA FABRIKEN RÖDA KORSET**  
 STOCKHOLM HELSINGFORS CH  
 2 Prisedaljer i Antwerpen 1889